

Piarista füzetek

17.

A 46. egyetemes káptalan dokumentumai

A 46. egyetemes káptalan
dokumentumai

Piarista füzetek 17.

Sorozatszerkesztő

TŐZSÉR ENDRE SP

1. A piarista karizma ma
2. Világiak a piarista rendben [iskolában]
3. A Piarista Testvériség (PIT)
4. Gyakorlati útmutató a provinciái káptalanhoz
5. A piarista szolgálat:
A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában
6. Kalazancius és konstitúciója
7. Kalazanci Szent József – A piarista rend alapítója
8. Piarista hivatásgondozási direktórium
9. A piaristák folyamatos képzésének direktóriuma
10. Kalazanci Szent József lelkiisége és pedagógiája
11. Gyakorlati útmutató a helyi káptalanhoz
12. A piarista rend története
13. A szerzetes és a világi piarista identitásának tisztázása
14. Krisztusba öltözöttek
15. A világi piaristák direktóriuma és képzése
16. Káptalani direktórium és útmutató

Előkészületben

A piarista szerzetes képzése és tanulmányai (FEDE)

Kalazanciusi egyházi közösségek

Gazdasági direktórium és szabályzat

Piarista Rend

A 46. EGYETEMES KÁPTALAN
DOKUMENTUMAI

Piarista Rend Magyar Tartománya
Budapest
2010

A FORDÍTÁS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ KIADÁS:
Congregación General de la Escuelas Pías:
Docere audeo. Documentos Capitulares. XLVI Capítulo General,
Ediciones Calasancias, Madrid – Roma, 2009.

FORDÍTOTTA:
Posztós Ildikó Piroska

A FORDÍTÁST AZ EREDETIVEL EGYBEVETETTE:
Lukács László SP
Tózsér Endre SP
Urbán József SP

© Publicaciones ICCE, 2009
© Piarista Rend Magyar Tartománya, 2010
© Hungarian Translation: Posztós Ildikó Piroska, 2010

TARTALOM

<i>Bevezetés</i>	7
ELSŐ NYILATKOZAT	
Szolgálatunk végzésének minősége	11
MÁSODIK NYILATKOZAT	
A piarista iskola arculata	17
HARMADIK NYILATKOZAT	
Lelkipásztorkodásra épülő iskola	29
NEGYEDIK NYILATKOZAT	
A rend szolgálata és növekedése	37
ÖTÖDIK NYILATKOZAT	
A nem formális nevelés	51
HATODIK NYILATKOZAT	
A piarista szolgálat „szegény gyerekek tanítására irányuló lelkületet” kíván	67
HETEDIK NYILATKOZAT	
Hívás a piarista szerzetesi életre	85
NYOLCADIK NYILATKOZAT	
Az anyagi javak kezelése	99
A jövő kulcsfontosságú elemei	107
Fő cselekvési irányelvek (2009–2015) [LGA-k].	111
<i>Docere audeo (a generális atya káptalant lezáró beszéde).</i>	117

BEVEZETÉS

A piarista rend 2009. július 1. és 23. között, alapítójának szülőhelyén, Peralta de la Salban tartotta 46. egyetemes káptalanját, melynek mottója a *Docere audeo* (Merek tanítani) volt. A káptalan olyan alapvető témákról tárgyalt, amelyek közül némelyik a piarista szolgálattal, mások pedig a jövő nagy horderejű kihívásaival kapcsolatosak.

Ebben a füzetben közzétesszük a jóváhagyott káptalani *nyilatkozatokat*, valamint azokat a *fő cselekvési irányelveket*, amelyek a rend életét megszabják majd az elkövetkező hat évben, 2009 és 2015 között.

A dokumentumok, melyeket az olvasó a kezében tart, sok piarista rendtag és világi munkatárs munkájának gyümölcsei. Megjelennek bennük azok a meglátások és meggyőződések, amelyekre szolgálatunkkal és azon utakkal kapcsolatban jutottunk, amelyeket piaristaságunk jobbítása érdekében követnünk kell. Ezt a dokumentációgyűjteményt egyetlen vezérfonalat követve kell olvasni, amely az egésznek értelmet és egységet ad: mi, piaristák *meg kívánjuk újítani* a nevelési, evangelizáló és társadalmi *küldetés mellett elkötelezettségünket*, amelyet Kalazanci Szent József hagyott ránk, továbbá igyekszünk *megújítani és megerősíteni a piarista rend egészét*, hogy Isten országa értékeinek hiteles jele lehessünk a gyerekek, a fiatalok és a szegények között.

A küldetés mellett elköteleződésünket az által fejezzük ki, hogy ügyelünk *szolgálatunk identitására és jó minőségére*; tisztázuk, miben is áll a *piarista iskolát meghatározó arculat*; minden iskolánkban *középpontba állítjuk a lelkipásztori munkát*; engedjük nagykorúvá válni köreinkben a *nem formális nevelést*; felismerjük, hogy a *piarista rend fejlődése és növekedése szorosan összefügg*

küldetésünk missziós lendületével; és karizmánk alapján hangsúlyozzuk, hogy piaristaként csak a legszegényebbek tanítása iránti elkötelezettséggel tudunk létezni és növekedni.

Mivel vágyunk megújítani és megerősíteni a piarista rendet, különösen is elköteleződünk amellett, hogy *hívjuk, befogadjuk és kísérjük azokat a fiatalokat, akik piarista szerzetesek szeretnének lenni.* Meg vagyunk ugyanis győződve arról, hogy élő és lelkesítő élettervhez csatlakoznak. Szintén meggyőződéssel valljuk, hogy *sokan vannak, akik különféle hivatások alapján gazdagítják a piaristaságot, és osztoznak velünk abban a küldetésben és karizmában, amelyet az egyház Kalazanciuson keresztül ránk bíz.* Szeretnénk azt is, hogy a kölcsönös felelősségvállalás jegyében *megerősítsük a renchez tartozás tudatát és dinamikáját.* Továbbá erőfeszítéseket akarunk tenni, hogy *anyagilag erőforrásainkkal szolidárisabb módon bánjunk,* és így biztosítani tudjuk minden piarista projekt és jelenlét fenntarthatóságát.

Ezek a dokumentumok *az életünkről és a küldetésünkről szólnak.* E két dinamika elválaszthatatlan egymástól, szoros egységet képeznek. E nézőpontból lehet és kell olvasni és értelmezni ezeket az írásokat, mert csak így tudjuk elérni, hogy a bennük rejlő összes lehetőséget felkínálják a piarista rend számára.

A káptalan minden *nyilatkozatot* egy olyan dokumentummal együtt hagyott jóvá, amely a *jövő kulcsfontosságú elemeit* tartalmazza. Ezek az elemek megmutatják azt az alapirányt, amelyet a káptalan az adott nyilatkozattal kijelölni kívánt. E kulcsfontosságú elemeket egy önálló kis fejezetben tettük közzé, méghozzá azzal a céllal, hogy az olvasó világosabb képet kapjon a káptalan elképzeléséről.

Ugyancsak közreadjuk a *hat fő cselekvési irányelvet,* amelyeknek az a célja, hogy az előttünk álló évekre kijelöljék utunkat és a követendő irányt. Szó van bennük a hivatásgondozásról, a kezdeti képzésről, a közösségi életéről, a küldetésről, a világi piaristákról és a rend újraszervezés általi revitalizációjáról, megszilárdításáról és terjeszkedéséről. A generálisi kongregáció első körlevelében az egész rendet meghívta arra, hogy ezeket a cselekvési irányelveket (és a végrehajtásukhoz adott

szempontokat) *jövőre vonatkozó javaslatként* olvassa és értelmezze. Ezek az irányelvek feladatukat, hogy valóságunkat dinamizálják, csak akkor töltik be, ha meghívásként értelmezzük őket: hogy tovább folytassuk utunkat, hogy új válaszokat adjunk a felmerülő nehézségekre és a küldetésünket kimondottan érintő kihívásokra.

Arra buzdítunk benneteket, hogy olvassátok és értelmezzétek ezeket a dokumentumokat mindenhol, minden közegben, ahol csak hasznunkra lehetnek. Arra kérünk benneteket, hogy tegyetek fel magatoknak egy nagyon konkrét kérdést: *Mit adnak ezek a dokumentumok és ezek a fő cselekvési irányelvek a rendnek, az egész piaristaságnak és a társadalomnak?* E kérdésre adott válaszutól függ, mennyire hatékony munkát végeztünk.

Ugyancsak célunk néhány olyan kritériumot kínálni, amelyek világosabbá tehetik a bemutatott dokumentumok jellegét.

1. *A nyilatkozatok* olyan útmutatások, amelyeket néhány fontos témát illetően az egyetemes káptalan kínál a piarista rend egészének. Küldetésük tehát abban áll, hogy irányt mutassanak, ötleteket kínáljanak, látókörünket tágítsák, kihívásokat támasszanak, tisztázzák gondolkodásmodunkat. Ahhoz, hogy feladatukat ellássák, fel kell dolgoznotok őket, és ezek alapján javaslatokat és célokat kell megfogalmaznotok magatoknak. Képzési segédanyagként is lehet és kell használni őket.

2. *A jövő kulcsfontosságú elemei* azt emelik ki, amit az egyetemes káptalan minden egyes nyilatkozatból alapvető fontosságúnak tart. Program jellegűek, és céljukat akkor érik el, ha figyelembe vesszük őket a tervezési és kiértékelési folyamatok során.

3. *A fő cselekvési irányelvek* és a megvalósításukat szolgáló, pontokba szedett szempontok program jellegűek az egész rend számára, de nem jelentik sem a generálisti kongregáció, sem valamelyik rendtartomány saját tervét. Ezeknek a terveknek az alapját képezik, amelyet a rend minden szervezeti egységének a maga illetékességi körén belül figyelembe kell vennie. A generálisti kongregáció ezekre alapozza majd saját tervét, amely a piarista rend egészére igyekszik alkalmazni

ezeket az irányelveket, de az egyes demarkációk kongregációinak, az elkövetkező káptalanoknak és a rend többi szervezeti egységének is figyelembe kell vennie őket terveik elkészítésekor, mindig szem előtt tartva saját valóságukat is. Így válnak mindannyiunk hasznára.

Szeretnénk köszönetet mondani mindnyájatok érdeklődéséért és főként közös piarista küldetésünkben végzett odaadó munkátokért, valamint a bennünket egyesítő piarista hivatás megéléséért.

Róma, San Pantaleo, 2009. szeptember 25.

Testvéri szeretettel:

Mateusz Pindelski

Olaszországért és Közép-Európáért felelős generálisi asszisztens

Miguel Giráldez

Spanyolországért felelős generálisi asszisztens

Fernando Hernández

Amerikáért felelős generálisi asszisztens

Pierre Diatta

Afrikáért és Ázsiáért felelős generálisi asszisztens

Pedro Aguado
generális

Ricardo Querol
generálisi titkár

Első nyilatkozat

SZOLGÁLATUNK VÉGZÉSÉNEK MINŐSÉGE

Az értékelés kultúrájának fejlesztése a rendben,
a sajátosan piarista jellemzők tekintetében is

A NYILATKOZAT BEMUTATÁSA

Ebben a nyilatkozatban az egyetemes káptalan bemutatja azokat az alapvető elemeket, amelyek kifejezik és összefoglalják szolgálatunk kalazanciusi identitását. Kétségtelenül ez az egyik legfőbb kihívás, amellyel intézményeinkben szembe kell néznünk: úgy kell alakítanunk intézményeinket, hogy megvalósuljon bennük az a nevelési és evangelizáló eszmény, amely Kalazanci Szent Józsefet vezette a piarista rend létrehozásában.

Lehetetlen egyetlen káptalani nyilatkozatban (amely összefoglaló jellegű kíván lenni) összegyűjteni mindazt a gazdagságot, amelyet a „szolgálatunk kalazanciusi identitása” kifejezés tartalmaz. Elképzeléseink – éppúgy, mint Kalazanciuséi – mindig sokkal nagyobbak annál, minthogy szavakkal sikerülne kifejeznünk őket. Éppen ezért arra hívunk benneteket, hogy úgy olvassátok és értelmezzétek ezt a dokumentumot, mint az egyetemes káptalan különös jelentőségű segítő javaslatát az egész piarista rendnek, hogy karizmánkat egyre hűségesebben éljük nevelői, lelkipásztori és társadalmi valóságunk mindennapjaiban.

1. Az utóbbi években a rend nagy erőfeszítéseket tesz, hogy jobban elmélyítse és kifejezze a kalazanciusi identitást minden területen, beleértve szolgálatunkét is.

Értékesnek tartjuk az arra irányuló kezdeményezéseket, hogy legyen a kezünkben az intézményeink minőségét felmérő és – a mérés logikus következményeként – folyamatos jobbításukat szolgáló eszköz. A minőségbiztosítás módszerét használva jutottunk el a jelenbe, amelyet kiindulópontként értelmezünk utunk folytatásához.

2. Véleményünk szerint most jött el az a pillanat, amikor vázolhatjuk a piarista identitás elemeit, méghozzá oly módon, hogy a jövőben megvalósuló minőségbiztosítási folyamatokhoz vonatkozási pontként szolgáljanak.

Az alább felsorolt identitáselemek tartalmukat tekintve eszmei jellegűek, megfogalmazzák a minket jellemző gyakorlatot, felsorolják a tevékenységeinket meghatározó világos kritériumokat, amelyek jelen vannak, illetve amelyeknek jelen kell lenniük szolgálatunk végzésében, s amelyek azt kimondottan piarista jellegűvé teszik.

3. Az egyetemes káptalan felmutatja ezeket az identitáselemeket, hogy aztán a demarkációkban és az egyes intézményekben serkentőleg hassanak: ébresszenek reményt és célokat, mutassanak fel értékeket, alakítsanak ki az egyénekben megfelelő belső hozzáállást, és határozzák meg a tevékenységeket, hogy ezek az identitáselemek biztosítsák a piarista jelleget mindennütt, ahol csak szolgálunk.

A PIARISTA IDENTITÁS ELEMEI

4. A piarista identitás elemeire, amelyeket az alábbiakban ismertetünk, az egész rend közös referenciakereteként tekintünk, úgy, mint közös pontjainkra, amelyek lehetővé teszik, hogy kölcsönösen fel- és elismerjük egymást. Ezek az elemek

nem törlik el és nem zárják ki egyes demarkációk és intézmények saját értékeit, viszont igenis megfogalmazzák azokat az alapvető vonásokat, amelyekkel mindannyian rendelkezünk, és kifejezik az általunk kínált képzés integrális jellegét.

Annak érdekében, hogy a piarista identitás saját elemei között a koherenciát biztosítsuk, azokat három csoportra osztottuk: irányultságok, folyamatok és cél.

5. ALAPVETŐ ELEMELK

a) *A gyermekek és a fiatalok központi szerepe*

Ezen alapvető *irányultságunk* értelmében küldetésünk közép-pontjában a gyerekek és fiatalok képzése, teljes emberi és keresztény kibontakozása és boldogsága áll.

b) *A szegények előnyben részesítése: intézményeink nyitott (népi) jellege*

Ez tevékenységünk alapvető *irányultsága*, melynek értelmében megnyitjuk intézményeinket a leginkább rászorulóknak előtt, nevelő tevékenységünket a szegényektől kiindulva tervezzük meg, felajánljuk nevelői munkánkat azoknak, akiknek nem áll módjukban a formális keretek között folyó oktatásban részt venni, és igyekszünk megfelelni annak a kihívásnak, amelyet a gyerekeket és fiatalokat sújtó új szegénységi formák támasztanak.

c) *Megosztott küldetés*

Ezen *irányultságunk* által lehetővé válik a velünk együtt dolgozó világiakkal való közös felelősségvállalás; kialakul a „piarista világiak” csoportja, akikkel a kalazanciusi karizmán és küldetésen osztozunk, és akikkel intézményeinkhez kapcsolódó keresztény közösségeket alkotunk.

d) *Az egyházhoz tartozás érzése*

Ezen *irányultságunknak* megfelelően intézményeink az egyház részének tudják magukat, és támogatják piarista keresztény közösségek létrejöttét. Részt vállalnak – saját szolgálatunk

szerint – a helyi és egyetemes egyház evangelizáló és emberi haladást elősegítő küldetésében.

e) A család integrálása

Ezen *irányultságunknak* megfelelően keressük a módját, hogy bevonjuk és integráljuk a családokat a piarista intézménybe.

f) Az evangélium hirdetése

Ez olyan pasztorális *folyamat*, melyen keresztül intézményeinkben kifejezett formában hirdetjük az evangéliumot, törekszünk evangéliumi életet élni, előmozdítjuk a katekézist, a szolidaritást vállaló programokat, a folyamatos imát (*oratio continua*), a lelki életet, a szentségi életet, a hivatásgondozást és az egyházi életbe való bekapcsolódás.

g) Színvonalas nevelői és a lelkipásztori munka

A nevelés *folyamatán* keresztül intézményeink olyan integrális képzést kínálnak, amely felkészít az életre és a nevelési tevékenység minden elemét magában foglalja: célkitűzések, célok, tartalmak, módszerek, források és értékelés.

h) Kísérés

A személyes figyelemmel kísérés *folyamatán* keresztül arra törekszünk, hogy az intézményeinkhez tartozó gyerekek és fiatalok érezzék, hogy szeretjük őket, tiszteljük személyüket, és minden lehetséges eszközt felkínálunk nekik integrális fejlődésükhöz: tanulmányi, pszichológiai-érzelmi, társadalmi és spirituális fejlődésükhöz egyaránt.

i) A nevelők felkészítése

Ennek a folyamatos és integrális képzési *folyamatnak* a célja a piarista nevelő (tanárok, nem oktató munkatársak, a pasztorális munkában részt vevők és más segítők) identitásának fejlesztése oly módon, hogy az illető vonatkoztatási pont legyen a piarista küldetést meghatározó nevelői és evangelizáló feladatban, s mindig nyitott legyen az újításokra és a folyamatos megújulásra.

j) A társadalom megújítása

Tevékenységünk *céljának* elérése érdekében segítjük a gyerekeket és fiatalokat annak felismerésében, hogy egyéni valóságukon túl a társadalomban is élnek, és hogy elkötelezzék magukat az evangélium szellemében egy igazságosabb és testvériesebb világ építése mellett.

Második nyilatkozat

A PIARISTA ISKOLA ARCULATA

A NYILATKOZAT BEMUTATÁSA

Ez a dokumentum összefoglalja az egész piarista rend s mindenekelőtt a nevelői közösségeket alkotó és iskoláinkban dolgozó személyek számára azokat az arculetelemeket, amelyek a piarista iskolákat megkülönböztető sajátásgként jellemzik. A dokumentum célja elsősorban az, hogy iskoláinkat annak az integrális nevelésnek a helyszíneként mutassuk be, amelyből kiindulva igyekszünk eljutni összes diákunkhoz és családjukhoz, illetve minden emberi kapcsolatunkhoz, amelyben élünk.

Az egyetemes káptalan azt javasolja, hogy a dokumentumot úgy használjuk fel, hogy iskoláink életét élénkítsük, és próbáljuk közelíteni őket ahhoz a piarista eszményhez, mely őket inspirálja és működteti.

1. E káptalani nyilatkozat célja az, hogy a mai kor számára, amelyben élünk, megfogalmazza piarista tevékenységünk sajátos megkülönböztető jegyeit, méghozzá azzal a céllal, hogy iskoláink (át)alakításakor iránymutatásként szolgáljanak. Nem ad választ a kalazanciusi karizma, a mai piarista élet és alapvető identitásunk egyéb kérdéseire. Olyan kihívás ez, amelyet a jövőbe tekintve vállalunk, és amely segíti a rendet abban, hogy saját nevelői és evangelizáló segítségét egyértelműen felkínálja a társadalmi és egyházi pluralitás időszakában.

A piarista rend mindig is különös figyelmet fordított az iskolában végzett szolgálatára. Ha csak a legutóbbi egyetemes káptalanokat nézzük, azok is részletesen foglalkoztak a témával: *Határozat a keresztény nevelésről, az iskolák és az apostoli munka más formáinak zsinati megújításáról* (1979-es egyetemes káptalan); *Nyilatkozat az iskoláról* (1997-es egyetemes káptalan) és utána a generálsi kongregáció által (1998-ban) *A piarista szolgálat* címmel kiadott dokumentum, a piarista iskoláról szólnak a 11–19. és 25–40. pontok. Mindezek a gondolatok és a hozzájuk kapcsolódó gyakorlati útmutatások sűrített formában megtalálhatók Reguláink 117–135. pontjaiban.

2. „Az iskolák, elsősorban pedig az elemi és középiskolák adják a közoktatás alapját” (Konst. 99), „természetüknél fogva és szent atyánk elképzeléséből eredően olyan kapcsolat fűzi őket a kalazanciusi karizmához, amely fontossá teszi számunkra, hogy ahol nem tiltják az iskolai tevékenységet, ott ne hagyjuk el ezt a feladatot” (Reg. 117). Az iskolák ma és a jövőre tekintve is kiváltságos helyet foglalnak el piarista szolgálatunk gyakorlásában. Ezért a jelen káptalani nyilatkozat azoknak a sajátos és jelentőségteljes elemeknek az ösztönzésével kívánja támogatni a rendben a piarista iskolákat, amelyek azokat a nevelői munka és a keresztény képzés helyszínévé alakítják, és amelyek a pedagógia világához is jelentős hozzájárulást jelentenek.

3. Piarista identitásunk személyes megélésével járulhatunk hozzá a leginkább ahhoz, hogy a piarista iskolát átjárja a kala-

zanciusi lelkeség. Identitásunk teljes megélése tesz bennünket piarista nevelővé, ami a szerzetesek esetében hármás – tanári, szerzetesi és papi – dimenzióban nyilvánul meg. „Szerzeteseinknek nem szabad elfelejteniük, hogy Kalazanci Szent József példáját követve az evangelizálás elsődleges eszköze saját életük tanúbizonysága, és hogy jelenlétük csendes, ugyanakkor hatékony hirdetése az örömhírnek” (MNE 54).

4. A kalazanciusi iskolák közös gazdag öröksége és a sokféle megvalósítása ennek az örökségnek, mely alá van vetve az adott helynek és időnek, amelyben a piaristák ezt a maguk intézményében megvalósítják, lehetetlenné teszi a kalazanciusi iskola elemző leírását. Ez a mostani nyilatkozat ezért – jelenünk ösztönzésére és jövőnk tervezésére – iskoláink általános közös aspektusait foglalja magában, azokat, amelyek szükségessé ahhoz, hogy egy iskolánk elsődlegesen piarista legyen, bárhol is van a világon.

5. Tizenkét arcuatelemet sorolunk majd fel, amelyeket elengedhetetlennek tartunk ahhoz, hogy egy iskola a piarista nevet viselje. Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a nevelés dinamikus valóság, ezért a különböző elemek minden iskolában különböző módon jelennek meg. A javaslat a piarista iskola projektjének lehetőségét vázolja fel, amely egyszerre realista és utópikus. A káptalani javaslat azt a mély meggyőződést fejezi ki, hogy küldetésünk végzésének alapos végiggondolása és alakítása lehetséges, mégpedig oly módon, hogy mindig a nagyobb jó felé haladjunk.

ELVEK, AMELYEKRE A PIARISTA ISKOLA ÉPÜL

6. AZ EVANGÉLIUM MINT PÓTOLHATATLAN KÖZEG

a) A piarista iskola mint az evangelizálás eszköze elsődleges kiindulópontjának, nevelési programja inspirálójának és tevékenysége céljának Jézus Krisztus evangéliumát tartja: azt

az örömhírt, amely úgy fogja fel az embert, mint aki a szabadság és a szeretet általi életszentségre kapott meghívást. A piarista iskola ebből a kiindulópontból tervezi és valósítja meg, értékeli és tökéletesíti a munkáját.¹

- b) Az evangélium az Igazság fényével megvilágítja a didaktikai munkát, kialakítja a tanulóban a keresztyén világképet.² A nevelési erőfeszítések az evangélium fényénél tájékozódnak, és így kívánják alakítani a tanuló önmagához, a többiekhez és a világhoz való viszonyát.³ Az iskolai lelkipásztori munka elsősorban a tanuló személyes találkozását szolgálja Jézussal.⁴

7. A KERESZTÉNY EMBERKÉP

A piarista iskola tevékenységének alapja az ember keresztyén felfogása. Az ember Isten gyermeke, aki képes saját fejlődését irányítani.⁵ A keresztyén antropológia alaptételei lehetővé teszi, hogy az emberi személy létének értelmét maradéktalanul, a maga teljességében felfogjuk. Ezért a diákra az ő végső rendeltetése fényében tekintünk; segítjük és kísérik az ismeretek és erények elsajátításában, valamint az életében betöltendő hivatásának felismerésében; arra buzdítjuk, hogy egész élete során igyekezzen a lelki életével való törődés és a világi elkötelezettsége közötti egészséges egyensúlyt megtartani.

8. AZ INTEGRÁLIS ÉS FOKOZATOS NEVELÉS ELVE

A piarista iskola minden gyermekben már kora gyermekkorától kezdődően igyekszik kialakítani a benső összhangot: ez a hit, a kultúra és az élet szintézisét jelenti, mely nélkülözhetetlen a személyi és keresztyén érettség eléréséhez.⁶ Az iskola részletes programja ügyesen ötvözi a didaktikai munkát,

¹ Vö. DR 47.

² Vö. ME 32.

³ Vö. GE 8.

⁴ Vö. Reg. 104.

⁵ Vö. ME 25,5; *Kalazanci Szent József lelkisége és pedagógiája*, 55.

⁶ Vö. Reg. 99.

a képzési tevékenységeket, a kulturális és keresztény nevelés szempontjait, s így módon igyekszik legyőzni a szent és a profán, vagyis a spirituális és a földi dolgok egymástól való, manapság oly jellemző radikális elszakítását. A diákok benső egyensúlyának megteremtésére irányuló szolgálatunk olyan nevelési projekten alapszik, amelyben *a hit, a kultúra és az élet harmonikusan kapcsolódnak össze.*⁷

9. A TISZTELET ÉS SZABADSÁG LÉGKÖRÉBEN VÉGZETT VALLÁSI NEVELÉS

- a) A piarista iskola nagy gondot fordít arra, hogy kifejtse a diákoknak a hitigazságokat és a keresztény erkölcsi elveket, bevezesse őket a szentségi és imaéletbe, és apostoli munkát vállaló keresztény közösséget alkosson velük.⁸ A rendben vannak olyan helyek, ahol csak azokat a diákokat lehet felvenni az iskolába, akik szüleikkel együtt elfogadják az iskola keresztény jellegét. Máshol a diákok és a szülők nyitottak az iskola keresztény jellegére, és segítenek bennünket nevelési céljaink elérésében. A diákok ilyen felvétele másrészt az iskola vezetőségét arra kötelezi, hogy biztosítsák az elmélkedés, az imádság és a liturgia által a diákok Istennel való személyes kapcsolatának létrejöttét és folyamatos erősítését.
- b) *Iskolánk [...] az iskolai közösségben az evangéliumi szabadság és szeretet szelleme által vezérelve*⁹ tiszteletben tartja a vallás-szabadságot, a tanulók életkorának megfelelően. Ezen elv gyakorlati megvalósításának segítenie kell a diákokat abban a feladatában, hogy meggyőződéseire kritikus módon tudjon reflektálni, s ezáltal érett hozzáállást alakítson ki mind saját vallási életéhez, mind másokéhoz.¹⁰
- c) A piarista iskola elismeri és támogatja azt a magatartásformát, amely tisztelettel és megértéssel fordul azokhoz, akik az élet értelmét és az emberré lett Istennel való kapcsolatot

⁷ DR 34.

⁸ Vö. Konst. 96.

⁹ Uo. 97.

¹⁰ Vö. PCME 51.

keresik, de ugyanígy azokhoz a tanulókhoz is, akik más hitet vallanak, más valláshoz tartoznak.

10. AZ OKTATÁS MAGAS SZÍNVONALÁRA VALÓ TÖREKVÉS

- a) A tanítási módszerek tekintetében a kalazanciusi pedagógia jellegzetes vonásai az egyszerűség, a hasznosság és a hatékonyság.¹¹ Azért kell erre törekednünk, hogy a piarista iskola valóban elérhető legyen mindenki számára, még a tanulási nehézségekkel küzdő diákok számára is, valamint azért, mert segíteni akarjuk diákjainkat abban, hogy az iskola után könnyen munkát találjanak.¹²
- b) A kalazanciusi iskolának ahhoz, hogy az ismereteket a maguk teljességében, az igazságra alapozva adja át, folyamatosan ügyelnie kell arra, hogy modern didaktikai módszereket alkalmazzon. Ezt szolgálja a tanárok megfelelő kiválasztása, a magas színvonalú oktatómunka, a fejlett infrastruktúra, a minél inkább személyre szabott nevelés, az iskolán kívüli sokféle program, a személyes tehetséggondozás, a tanulási nehézségekkel küzdő diákok munkájára való különleges odafigyelés, az egyéni képességek fejlesztése, a megfelelő motiváció a munkára és a tudományos kutatásra, valamint az igazság utáni vágy felkeltése.
- c) Az iskola nem csupán az ismeretátadásra és a képességfejlesztésre törekszik, hanem legfőbb célkitűzése az, hogy a diákokban kifejlessze az önálló életvezetés képességét. *A tanulás tárgyának ezért nem csupán a tartalmakat tekintjük, hanem magát a módszert, amelynek segítségével a diák megtanul megismerni, munkát végezni, másokkal együtt lenni és élni.*¹³
- d) A megismerés fontosságának hangsúlyozásával iskolánk soha nem mond ítéletet a diák emberi értékéről, sem pedig személyes méltóságáról; a diák személyét soha nem tartja

¹¹ Vö. *Kalazancius konstitúciói*, 216.

¹² Vö. 44. egyetemes káptalan: *A piarista karizma ma*, 27. pont.

¹³ ME 30.3.

kevésbé jelentősnek sem tehetségénél, sem tudásánál, sem képességeinél.

11. AZ ISKOLA MINT KÖZÖSSÉG

- a) A piarista iskola nem egyedül és kizárólag olyan hely, ahol nevelői munka folyik, hanem személyek közötti kapcsolatok helye is. Iskolánk valódi feladata az, hogy az igazság légkörében olyan magatartásmintákat alakítson ki, mint a tisztelet, a tolerancia, a közös élet, a felebarát különbözőségének figyelembe vétele és az aktív bekapcsolódás a polgári társadalomba. Az a hely pedig, ahol ez a nevelés teljesen kibontakozhat: a keresztény közösség. *„Ez a közösség a cselekvő alanya és célja annak az evangelizáló, katechetikai és szentségi tevékenységnek, amely sajátos formában valósul meg a piarista iskolában. Szerzetesek, papok, világiak, diákok és családok egyszerre hivatottak ugyanis arra, hogy ehhez a közösséghez tartozzanak.”*¹⁴
- b) Az iskola emberi légkörét és nevelői értékét az együttműködési képesség, a tevékenységek összehangolása és a felelősök által meghatározott közös célok felvállalásának képessége határozza meg. A közös életben való részvétel melletti elköteleződés ugyanakkor feladata az iskolával kapcsolatban álló minden személynek, és senki sem érezheti felmentve magát alóla.

12. A CSALÁDOK SEGÍTÉSE GYERMEKEIK NEVELÉSÉBEN

Gyermekeik első és legfőbb nevelői a szülők.¹⁵ Ez azt jelenti, hogy a piarista iskola nem tudja megfelelően ellátni feladatát, ha a szülők nem működnek együtt aktívan az iskolával, vagy ha az iskola nem működik együtt aktívan a szülőkkel. *Az iskola és a család közötti funkcionális integráció ugyanis a lényegi feltétele annak, hogy a diákok felfedezhessék és kifejleszthessék mindazokat az adottságaikat, amelyek az egyik vagy a másik környezetben megmu-*

¹⁴ Uo. 40.6.

¹⁵ Vö. GE 3.

*tatkoznak.*¹⁶ Az ilyesfajta együttműködés elsődleges kedvezményezettje a diák, és a haszna nem csupán a kapott ismeretek elsajátításában mutatkozik meg, hanem olyan értékeket is magában foglal, mint a *vallási, erkölcsi, szexuális nevelés, a szakmai segítséggyújtás vagy a megfelelő hivatásválasztás.*¹⁷

13. GONDOSKODÁS A TANULÓKRÓL ÉS A TANULÓK VÉDELME

- a) Korunkban általánosnak nevezhető a fenyegetés, az erőszak, az agresszivitás és az intolerancia életérzése. Ez a fizikai, szexuális, szellemi, pszichés, etikai és vallási erőszakban ténylegesen megmutatkozik. A piarista iskola célul tűzi ki a biztonságot ezeken a területeken, hogy a diák harmóniában növekedjék a környezetével, és képes legyen elsajátítani a béke kultúráját. A belső béke biztosítása, amelyben társai és tanárai egyaránt segítségére vannak a diáknak, valamint a pszichológusok és a pedagógusok tanácsadó támogatása a piarista iskola alapvető jellemzőihez tartozik. Ezen felül intézményi szinten garantáljuk a kiskorúak védelmét.
- b) Az iskolai élet e sajátosságáért nem csupán az iskola vezetése felelős. Az iskolai közösséghez tartozó minden személy és intézmény kötelessége erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy megfelelő környezetet alakítsanak ki, és hogy a tanulóiban erősítsék azt az érzést, hogy gondoskodnak róluk és védelem alatt állnak.

A PIARISTA ISKOLA ARCULATELEMEI

14. KALAZANCIUS ISMERETE, ALAKJÁNAK ÉS ÉLETMŰVÉNEK SZERETETE

Kalazancius ismerete, alakjának és életművének szeretete a piarista iskola alapvető arculateleme. Ez az ismeret és szeretet közelebb visz bennünket Kalazancius emberképéhez.

¹⁶ Vö. DR 40.

¹⁷ Uo. 42.

15. A PIARISTA ISKOLA LÉTÉRTELME

A piarista iskola létértelme az, hogy modelleket alkosson az oktatásra, a képzésre, a nevelésre, a teljes személyi kibontakozásra és a keresztény hit átadására a gyerekeknek és a fiataloknak; hogy biztosítsa a szülők számára, hogy gyermekeiket katolikus iskolába írathassák; hogy építse és átalakítsa a társadalmat és az egyházat azoknak a gyerekeknek és fiataloknak az oktatása és nevelése révén, akik szegénységük miatt nehezen kerülhetnének jó iskolába.

16. A HOZZÁFÉRHETŐSÉG ELVE

A piarista iskola mindenki számára hozzáférhető, lehetőleg ingyenes a tankötelezettség általános és középiskolai éveitől; következésképpen államilag vagy segélyszervezetek által finanszírozottak; lehetőleg köz- vagy magánalapítványok tartásuk fenn mindenütt, ahol ez nem korlátozza szabadságát és evangelizáló tevékenységét; a szülők pénzéből is fenn lehet tartani abban az esetben, ha más finanszírozási forrás nem áll rendelkezésre, de csak úgy, hogy abból az iskolának nem származhat nyeresége.

17. A SZEGÉNY GYEREKEK ÉS FIATALOK ELŐNYBEN RÉSZESÍTÉSE

A saját fenntartásunkban működő piarista iskolák mindegyikének az a célja, hogy megkönnyítse a kötelező oktatáshoz való hozzáférést a szegény családok gyermekei számára, s ezért keresi a legmegfelelőbb megoldásokat arra, hogy e célt elérje.

18. INTEGRÁLIS NEVELÉS

A piarista iskolában integrális nevelés folyik, ami azt jelenti, hogy a tanulót személyisége minden dimenziójának kibontakoztatásában segíti, mégpedig abból a célból, hogy boldog élete legyen; megfelelő nevelési tervvel elősegíti személyisége minden (vallási, spirituális, pszichés-érzelmi, szellemi, polgári, társadalmi és fizikai) területének fejlődését; az iskola minden tagját úgy alakítja, hogy a hit, a kultúra és az élet közötti

dialógus kreatív szereplője legyen, hiszen ez előmozdítja személyiségének teljes kibontakozását.

19. AZ ISKOLA KIVÁLÓ MINŐSÉGE

A piarista iskolának a minőségre vonatkozóan határozott és átfogó javaslata van, amelynek alapján küldetését teljesíti. Itt csak néhány példát említünk: tanárainak és nevelőinek szakmai továbbképzése; nevelőinek tartalmi és didaktikai szempontból történő megfelelő felkészítése; a nevelésben résztvevők kezdeményezéseinek oly módon történő igazgatása, hogy azok a képzés lehető legnagyobb hasznára váljanak; a tanulóknak a munka és az ismeretszerzés értékelésének elültetése, illetve annak kialakítása, hogy tudjanak – lehetőségeik szerint – elvárni bizonyos dolgokat maguktól; olyan közösség építése, amelynek tagjai a különböző ismeretterületek művelése által keresik az Igazságot, a diákok korának, illetve az adott tudományterület kutatási fejlettségének megfelelően.

20. A NEVELŐI TEVÉKENYSÉG JELLEMZŐI

A piarista iskola hangsúlyozza, hogy célja a személy teljes képzése; erőfeszítéseket tesz, hogy a tanulóban kifejlessze a következő képességeket: a tanuló elérje a korának megfelelő pszichológiai érettséget, beilleszkedjék a társadalomba, kritikával fogadja a kulturális értékeket, vesse össze azokat az evangélium elveivel, s így építse fel saját személyes identitását és alakítsa ki benső szabadságát (vö. Reg. 102).

21. ÉRTÉKEKRE VALÓ NEVELÉS

A piarista iskola olyan értékrendszert közvetít a tanulóknak, amelyet nevelőik világosan, már magukévá téve, életük példájával mutatnak nekik. Ezen értékek közül a következőket kell kiemelnünk: a minden egyes embert Istenhez fűző kapcsolat alapvető jelentősége; a legszegényebbek szükségletei iránti érzékenység kialakítása (a „szegény” szó legkülönbözőbb jelentéseit figyelembe véve); a saját társadalmunk hagyományai és történelme iránti tisztelet, a minden emberrel vállalt szoli-

daritás, a környezetért érzett felelősség, az igazság és a béke keresése.

22. A NEVELŐI KÖZÖSSÉG

A piarista iskola különböző kezdeményezésekkel arra törekszik, hogy egymáshoz közelebb kerüljenek mindazok, akik hozzá tartoznak; olyan közösséget épít, amelyen belül a tanárok a diákokkal és egymás között egyaránt jó kapcsolatot alakítanak ki; olyan közösséget, amelyben nevelők, alkalmazottak, diákok, szülők és öregdiákok, akik azonosulnak az iskola kalazanciusi jellegével, személyes kapcsolatokat alakítanak ki, és közös erőfeszítéseket tesznek az intézmény előrehaladásáért.

23. EVANGELIZÁLÁS ÉS KÉPZÉS A NEVELŐI KÖZÖSSÉGBEN

A piarista iskola a hit átadását identitásának lényegi elemévé teszi; a nevelői közösség minden tagja számára – közösségileg és egyénileg egyaránt – lehetőségeket teremt a hit elmélyítésére; vezeti a nevelőket és a tanulókat a keresztény hit elmélyítésének útján (az iskolában meglévő keresztény közösségekben, illetve egyéni kíséréssel); összeköti a vallási ismeretek átadását az imádságos életbe való bevezetéssel és a szentségekbe való beavatással; segíti a tanulót, hogy megtapasztalja az egyházi közösséghez való tartozás érzését és felismerje benne saját küldetését. Kalazancius gyakorlata, a gyerekekkel végzett *follyamatos ima* (oratio continua) ma is hatékony piarista segítség lehet mindehhez, és ezért ajánlható is iskoláinkban.

24. A VILÁGI MUNKATÁRSÁK KALAZANCIUSI KÉPZÉSE

A piarista iskola rendszeresen képezi a világi munkatársakat a piarista iskola sajátosságai szempontjából; megteremti a feltételeket számukra, hogy bekapcsolódjanak a kalazanciusi karizma megélésébe; integrálja azokat, akik a kalazanciusi karizma megélésével az iskola saját arcuatainak megvalósulását elősegítik.

25. AZ ISKOLA KAPCSOLATAI A PIARISTA KÖZÖSSÉGGEL

A piarista szerzetesek a nevelői közösséghez tartoznak, és az iskola identitását kialakító konkrét tevékenységeken keresztül az egész iskolai életet formálják.

26. KAPCSOLAT A KÖRNYEZETTEL

A piarista iskola tájékoztatja a nevelői közösség tagjait a helyi egyház és a civil társadalom programjairól, és buzdítja őket, hogy azokon részt vegyenek; pozitívan reagál javaslataikra és kezdeményezéseikre; erőfeszítéseket tesz, hogy megismerje szükségleteiket és erőforrásai mértékében gondoskodjon azokról.

RÖVIDÍTÉSEK

- GE *Gravissimum educationis*, II. Vatikáni Zsinat, 1965.
 Konst. *Constitutiones Scholarum Piarum*, 2004.
 Reg. *Regulae Communes Scholarum Piarum*, 2004.
 PCME *Las personas consagradas y su misión en la escuela.*
 [A megszentelt személyek és küldetésük az iskolában],
 Katolikus Nevelési Kongregáció, 2002.
 DR *Dimensión religiosa de la educación en la escuela católica*
 [A nevelés vallási dimenziója a katolikus iskolában],
 Katolikus Nevelési Kongregáció, 1988.
 ME *El ministerio escolapio* [A piarista szolgálat], Generálisi
 Kongregáció, 1998.
 MNE *La misión de las Escuelas Pías en la nueva evangelización*
 [A piarista rend küldetése az új evangelizációban], Ge-
 nerálisi Kongregáció, 1993.

Harmadik nyilatkozat

LELKIPÁSZTORKODÁSRA ÉPÜLŐ ISKOLA

A NYILATKOZAT BEMUTATÁSA

A 46. egyetemes káptalan azt javasolja az egész piarista rendnek, hogy tegyen új erőfeszítéseket annak érdekében, hogy iskoláinkat a lelkipásztorkodást alapul véve értelmezzük és szervezzük meg, ami azt jelenti, hogy az iskoláinkban végzett egész nevelői tevékenységünk vezérfonalává az evangelizálás feladatát tesszük. A piarista iskolára az evangelizáció helyeként tekintünk, ahol kísérjük minden diákunk integrális növekedését, és segítjük őket a keresztény életformának mint a szabadság és a hitelesség útjának elfogadásában.

Ez a kihívás mindnyájunktól, akik valamely nevelői közösséghez tartozunk, új elköteleződést kíván annak lehetővé tétele mellett, hogy iskoláinkban mindnyájan találkozassunk a krisztusi élet örömhírével, s hogy megélhessük, megvalósíthassuk azt.

A 2003-ban tartott egyetemes káptalan erőteljesen ösztönözte az intézményeinkben végzett evangelizáló tevékenységet. A lelkipásztori programok, folyamatok és tevékenységek, amelyeket a piarista rend végez, kétségkívül gazdagok és jelentősek. Mégis jónak tartjuk, hogy a 46. egyetemes káptalan segítse a rendet egy *közös referenciakeret* megalkotásában, amely lehetővé teszi a demarkációk számára, hogy egymással kommunikációban legyenek. Nem kell teljesen új munkába fogunk, hiszen a rend néhány régiójában már elkezdtünk ily módon dolgozni.

E káptalani nyilatkozat célja az, hogy az intézményeinkben folyó pasztorális gyakorlatra olyan kritériumok segítségével adjunk útmutatást, amelyeket mindannyian magunkénak tudunk elfogadni. Nem elérhetetlen eszményekről van szó, hanem olyan célokról, amelyek irányába szolgálatunk haladni kíván. Nem tárgyalunk a pasztorális munkában használandó eszközökről, sem a pasztorális munkát végző személyekről és a munka konkrét megtervezéséről, hanem minden egyes területi egység saját kreativitására bízunk ezeket, mivel látható, hogy képesek ezek végiggondolására.

1. Jól ismerjük a „lelkipásztorkodásra épülő iskola” kifejezést. Ez az elnevezés egy magasrendű eszményt szándékozik kifejezni, amelyben az iskola teljes intézményi struktúrája explicit és implicit módon is evangelizáló. Az iskolának ez a lelkipásztori szemlélete arra buzdít, hogy felejtjük el azt a gyakorlatot, amely a lelkipásztorkodást az iskolai tevékenységek és programok valamiféle különleges és elválasztott területeként értelmezi; tehát azt, hogy helyet és időt szentelünk ugyan a lelkipásztorkodásnak, ám nem oly módon, hogy az az egész nevelői munkán átívelne, hanem az egésznek csupán egy részfeladata. Ezzel szemben a „lelkipásztorkodásra épülő iskola” eszményképe a következőkre törekszik:

- a) felülemelkedni azon az elképzelésen, hogy a lelkipásztorkodás csupán egy aspektusa a katolikus iskolának, egy tantárgy a sok közül;

- b) a lelkipásztorkodást úgy bemutatni, mint egy a teljes nevelési folyamaton és az iskola teljes valóságán átívelő dimenziót;
- c) a lelkipásztorkodást az iskola alapvető értékévé tenni, méghozzá oly módon, hogy minden tantárgy, minden tevékenység, minden folyamat ezen érték alapján kapja meg saját értékét;
- d) újraértékelni identitásunkat, a lelkipásztorkodást alapul vevő iskola megalkotása által új dimenziót adni karizmánk mélységének és létének.

2. Eszményképről beszélni nem azt jelenti, hogy valami megvalósíthatatlan dologról lenne szó, noha a nehézségek előre láthatók. Természetesen egy eszményképet a gyakorlatban megvalósítani nehéz feladatot jelent. Esetünkben az a tény, hogy a katolikus hittan sokszor még most is csupán egy tantárgyként szerepel a többi között, általában azt is jelenti, hogy hajlamosak vagyunk az evangelizálást is erre a területre száműzni, és a mindenén áthúzódó vörös fonal elképzelését csupán jámbor óhajnak, de nem többnek tartani. Másfelől az a felfogás, mely szerint a lelkipásztorkodás olyan érték, amely az egész iskolát áthatja, némelyeket arra készítetett, hogy egyszerűen axiológiai [értékelméleti] valóságként kezelje azt, vagyis implicit valóságként, amelyet magától értetődőnek vélhetünk, és amelyre az intézményben létező emberi értékek alapjaként tekinthetünk. Az első felfogás egy különálló erődbe száműzi a lelkipásztorkodást, ahol nem lehet több belőle, mint egy tantárgy a többi mellett, és így nem is lehet fontosabb azoknál. A második pedig azon értékek egyszerű kinyilvánítójává alakítja, amelyeket a keresztény iskola fogalma hallgatólagosan feltételez, a gyakorlatban azonban elutasítja, hogy az iskolából egy olyan hely váljon, ahol a hitet nyíltan lehet hirdetni.

3. Elismerjük ugyan, hogy a „lelkipásztorkodásra épülő iskola” ősi elképzelése sokkal inkább eszménykép maradhatott, s nem egy ténylegesen gyakorlatba ültetett valóság lehetett, szükséges

azonban, hogy megragadjuk a probléma lényegét, s erre szeretnénk rámutatni ezzel az elnevezéssel. Igen, a hit hirdetésének iskoláinkban explicit módon kell történnie, hiszen az a küldetésünk, hogy *nevelve evangelizáljunk*, ám az evangelizálást nem szabad a nevelési gyakorlat egy bizonyos területére szűkíteni, hanem érintenie kell az iskolai élet minden elemét, méghozzá úgy, hogy amikor nevelési munkánkat végezzük minden tantárgyon és iskolai programon keresztül, akkor implicit és explicit módon a hitet is hirdetjük.

4. Kalazancius olyan iskolát képzelt el, amely képes arra, hogy a hitet és a kultúrát mint a gyermekek megfelelő nevelésének alapvető elemeit integrálja. A *pietas* és a *litterae*, a hit és a tudás nem két ellenpólus, nem egymással versengő vagy nehezen összeegyeztethető valóság volt a szemében, hanem az iskolája számára kidolgozott integrális [átfogó] pedagógia lényegi dimenzióit jelentette. Kalazancius iskolája az evangélium hirdetésének nagyszerű környezetet biztosított, mivel a keresztény értékek és a hit mélyreható ismerete alapvető fontosságú a gyerekek integrális nevelésében. Hasonlóképpen a tudás és a kultúra mint az igazság keresésének formái kiválóan összeegyeztethetők a hitet a lélekben elültető Isten keresésével, és a gyermekek azon konkrét igényének felelnek meg, hogy felkészítésük őket az életre. Ily módon tehát a kalazanciusi iskola hirdeti az evangéliumot, hogy nevelő feladatát teljesítse, a nevelés által pedig hirdeti az evangéliumi értékeket és a valóság evangéliumi látásmódját. Az evangelizálás nem csökkenti a tudományos megismerés szigorát, a tudomány pedig nem gördít akadályt a transzcendencia felfedezése és az evangélium által ihletett értékek megélése elé.

5. A lelkipásztorkodásra épülő piarista iskola jellegzetességei:

A) KRISZTUSKÖZPONTÚ ISKOLA

A lelkipásztorkodásra épülő iskolának Krisztus személyét kell a középpontba állítania. Krisztus nem csupán egy konkrét történelmi személy a sok közül. Krisztus sokkal több, mint csupán egy csodálatra méltó ember, aki egy adott korban és

helyen élt. Krisztus a piarista iskola nevelési programjának a szíve. A *pietas* és a *litterae*, a hit és az emberi tudás fénye által a piarista nevelés abban szeretné segíteni a gyerekeket és a fiatalokat, hogy azonosuljanak Krisztussal, Krisztus életmódja legyen a saját életformájuk, s hogy ugyanazt érezhessék, amit Szent Pál: „*Már nem én élek, hanem Krisztus él bennem.*”

B) BEAVATÓ (MISZTAGOGIKUS) ISKOLA

Mivel Krisztus áll a középpontjában, a lelkipásztorkodásra épülő iskola dinamizmusa az, amit Krisztus feltár előttünk: ez pedig Isten megtapasztalása és az Ember megtapasztalása. Ebben az értelemben olyan iskoláról van szó, amely nyugtalan vágyakozást kelt az abszolútum iránt, és elkíséri a diákokat a transzcendens keresésének és megtalálásának útján. Ez az iskola továbbá tartalommal tölti meg ezt a tapasztalatot: megmutatja Isten Krisztusban feltárult arcát: az irgalmas Atyáét, aki mindnyájunkat megteremt, mindnyájunkat befogad és elfogad, vagyis az élet barátja.

C) MEGHATÁROZOTT EMBERKÉPPEL RENDELKEZŐ ISKOLA

Mivel a lelkipásztorkodás jegyében működő iskola az evangelizálás új felfogását képviseli, ezért az emberképe is új keletű. Mivel Krisztus tárja fel emberségünk igaz felfogásának és teljes megélésének módját, a lelkipásztorkodásra épülő iskola kritikával illeti azokat az antropológiákat, amelyek az embert lealacsonyítják vagy létének csupán néhány dimenziójára szűkítik le. A piarista iskola arra törekszik, hogy a Krisztusban feltárult emberséget mutassa be és hirdesse, vagyis egy integrális, felszabadító és teljes körű antropológiát képvisel.

D) SZEGÉNYEK MELLETT ELKÖTELEZETT ISKOLA

Jézus kijelentését alkalmazzuk magunkra: „Elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek” (Lk 4,18). Az ismert „nevelve evangelizálni” kifejezésnek, amellyel szolgálatunkat szoktuk meghatározni, ez a konkrétabb értelmezése: a szegényeket tanítjuk és evangelizáljuk.

Mivel Krisztus áll a központjában, a lelkipásztorkodásra épülő iskolát az mozgatja, ami Krisztust mozgatta, és érték-ként azt mutatja be, ami Krisztus számára értéket jelent. A piarista elkötelezettséget vállal a szegények, a társadalom peremén élők, a kirekesztettek, a bűnösök, a megbélyegzettek és a kicsinyek mellett. Olyan iskoláról van tehát szó, amely a szegényekért működik, a szegények mellett emeli fel a hangját. Ez az iskola megtanít közeledni a szegényekhez. Ez az iskola, amikor arról dönt, hogy földrajzilag hol helyezkedjen el, a szegényeket tartja meghatározó szempontnak. Ez az iskola érték-ként hirdeti a szegények szolgálatát és az alázatos egyszerűségben élt életet, amelyet a *par excellence* szegény, Krisztus tanít nekünk.

A *pietas*, az irgalom vezet bennünket, és nem arra törekszünk, hogy prozelitákat neveljünk. Iskoláinknak át kell alakulnia a szegények „szövetségeseivé”. Az „implikáció” fogalma azt jelenti, hogy a szegényekkel vagyunk, noha oktató-nevelő munkánk végzése során olyanokkal is együtt vagyunk, akik nem feltétlenül szegények.

A szegény gyerekekkel kötött iskolai „szövetség” azt a köztünk felmerülő félreértést is segít tisztázni, mely szerint a piarista szerzetesekre csupán az intézményeinkben végzett lelkipásztorkodás tartozik anélkül, hogy órákat tartanának. Kétségtelen, hogy az a lelkipásztori munka, melyet az itt leírtak szerint biztosítani kell, nem meríti ki azokat a feladatokat, amelyeket a piaristának el kell látnia az iskolában a szegényekért – és ez a gazdag országokra éppúgy igaz, mint a szegényekre.

E) EGYHÁZIAS ÉRZÜLETŰ ISKOLA

Mivel iskolánk középpontjában Krisztus áll, ezért azt a nagyobb valóságot, az egyházat is a középpontba állítja, amely szintén Krisztus köré rendezi életét. A piarista iskola élete az egyházban élt és az egyházért odaadott élet. Ezért egy individualista világ közepén a lelkipásztorkodásra épülő iskola a közösség értékét hirdeti, a másik ember létértelmét tárja fel. Tudatosan vallja, hogy a Krisztusban feltárult Isten és a Krisz-

tusban feltárult ember lényegileg közösségiek. Önmegismerése és életének kiteljesedése közösségben történik. Ugyanígy a lelkipásztorkodásra épülő iskola az egyház intézményének vallja magát, az egyház küldi, hogy hirdesse Krisztust, és ezáltal olyan személyekkel gazdagítsa az egyház életét, akik ajándékként fogadják és feladatként vállalják, hogy Krisztus testének tagjaivá válnak. Mivel az egyház a családot egyházi valóságnak tartja és családegyháznak hívja, amely a hit átadásának kiindulópontját jelenti, iskolánknak elő kell segítenie a családpsztorációt, amelynek fontossága a családi élet mai világában még nagyobb, mint korábban.

F) AZ IGASZÁGGAL EGYÜTTMŰKÖDŐ ISKOLA

Az iskola az igazság keresésének helye, a teljes Igazságé, amely magában foglalja az igazságot a világról, az emberről, önmagunkról és Istenről. A lelkipásztorkodásra épülő iskola ezért tudatában van annak, hogy az igazság megismerésére irányuló emberi erőfeszítés nem kerül összeütközésbe a hittel, hanem épp fordítva, szerves részét képezi, hogy szüntelenül keressük Azt, aki maga az Igazság. Annak lehetősége, hogy a gyerekek és a fiatalok elcsodálkozzanak egy az atomnál kisebb részecske igazságának felfedezésén, a véres történelem vagy egy igazságtalan világ kegyetlen igazságán, és azon a fontos igazságon, hogy ők kicsodák – mindez lényegi fejezeteket jelent annak a végérvényes Igazságnak a keresésében és megtalálásában, amelyért teremtettek, és amelyre nyugtalan szívvel folytonosan vágyakoznak.

G) OLYAN ISKOLA, AMELYBEN A HIT ÉS A KULTÚRA KÖLCSÖNÖSEN KIEGÉSZÍTIK ÉS GAZDAGÍTJÁK EGYMÁST

A lelkipásztorkodásra épülő iskola tehát tisztában van azzal, hogy a hit a tudomány és a kultúra értékeivel való találkozás útja. Tudja, hogy a tudomány és a kultúra – a maguk kérdéseivel és felfedezéseivel – részét képezik az ember hosszú zarándokútjának, melynek során keresi önmagát, és keresi azt a szeretetteljes jelenlétet, amelyet értelme segítségével homályosan

megérez, és amelyre az elfogadott, közösségben megélt és ünnepeelt hiten keresztül talál rá teljesen. Következésképpen a lelkipásztorkodásra épülő iskola mélyen hívő iskola, ugyanakkor tudományos elkötelezettségű iskola is, ismeretek tárháza és felismerések szülőotthona.

H) ÖNMAGUNK FELFEDEZÉSÉT SEGÍTŐ ISKOLA

A lelkipásztorkodásra épülő piarista iskola középpontja Krisztus, célja a személy teljes kibontakozása – ez az, amire Kalazancius úgy utalt, hogy „egész életük alakulása boldog lesz” –, az ehhez vezető útja pedig a személyes és csoportos kísérés. Ennek érdekében a lelkipásztorkodásra épülő iskolának el kell vezetnie bennünket a saját magunkkal való találkozáshoz, saját eredetünknek, létünk értelmének és céljának felfedezéséhez. Következésképpen az egész lelkipásztorkodás hivatásgondozás, hiszen segíti az embereket életük értelmének és küldetésüknek felfedezésében. Ily módon kapcsolódik össze az általános lelkipásztorkodás és a hivatáspasztoráció, ez utóbbi tehát lényegi és konstitutív eleme az előbbinek. Ekképpen a lelkipásztorkodásra épülő iskola működésének végeredménye nem olyasvalaki, aki csupán a hitvallás cikkelyeit vallja, hanem egy teljesen személyként élő személy: aki megtalálta önmagát Krisztusban, aki felfedezte, hogy őt az Atya szeretetből teremtette, aki arra kapott meghívást, hogy emberségét egészen megélje, hogy a szegények között egyházi szolgálatot végezzen, és állhatatosan keresse azt az Igazságot, akit mindig csak töredékesen ismerhetünk meg, és akire teljes egészében csak a történelem végpontján találhatunk rá – aki maga Krisztus.

I) BEFOGADÓ (INKLUZÍV) ISKOLA, AMELY LEHETŐVÉ TESZI ÉS TANÍJTJA A VALLÁSOK KÖZÖTTI PÁRBESZÉDET

Alapítása óta a piarista iskola mindenki előtt nyitva áll, minden vallási megkülönböztetés nélkül. A piarista iskolában tiszteljük mások hitbeli nézeteit, meggyőződéseit, és hozzájárulunk egy békés, igazságos és az emberi jogokat tiszteletben tartó világhoz.

Negyedik nyilatkozat

A REND SZOLGÁLATA ÉS NÖVEKEDÉSE

A NYILATKOZAT BEMUTATÁSA

Az 46. egyetemes káptalan által jóváhagyott első fő cselekvési irányelv javaslata szerint „a szükséges strukturális változtatásokon keresztül ösztönözni kell a rend revitalizálását, konszolidációját és szolidaritás által megvalósuló növekedését”. Kétségtelenül ez volt a központi kihívás, melyről a káptalan tárgyalt. A piarista rend új életerőt keres, hogy küldetésünket hatékonyabban és odaadóbban teljesíthessük. Ehhez elő kell mozdítani a rend növekedését, meg kell szilárdítani azokban az országokban, ahol már jelen vagyunk, segíteni kell a fejlődését az új helyeken, és növelni kell a képességét arra, hogy továbbra is előre tudja vinni Kalazancius ügyét az összes kontinensen.

Ez a káptalani nyilatkozat a rend növekedését taglalja szolgáltatunk végzésének szempontjából, vagyis azt hangsúlyozza, hogy a piarista rend létének értelme a küldetése. Minden felvázolt strukturális reform és minden lépés, amellyel helyzetünkön javítani akarunk, végeredményben mind az alapítónk karizmáján keresztül az egyház által ránk bízott küldetést szolgálja.

1. A NYILATKOZAT ELSŐDLEGES CÉLJA

E nyilatkozat elsődleges célja, hogy közös ismérveket fogalmazzon meg a rend növekedését irányító fő hangsúlyokról, formákról és tevékenységekről azokban az országokban, amelyekben még nincsenek jelen piaristák. Ugyanakkor tekintettel van a rend fejlődésére azokban az országokban is, ahol már gyökeret eresztett.

2. A SZOLGÁLAT MINT EGYESÍTŐ SZEMPONT

A szolgálat témájában kapcsolódik össze ez a két szempont, hiszen a küldetéstudat az, aminek mindenütt ösztönöznie kell jelenlétünket, különösen az újonnan alapított helyeken.

PILLANTÁS A REND MÚLTJÁRA, JELENÉRE ÉS JÖVŐJÉRE

3. EREDETÜNK

Rendünk szabályozott papok rendjeként született, a megszentelt élet sajátos szolgálatot vállaló változataként jött létre. Szolgálatunk abban a kezdeti időszakban egészen új volt, mégpedig annyira, hogy Kalazancius érvként használta fel ezt *Emlékirat Michelangelo Tonti bíborosnak* című írásában, hogy szerzetesrendje egyházi jóváhagyását elnyerje.

Az ingyenes iskolákat működtető közösség a Szentszék ajtaján kopogtatott. Birtokában volt egy eladdig példátlan és már megerősödött tapasztalatnak, noha pillanatnyilag egyetlen személyre támaszkodott, így aztán egyetlen támogatójukkal együtt az eltűnés veszélye fenyegette. Ami először egyéni felismerés és különleges feladat volt, azt megvizsgálták és mérlegelték olyan személyek, akik az egyház termékenységének szempontjából szemlélték ennek az elgondolásnak és megvalósításának jövőjét. Ezek az emberek ösztönözték Kalazancius javaslatának elszánt megvalósítását. Kalazanciussal született meg a szegényebb néprétegekhez tartozó gyermekek és fiatalok keresztény nevelésének egyházi szolgálata: ez olyan integrális nevelés (benne a kultúra és a hit elválaszthatatlanok, és

kölcsönhatásban állnak egymással), amelyet ingyenesen és a leginkább rászorulóknak kínálnak fel.

Egyértelmű Kalazancius intuíciójának lényege: nevelést kínálni mindenkinek, elsődlegesen a kevésbé tehetőseknek, egy egyházi intézmény által.

4. MAI VALÓSÁGUNK

Néhány általános szempontot sorolunk fel, amelyek meghatározhatják közeljövönket. Káptalani reflexiónk ugyanis arra irányul, hogy mérlegeljünk, és – ha lehet – irányt szabjunk a rend életének az elkövetkező hat évre.

a) A társadalmat illetően

1. *Globalizált világban élünk.* Egy domináns kultúra egyre gyorsabban terjed. A kisebbségi kultúrák egyre inkább eltűnőben vannak, ami a kisebbségek lázadásához vezet. A globalizáció világát éljük, ugyanakkor a nacionalizmus is felerősödött.
2. *A közvetlen, azonnali kommunikáció és a fejlett digitális technológia világában élünk.* Diákjaink ebben a világban nőnek fel, amely rengeteg információval (képpel), ugyanakkor kevés formációval (képzéssel) látja el őket.
3. *Sokféle vallás és kultúra világában élünk.* A hagyományos hitelvek és nézetek elkopása és a kultúrák homogenizálására irányuló folyamatok felerősítették a közömbösséget vagy a szkepticizmust, ugyanakkor pedig a fanatizmus terjedését.
4. *A társadalom szempontjából rendkívül kritikus éveket éltünk meg.* A teljes gazdasági és társadalmi depresszió korszakát éljük, és épp a közeljövő tűnik a legbizonytalanabbnak, amikor mi intézményi válaszúthoz érkeztünk.

b) Az egyházat illetően

1. Az egyháznak mint a szegények védelmezőjének és a béke előmozdítójának hangjára ma is sokan figyelnek az egész világon.

2. Az egyház tanulja, hogyan lehet a vallási pluralizmus korában élni. Néhány nagy katolikus hagyománnyal rendelkező helyen azonban ez a tanulás nem mindig könnyű.
3. Jelenleg az egyház leginkább nem nagy katolikus hagyománnyal rendelkező országokban növekszik. Az egyház képes volt szolgálóként és tanítóként megtalálni saját helyét ezekben az országokban.

c) *Rendünket illetően*

1. Lehetőségeinkhez képest aránytalanul sok intézményt tartunk fenn.
2. Az újonnan alapított helyeken a piarista hivatások száma növekszik, a régebbi rendtartományokban viszont kevesen jelentkeznek a rendbe, és a szerzetesek átlagéletkora egyre magasabb.
3. Szervezeti berendezésünk széttöredezik: túlságosan kicsi területi egységek, amelyek a többi demarkáció segítségével nélkül nehezen tudnak fejlődni. A legértékesebb embereket arra szánják, hogy a demarkáció felsőbb vezetésében vegyenek részt, annak rovására, hogy – sokszor igen hatékony – adottságaikat közvetlenebb szolgálatunkban hasznosítsák.
4. Bár valódi lépéseket teszünk a rend nagyobb egyetemesége irányába, mégis folytatódik az Európa-központúság olyan esetekben is, amikor más földrajzi helyeknek kellene előtérbe kerülniük.
5. A piarista világiak üdítő jelenléte mellett élő probléma, hogy nem válogatjuk meg kellőképpen és nem részesítjük megfelelő képzésben őket, pedig éppen rájuk épül intézményi szintű kölcsönös felelősségvállalásunk a nevelésben.
6. A rend mostani – dicséretes és szükséges – terjeszkedése során, nem sikerült hatékonyan felmérnünk, hol lehetnénk karizmánkkal a leghatékonyabbak, s hol tudnánk

az egyház fejlődését leginkább szolgálni, illetve nem tudtunk élni a kínálkozó lehetőségekkel.

7. Azok a rendtartományok, amelyek területi egységükből kiléptek, hogy új életet „hozzanak világra”, saját tartományuk nevelői tevékenységét is megújító erővel gazdagították.

5. A JÖVŐ KIHÍVÁSAI

- a) Konkrét megoldásokat ajánlani mindig nehéz, a káptalanak mégis konkretizálnia kell őket, mert fontos, hogy ne csak a demarkációk, hanem maga a rend is főszereplője legyen a revitalizálás folyamatának. Arra törekszünk tehát, hogy mindenki számára érvényes általános irányvonalakat fogalmazzunk meg, ugyanakkor minden kontinens számára további, konkrétabb irányvonalakkal is szolgáljunk.
- b) Reményre hívunk mindnyájukat! Igaz, néhány helyen nem könnyű időket élünk, de bizalommal tölt el minket az a tudat, hogy ezek is Istenéi. Meggyőződésünk, hogy Kalazancius hangja ma is időszerű. A gyerekek és fiatalok iránti szeretet és a mellettük való elköteleződés az, ami megmentette a rendet a múltban, és ugyanígy lesz most is, a jövő távlatában.
- c) Mindenütt, ahol lehetőség van a gyerekek és fiatalok nevelésére, illetve ahol a legégetőbb a szükség rá, a rend képes a területi terjeszkedésre. Ezért hát, gondolva „örökségünkre”, amelyet kamatoztatnunk kell, az egyetemes káptalan a következő iránymutatásokat fogalmazza meg a rend fejlődésével kapcsolatban:
 1. Életünknek és küldetésünknek az adja az alapját, hogy mennyire hiteles és vonzó megszentelt és közösségi életet élünk.
 2. Segítenünk kell azokat, akik nevelői-oktatói hivatást látnak el intézményünkben, és saját intézményünkben kiindulva „provokálnunk” kell az embereket, hogy egyre többen válasszák a nevelői hivatást: fiatalok, önkente-

sek, egyéni szolgálatok, tanárok és öregdiákok. Felkészítés a vezetői szerepre és az igazgatásra.

3. Az iskolának nem lesz jövője, ha nem magas színvonalú, megbízható és világos eredményekkel mérhető nevelést-oktatást kínál.
 4. A keresztény iskolának még mindig van helye az oktatás területén a szekularizált államokban is, ha tudjuk, hogyan tartsuk fenn saját identitását. Ezt pedig mindekelőtt az által tudjuk megtenni, hogy növeljük a nevelőkben és a családokban nevelői hivatásuk tudatos megélését, gondoskodunk folyamatos képzésükről, továbbá keressük, hogyan tudnánk a szegények segítségére lenni.
 5. Iskoláink népiskolaként jöttek létre, és erről nem szabad lemondanunk. A „szerelem leleménye” segít nekünk ebben.
 6. Ösztönöznünk kell, hogy büszkén és elkötelezetten vállaljuk saját piarista hagyományunk jellegzetességeit.
 7. A szervezeti és vezetői szinteken egyaránt fegyelmezetten kell hálózatban dolgozni. Integrálni kell az egyéni elképzeléseket, szervezeti működést kell kialakítani.
 8. Az emberi és gazdasági erőforrások kulcsfontosságúak.
 9. Be kell vezetni a tervszerű hivatásgondozást a kezdetektől fogva, a kezdeti képzés alatt pedig missziót felvállaló lelkültre kell nevelnünk szerzetesnövendékeinket.
 10. Nagyon oda kell figyelni a világiakra, számításba kell vennünk őket. Együttműködésüket Isten kegyelmeként és ajándékaként kell fogadnunk. Meg kell találnunk a világiak integrálásának formáját a kölcsönös felelősségvállalásban, hogy a kétféle hivatás kapcsolata pozitív és egymást kiegészítő legyen. Keresnünk kell, hogyan tudjuk képezni őket, illetve, hogyan tudunk velük együtt képzésben részesülni.
 11. Nagyobb jelenlétre kell szert tennünk az internet virtuális valóságában, a mai fiatalok areopáguszában.
- d) Fenn kell tartani a renden belül néhány felsőoktatási intézményt, vagy azokhoz hasonló központokat (ilyen például a madridi ICCE, a veracruzai Kolumbusz Kristóf Egyetem,

vagy a firenzei Osservatorio Ximeniano) mint „obszervatóriumokat”, azaz olyan megfigyelőállomásokat, amelyek megvilágítják utunkat és szolgálatunkat, segítik intézményi szintű reflexiónkat, segítenek intézményeink értékelésében, és megkönnyítik, hogy tervezhessük a nevelés jövőbeli irányvonalait.

- e) Biztatni kell a rendtagokat, hogy a rend építésére irányuló, és ne vitát kereső magatartást vegyenek fel.

FIGYELEMBE VÉVE A TÁRSADALMI ÉS KULTURÁLIS KÜLÖNBSÉGEKET, AMELYEKBE A REND ÉL, A KÖVETKEZŐ MEGJEGYZÉSEKET TESSZÜK

6. EURÓPA SZÁMÁRA KIJELÖLT UTAK

- a) Az európai országokban ma arra vagyunk hivatottak, hogy a mindenki számára nyitott, de különösen a szegény gyermekek jó neveléséért felelős keresztény nevelők csoportját alkossuk, és hogy az evangélium eszményét kínáljuk fel, amely nagyra értékeli a személy autonómiáját és teljességét egy olyan társadalomban, amely a pietáshiányban szenved. Következésképpen képesek leszünk egyszerűen és hitelesen bemutatni az evangéliumot a gyerekeknek és a fiataloknak.
- b) Néhány fontos szempont:
1. Szerzetesi életünk evangéliumi jellege.
 2. Hivatásgondozás: saját hivatásunkba vetett hittel folytatnunk kell a fiatalok hívását, bízva a fiatalokban és az ő nagylelkűségükben.
 3. Képzés: a szerzetesek talán kevesebben lesznek, de kiváló képzettségük által ki kell tűnniük.
 4. A szerzetesi élet jövője a közösségi élet minőségétől függ. Dokumentumainkra támaszkodva új utakat kell keresnünk, hogy közösségeinkbe új életerőt tudjunk önteni.

5. Alaposan elemeznünk kell a szekularizációt, hogy az abban rejlő új lehetőségeket is ki tudjuk aknázni. Fel kell fedeznünk a hit közvetítésének helyszíneit és módjait.
6. Már tartottunk két gyűlést, amelyek alaptémája Európa volt. Folytatnunk kell az európai jelenlétünkről való gondolkodást.
7. A Japánban történt megtelepedésünkkel a rend már több mint ötven éve megvetette lábát Ázsiában. Azóta, már majdnem száz éve, máshol is jelen vagyunk Ázsiában. Az európai piaristáknak újfajta együttműködéssel kell segítenie a piarista rend ázsiai növekedését.

7. AMERIKA SZÁMÁRA KIJELELT UTAK

- a) A Szentlélek hívott bennünket arra, hogy jelen legyünk Amerikában, egy olyan kontinensen, amely bár többnyire keresztény, mégis igazságtalan társadalmi struktúrák között élt és él ma is. Az együttérzés Kalazanciuséhoz rendkívül hasonló gesztusával közeledtünk az ott élő szegényekhez. Ma már százévesek vagyunk a kontinensen. A gyümölcsök beértek. Talán eljött az ideje, hogy néhány dolgot tanuljunk Amerikától.

Ezekben az országokban elfogadjuk a kihívást, hogy új munkásokat hívjunk e rendkívül gazdag vetésbe, és megszilárdítsuk a karizmánkhoz jobban illő tevékenységeket és valóságokat.

- b) Néhány fontos szempont:

1. Szilárdítsuk meg jelenlétünk helyeit, és erősítsük hálózatban való működésüket.
2. Azonosuljunk újra a cuencai dokumentum szellemiségével, amely – együtt az aparecidai dokumentummal – segítségünkre lehet abban, hogy a jövő irányvonalait konkrétan megfogalmazzuk.
3. Ösztönözzük a kalazanciusi minőségbiztosításra irányuló terveket.
4. Folytassuk azokat az utakat, amelyek a piarista szolgálat előtt megnyitják a nem formális nevelés lehetőségeit,

ezzel is folytatva közeledésünket a formális nevelésből kizártakhoz.

5. Amerika még mindig missziós terület. Növelhetnénk jelenlétünket az őslakosok között, valamint a földművesek és afro-amerikaiak világában.
6. Az amerikai piarista iskoláknak missziós jelleggel kell működniük.

8. AFRIKA SZÁMÁRA KIJELÖLT UTAK

a) Noha még ötven éve sem vagyunk jelen a kontinensen, az Úr máris olyan testvérekkel erősített meg bennünket, akiket az a meggyőződés vezérel, hogy a népek fejlődése a nevelésből indul ki, és akik készek részt venni ebben az evangéliumi szolgálatban saját népük tagjai között az adott körülményekhez igazodó iskolákban és a szabadságtudat növelését szolgáló tevékenységekben.

Karizmánkból eredő kihívást jelent, hogy Afrika népeinek jellegzetességeire, a lakosok vallási meggyőződéseire, a fejlődést elősegítő új feladatokra és a szegénység megszüntetésére még inkább odafigyeljünk.

b) Néhány fontos szempont:

1. Sok munkát elvégeztünk e rövid idő alatt a kontinensen. Most arra van szükség, hogy megszilárdítsuk mindazt, amit eddig elértünk.
2. Továbbra is hagyjuk, hogy vezessen bennünket a bamendai dokumentum szellemisége.
3. A közösségi élet alapvető fontosságú a szerzetesi életben; ezt tudatosítanunk kell. Nyílt, imádságos, örömteli közösségeket kell kínálnunk. Használunk kell az eszközöket, amelyek segítik a közösségeket: közösségi projektek, kreatív és reményteli intézményi projektek, valamint intenzív, mindenki aktív részvételével tartott házigyűlések.
4. Afrikai megtelepedési helyeink nem régiek. Hasznos lesz a közösségek közt folyó kommunikáció csatornáinak és a kölcsönös segítségnyújtás lehetőségeinek kiépítése.

5. Elsődleges fontosságúnak a képzést tartjuk. Ösztönöz-nünk kell, hogy afrikai rendtársaink tanulmányokat folytassanak, és kapják meg a szükséges képzést a pia-rista rend jó inkulturációjához. Igyekeznünk kell kiala-kítani a képzési kultúrát a területi egységekben.
6. Továbbra is bízunk kell a helybeli rendtagokban, fele-lősséggel járó feladatokat kell rájuk bízunk, azok telje-sítésében pedig kísérnünk őket.
7. Az önfinanszírozás nagy kihívást jelent. A helyes va-gyonkezelés kialakítása az első, a vagyonkezeléshez értő emberek kiképzése a második, a rend többi részével koordinált, saját erőforrás-irodáik megteremtése pedig a harmadik lépés az önfinanszírozás irányába.
8. Egy afrikai ország, a Kongói Demokratikus Köztársaság sürgősen kéri megtelepedésünket. Ehhez tervet kell ké-szíteniünk. Van néhány hivatásunk ebből az országból.

9. ÁZSIA SZÁMÁRA KIJELELT UTAK

- a) Megtanultuk Japánban élő rendtársainktól, milyen nehéz meggyökereztetni az evangéliumot Ázsiában. Nagy terü-leten sok olyan régi hagyomány él, amelyek az ottani em-berek életmódjához elegendő bölcsességet kínál. Most a Szentlélek és az egyház javaslatai is Ázsia nagy kapujára hívják fel a figyelmünket. Nekünk pedig az emberi erőfor-rás-csökkenés oly nagy gondot jelent manapság.

E kihívásra a szükséges körültekintéssel és elszántsággal kívánunk válaszolni.

- b) Néhány fontos szempont:

1. Vegyük elő és – ha szükséges – aktualizáljuk az aroori dokumentumot.
2. Nagy tisztelettel közeledjünk ezekhez az országokhoz, és legyünk nyitottak arra, hogy ősi bölcsességükből tan-uljunk. Ugyanakkor törekedjünk hirdetni a Feltáma-dott bölcsességét.
3. A helyi egyházak számára kínáljuk fel szerzetesi és ka-rizmatikus identitásunkat, mégpedig abban a meggyő-

ződésben, hogy Kalazancius karizmája nagy segítséget nyújthat ezeknek az egyházaknak.

4. Kezdetől fogva ragaszkodjunk szerzetesi életstílusunkhoz, helyezzünk nagy hangsúlyt a közösségi életre.
5. Nagy körültekintéssel járunk el a jelöltek felvételénél, és szenteljünk kellő figyelmet emberi, szellemi, keresztény és szerzetesi képzésükre.
6. Az Ázsiában élő rendtársaink készítsenek a közösségeket és az intézményeket érintő növekedési tervet saját országuk számára. A köztük lévő összhangra és az önfianszírozásra egyaránt ügyeljenek.
7. Segítsük a helybeli piaristákat a felelősségi körök elvállalásában, és ezek ellátásában álljunk mellettük.

10. A REND FOLYAMATBAN LÉVŐ NÖVEKEDÉSE

a) Általánosságban véve a rend jelentősen növekedett saját szolgálata tekintetében: nőtt a diákok száma, új központok jöttek létre a nem formális nevelésre, új szükségletekre megfelelő nevelési válaszok születtek, új intézményeket alakítottunk ki a legszegényebbeknek, stb.

b) Európában

1. Folytatnunk kell fehéroroszországi és ukrainai jelenlétünket.
2. Lengyelország továbbra is segítséget nyújt az ausztriai és cseh-, illetve morvaországi piaristáknak.
3. Magyarország feladata, hogy Romániát segítse.
4. Ha lehetséges – még ha csak átmeneti jelleggel is – nyissunk befogadó és beiskolázó intézményeket az Európába bevándorló gyerekeknek.
5. Keresnünk kell az új nevelési és evangelizálási módszereket, hiszen Európa minden térségében igen nagy szükség van rájuk. Különösen oda kell figyelnünk a keresztény iskola szükségleteire.

c) Amerikában

1. Új megtelepedések Mexikóban, Brazíliában és Kaliforniában.

2. Észak-Amerika: SEPI, amelynek vezetését az Amerikai Egyesült Államokbeli Rendtartomány vállalja fel.

d) Afrikában

1. A közép-afrikai régióban támogatnunk kell az új megtelepedéseket délen, a Kongói Demokratikus Köztársaságban, illetve észak-keleten, Nigériában.
2. A kelet-afrikai régióban továbbra is folytatnunk kell a lehetséges megtelepedésekről való gondolkodást a Benini Köztársaságban és Burkina Fasóban.

e) Ázsiában

Nem gondoljuk, hogy jelenleg a rend új helyeken tudna megtelepedni, a missziós alapítások régi mintájára, mivel nincs elég emberünk. Az általunk kínált terv összefoglalója, mely eltér a múltban követett tervekétől, remélhetőleg olyan országokban is növelheti majd jelenlétünket, ahol még nincsenek piaristák.

11. AZ ÁZSIAI NÖVEKEDÉS TERVÉNEK ÖSSZEFOGLALÁSA (MÁS DEMARKÁCIÓKRA IS ALKALMAZHATÓ)

- a) Erősítenünk kell Manilában a hivatásgondozási központot (az olyan országokból érkező fiatalok fogadóhelye ez, ahol még nem vagyunk jelen), ahogyan azt már az előző káptalan is kérte, hiszen ez tervünk véghezvitelében alapvetően fontos. Ebben a központban továbbra is fogadjuk az Indonéziából, Vietnamból és Kínából érkező jelölteket. A központ erősítésén azt értjük, hogy azt függetlenítjük a Japán-Fülöp-szigeteki Viceprovincia jelenlegi studentátusától.
- b) A terv középpontjában a Fülöp-szigetek, az említett országok jelöltjeinek képzési helye áll. Az ezekben az országokban létrehozott új alapítások jogilag először a viceprovinciától függenek majd. India is segít: rendtagokat küld majd. Igen hasznosnak tartjuk, hogy a jelenlétünk új helyein élő fiatal piaristák megismerjenek más piarista helyeket, sőt, hogy ott is éljenek egy darabig.
- c) Alapításaink tekintetében elsősorban a helybeli piarista fiatalokra támaszkodunk. Az alapítást akkor kezdik, amikor

már pappá szentelték őket, és amennyiben lehetséges, amikor már a közösségi élettel és szolgálatunkkal kapcsolatban is rendelkeznek némi tapasztalattal. Ezeket a piaristákat Kalazancius szelleme kell, hogy áthassa, és a rend iránt nagy elköteleződést kell mutatniuk. Néhány, missziós tapasztalattal rendelkező rendtagnak kell őket kísérenie.

- d) Azokban az országokban, ahol alapításokat tervezünk, a jövőendő növendéknevelők felkészítésének elsődleges szerepet kell szánunk. A piarista szolgálatot végző és vezetői szerepet betöltő rendtagjaink képzéséről ugyancsak gondoskodnunk kell.
- e) Amikor ezekben az új országokban alapításokat hozunk létre, akkor egyszerre két közösségben kell gondolkodnunk, tehát mintegy hat vagy – ahol az lehetséges – nyolc rendtaggal, akik közül szinte mindenki az adott ország szülőtte.
- f) A helybeli piarista fiatalok jelenléte segít bennünket az inkulturációban és a hely megismerésében. Mindazonáltal a felnőtt kísérő rendtag(ok)nak ismernie/ismerniük kell az országot is, fontos, hogy közelről ismerje/ék a helyi kultúrát és az egyházi életet.
- g) A hivatásokra való tekintettel az új alapítás első házának feladata a hivatásgondozás lesz. Ez a ház lehet a későbbiekben a növendékház is.
- h) Az alapítás elkezdéséhez szükség van egy humán- és gazdasági erőforrás tekintetében egyaránt alaposan kidolgozott tervre, amely tartalmazza az alapítás pontos helyszíneit, meghatározza a szolgálat típusát, és pontos ütemtervet ír elő.
- i) Változás a gazdasági és emberi erőforrások kezelésének folyamatában a renden belül:
 - Lehetővé kell tennünk a generális atya számára, hogy a demarkációk kötelező hozzájárulását ezen új jelenlétek számára tudja odaadni; ez pedig a rendi pénztár működésében és szabályzatában egyaránt változtatást igényel.

- Lehetővé kell tennünk a generális atya számára, hogy e növekedési projektekhez rendelkezessék a szükséges személyekkel.

j) A demarkációk együttműködése:

1. Kérjük fel az egyik területi egységet, hogy „vezesse” Ázsiában a rend növekedési folyamatát, amelyben több demarkáció is részt vesz. Ez a vezetés nem csupán gazdasági jellegű, hanem tanácsadást is biztosít, valamint segítségnyújtást a képzésben, illetve a pasztorális és pedagógiai eszközökben.
2. A terv megvalósításához szükség van olyan érett korú rendtagokra, akik önként vállalják, hogy néhány évig segítséget nyújtanak az alapítás kísérésében.
3. Jelenleg több növendéknevelőre lenne szükségünk ázsiai növekedésünkhöz.
4. A gazdasági erőforrásokkal rendelkező demarkációknak kell vállalniuk az új piaristák képzési költségét egészen addig, amíg az általános hozzájárulás új rendszerét be nem vezetjük.

Ötödik nyilatkozat

A NEM FORMÁLIS NEVELÉS

A legszegényebb gyerekek felé vezető út

A NYILATKOZAT BEMUTATÁSA

A nem formális nevelésnek egyre nagyobb szerepe van a piarista rend életében. Hagyományosan „egyéb intézményekként” emlegettük a nem formális nevelést nyújtó intézményeket, mintha azok a rend számára kevésbé fontosak vagy kisebb jelentőségűek lennének. A 46. egyetemes káptalan a nem formális nevelésről szóló ezen nyilatkozatával ezeknek a piarista intézményeknek is hivatalos elismerést biztosít. Az egész piarista rend számára ajánlja ezeket az intézményeket, hiszen általuk előbbre léphetünk a szükségét szenvedő gyerekek és fiatalok piarista szolgálatában.

A rend ma és a jövőbe tekintve is sajátjának ismeri el a nem formális nevelést, mint ugyancsak legitim és kívánatos utat a piarista küldetés számára. A képzés évei során be kell vezetnünk rendi növendékeinket a formális és nem formális nevelési projektek kidolgozásának, követésének és értékelésének folyamatába. Nem kívánjuk és nem is szabad az iskolát mint szolgálatunk elsődleges színterét helyettesíteni, a nem formális nevelés által viszont megerősíthetjük kalazanciusi kötelességünk teljesítését, hogy tudniillik a legszegényebbeket szolgáljuk, s hatékonyan, gyorsan válaszoljunk az ő égető szociális és képzési szükségleteikre. Ha sikerül ezt megvalósítanunk, az bizony a piarista iskolának is hasznára válik.

1. BEVEZETÉS

- a) A *nevelést* olyan kétirányú *folyamatként* is meghatározhatjuk, amelyben ismereteket, *értékeket*, szokásokat, viselkedésformákat, eljárás módokat és készségeket adunk át, illetve sajátítunk el. A nevelés rendkívül széles területet ölel fel, és noha elsődlegesen az iskolára utalunk vele, hamar felfedezzük, hogy bár azt magában foglalja, nagyon sokszor túl is mutat rajta. Ezért nagyon hasznos azzal kezdeni, hogy ne feledjük: a teljes nevelési folyamat a taxonómia szerint három módozatban strukturálódott: a formális nevelés, a nem formális nevelés, és az informális nevelés. Tudniillik:
1. *Formális nevelés*: az intézményesített, kronologikusan szabályozott és hierarchikusan strukturált nevelési rendszerre utal az iskolát megelőző időszakról az egyetemi tanulmányokig.
 2. *Nem formális nevelés*: minden olyan szervezett és szisztematikus nevelési tevékenységre utal, amely a formális rendszer struktúráján kívül valósul meg, és a lakosság kisebb csoportjait célozza meg.
 3. *Informális nevelés*: arra a folyamatra utal, amely az embert egész életrészeként elkíséri, lehetővé téve számára, hogy mindennapi tapasztalatain, illetve a környezettel fenntartott kapcsolatain keresztül ismereteket, készségeket és magatartásformákat sajátítson el.
- b) Így hát a formális nevelés, amely intézményesített, szigorúan strukturált, kronologikusan szabályozott és egyértelműen hierarchikus elvű nevelési rendszer és az informális nevelés között, amely pedig teljesen nyitott, és minden egyértelmű nevelési szándék nélküli (különböző környezetekben, a tömegkommunikáció eszközeinek erős hatása alatt) nekünk, piaristáknak kiváló lehetőségeink nyílnak: választ adhatunk azon gyerekek és fiatalok társadalmi szükségleteire, akik nem teljesen vagy nem elégségesen vehetnek részt a formális nevelésben, azonban az informális nevelés környezetében belül zavartnak vagy elidegenültnek érzik magukat, mivel ott nem kapják meg az életük valóságos jobbitásához

szükséges képzést. Kétségtelen, hogy a valódi választ itt a nem formális nevelés jelenti, hiszen a hivatalos kereteken kívül szerveződik, és ezért elég rugalmas ahhoz, hogy a lakosság széles csoportjainak és alcsoportjainak tanulási szükségleteire hatékonyan és egyszerű módszerekkel válaszoljon.

- c) Ezért mi, piaristák már sok éve végzünk egy sor nevelési tevékenységet, amelyek az iskolával, illetve a plébániával párhuzamosan, vagy önálló projektként folynak, és megfelelnek annak a vágyunknak, hogy a leggyengébbek és a legszegényebbek számára kínáljunk nevelést, akik különböző okokból a formális nevelés peremére szorultak. Ezekre az alternatívákra – amelyek közé a hagyományosan „egyéb intézményeknek” hívtak is beletartoznak – nemcsak valódi piarista intézményekként¹⁸ tekintünk, de a nem formális nevelés fogalmán belül is központi szerepük van. Így most megvan a lehetőségünk arra, hogy elfogadjuk, rendszerezzük és erősítsük őket, minthogy „jelenvalóvá tesszik a kalazanciusi karizmát, kreatív hűségben aktualizálva”¹⁹. A nem formális módozat az emberek képzésében nem kevésbé fontos, mint az iskola, mivel gyakran integrálja azt is, amit az iskola csak késve vagy soha nem illeszt be a programjába.
- d) Fontos figyelni arra, hogy szolgálatunknak közösségi és intézményi jellege van. A nem formális nevelés minden programját előzze meg a közösség gondos mérlegelése, és fontos, hogy a közösség támogassa azt, hiszen ezek nem egyénileg, hanem intézményileg működtetett projektek.

2. MIT ÉRTÜNK NEM FORMÁLIS NEVELÉSEN?

Amikor nem formális nevelésről beszélünk, arra a teljes, szervezett és szisztematikus nevelési tevékenységre gondolunk, amelyet a hivatalos rendszeren kívül végzünk, azzal a céllal,

¹⁸ A piarista szolgálat: A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában, 41-42/A pont.

¹⁹ Uo. 42/B pont.

hogy egy különleges embercsoport számára különböző tanulási folyamatokat indítsunk el vagy támogassunk. Olyan tanulási-tanítási folyamat ez, amely általában nem jár bizonyítvány-nyal, mégis világos nevelési és inkluzív szándéka van, illetve a didaktikai célok, a képzés hossza és az erőforrások tekintetében egyaránt egyértelmű struktúrával rendelkezik.

3. A NEM FORMÁLIS NEVELÉS JELLEGZETESSÉGEI PIARISTA SZEMSZÖGBŐL

- a) *Nagyon elkötelezett*: teljes egészében a tanuló személyére koncentrálnak, és nem korlátozódik előre meghatározott programokat végrehajtó helyekre vagy időszakokra, mint a formális nevelés. Gyorsabban érzékeli címzettjei helyzetét (minden társadalmi megbélyegzést kerülve), és *ahhoz szorosan alkalmazkodik nevelői, pszichológiai és pasztorális tevékenységében.*²⁰
- b) *Nagyon inkluzív (befogadó)*: alacsonyabb költségei, kisebb infrastruktúrális igényei és rövidebb időtartama miatt. Sokkal könnyebben kínál nevelési lehetőséget a társadalom legszegényebb és leggyengébb tagjai számára.²¹
- c) *Nagyon rugalmas és folyamatosan nyitott a stratégiai változtatásokra*: lehetővé teszi, hogy sokkal rövidebb határidőkkel dolgozzunk, hatékony és egyszerű módszerekkel neveljünk.²²
- d) *Nagyon hatékony*: lehetővé teszi, hogy gyorsan válaszoljunk olyan kisebb csoportok igényeire, amelyek valamilyen módon kívül állnak a formális rendszeren, illetve a tanrendi vagy órarendi szigor miatt nem tudják annak minden előnyét élvezni.
- e) *Nagyon realista*: sokkal inkább a címzettek helyzetét veszi alapul, semmint a formális nevelés elméleti rendszerét.

²⁰ Vö. *A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában*, 26 b. „Kalazanciushoz hasonlóan elsőbbséget adunk a szegény gyerekeknek. Megnyitjuk intézményeinket azok előtt a gyerekek előtt, akik a leginkább szükségét szenvednek...”

²¹ Vö. *Konstitúciók* 7., 90. és 93. pont.

²² Vö. *Konstitúciók* 95. pont. „A nápolyi tartományfőnök atya leveleiben értesít arról, hogy Juan Francisco atya elkezdte tanítani az új grammatikát négy szerzetesünk számára, mivel az egyszerűnek és hasznosnak bizonyult szerzetesrendünk számára a tekintetben, hogy a szegénykéket megsegítsük, hiszen ők nem tudnak sok évet tanulmányokkal tölteni.” (EP 3769)

Rákényszerít arra, hogy megismerjük a valóságot, kölcsönhatásba lépünk vele, és hogy igyekezzünk egyre jobbra formálni.

- f) *Nagyon közösségi és megelőző jellegű:* Előnyben részesíti a közösséggel való együttműködést, és felajánlja megelőző nevelési javaslatunkat.²³
- g) *Rendkívül hasznos:* világosabban reagál az égető társadalmi-munkaügyi problémákra, ennek érdekében igyekszik mások számára ismereteket, értékeket, képességeket és kompetenciákat kínálni. A nem formális nevelés a szociális fejlődés kiemelt eszközeként értelmezi magát.
- h) *Rendkívül szolidáris:* A nem formális nevelői munkát több (képzett és képzetlen), fizetett és önkéntes nevelő végzi. A piarista szolidaritás és önkéntesség megvalósításában rendkívül fontos eszközt jelent.
- i) *Nagyon szabad:* nem hivatalos, s ezáltal sokkal jobban integrálhatja a piarista nevelés transzverzális, mindent átfogó elemeit.
- j) *Nagyon rendszeres:* az értékelés a minőséget és a képességeket vizsgálja. Rendszeres, az egész pedagógiai folyamat és annak szakaszai (felmérés, tervezés, megvalósítás és értékelés) során a koherenciára törekszik.
- k) *Több dimenziós:* számos nevelési tevékenysége az intézményi vagy formális kereteken kívül helyezkedik el: folyamatos nevelés (írás-olvasás tanítása, kulturális programok); az iskolaikat kiegészítő feladatok; a szabadidő hasznos eltöltésének pedagógiája; szakmai képzés; támogatja a polgári, szociális, környezeti és egészségügyi képzés közösségi folyamatait is.²⁴
- l) *Kiegészítő jellegű:* nem kel versenyre sem a formális neveléssel, sem pedig a plébániai struktúrákkal, hanem kiegészíti azokat.

²³ A megelőzéssel kapcsolatos módszer vonatkozásában rendkívül illusztratívák SÁNTHA GYÖRGY gondolatai: *San José de Calasanz, Obra pedagógica*, 471–475. A nem formális nevelés nem annyira arra törekszik, hogy „kiszakítsuk a gyermeket saját közösségéből és egy biztonságosabb helyre vigyük, hanem sokkal inkább arra, hogy a közösségen belül biztonságosabb helyet alakítsunk ki számára”.

²⁴ Vö. *Konstitúciók*, 98. pont.

4. A NEM FORMÁLIS NEVELÉS CÉLJAI PIARISTA SZEMSZÖGBŐL²⁵

- a) Az iskolaival egyenértékű oktatást kínálni a lakosság elhanyagolt csoportjai számára, különösen azoknak a gyerekeknek és fiataloknak, akik az iskolarendszer által nyújtott előnyökhöz egyáltalán nem, vagy csak részben férhetnek hozzá.
- b) Kompenzáló jellegű funkciót betölteni azok számára, akiket a társadalmi-gazdasági fejlődés kevésbé érint, és akik szellemi képességeik vagy beilleszkedési zavarai miatt az alapvető készségek és ügyességek kialakításában is segítségre szorulnak, hogy így anyagi szempontból hasznos munkát tudjanak vállalni.
- c) A társadalmi rendszer által mellőzött csoportokat felkészíteni arra, hogy a személyes és közösségi életüket érintő döntések meghozatalában aktívan részt tudjanak vállalni.
- d) Az evangélium hirdetésével segíteni sokak emberi és lelki növekedését, akik egyébként a társadalom peremén maradnának, és előmozdítani azt, hogy belőlük keresztény közösségek jöjjenek létre.

A NEM FORMÁLIS NEVELÉS TÁRSADALMI HATÁSA

5. A nem formális nevelés közvetlen társadalmi hatással van címzettjeire, eredményeit és következményeit sokkal gyorsabban képes felmérni, mint a formális nevelés. Részletesebben:

- a) Annak érdekében jött létre, hogy a lakosság meghatározott csoportjainak konkrét problémáira adjon választ.
- b) Az önkéntes részvétel sokkal szabadabb kapcsolatot tesz lehetővé, amelynek során az, aki részt vesz benne, a felkínált tartalmakat és tapasztalatokat sokkal egyértelműbben tudja összekapcsolni saját szükségleteivel és érdekeivel.

²⁵ Arról van itt szó, hogy a Konstitúcióinkban és szolgálatunkról szóló dokumentumainkban leírt piarista szolgálat egész eszményi projektjét láthatóvá tegyük a nem formális nevelés intézményeiben.

- e) A nem formális nevelés költségei olyan alacsonyak, hogy az gyakorlatilag ingyenes, és így minden helyzetben lévő embernek fel lehet ajánlani.
- d) Tanrendi és módszertani rugalmassága lehetővé teszi az órarendi sokféleséget és azt is, hogy az intézmény a címzetek tényleges elhelyezkedéséhez közelebb kerülhessen.
- e) Mivel hivatalos intézmények kevésbé ellenőrzik működését, nagyobb szabadság nyílik a piarista transzverzális értékek megjelenítésére.
- f) Az időtartamra vonatkozó és a szervezéssel kapcsolatos rugalmasság lehetővé teszi a felkínált folyamatok gyorsabb értékelését és korrigálását.
- g) Noha nevelési munkáját jogilag hivatalosan általában nem ismerik el, lassan elérjük, hogy különböző tanúsítványok, igazolások kiadásával segítsük az embereket, hogy munkát találjanak, illetve hogy társadalmi és munkaerő-piaci feltételeiken és lehetőségeiken javíthassanak.

A NEM FORMÁLIS NEVELÉS IRÁNYÍTÁSA ÉS FENNTARTHATÓSÁGA

6. A nem formális nevelés projektjei – éppúgy, mint bármely másik piarista intézményé – egy piarista közösség közvetett vagy közvetlen felelősségi körébe tartoznak. Mindazonáltal az iskola jellegű intézményeinkkel szemben az ilyen jellegű projekteknek számos előnye van. Így például:

- a) A nem formális nevelés központjai rendkívül változatos költségvetésű projekteket tesznek lehetővé, attól függően, hogy e projekteknek mik a formái és hol zajlanak.
- b) Szinte bármilyen fizikai környezetbe igazodnak (tantermek, plébániai termek, egy kápolna, vagy akár a szabad tér).
- e) Amire szükségük van, az sokkal inkább a nevelői és evangelizáló tevékenységek, nem pedig az infrastruktúra.

- d) Közvetlen társadalmi hatások miatt a magán- és a hivatalos támogatók számára vonzóak helyi, nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt, tevékenységükhöz tehát könnyebben lehet szponzorokat találni.
- e) Mivel struktúrájukat tekintve az időbeosztás rugalmasabban történik, ideálisak az önkéntes munka számára, legyen szó akár vezetőkről, akár oktatókról, s ezáltal működési költségeik is nagyban csökkenthetők.
- f) Könnyen lehetővé válik a más piarista és nem piarista intézmények közötti hálózatban végzett munka.
- g) „Könyved” struktúrája azonban nem mentesít bennünket a nevelői munka alapvető folyamatai alól: átfogó projekt, programkészítés, képzés, értékelés, költségvetések.
- h) Ezek a projektek minőségi és szakmai kritériumok kidolgozását teszik szükségessé.

7. A rend tapasztalatai alapján a nem formális nevelés különféle központokhoz kapcsolódik:

- a) *Plébániákhoz*: közvetlenül egy piaristák által vezetett plébánia szervezetéhez tartoznak.

Hatásuk: megerősítik a plébánia piarista jellegét (jellemzően nevelői tevékenységek; gyerekek és fiatalok képzése, a legszegényebbek iránti nevelői elköteleződés); a nevelői önkéntes tevékenység a plébániából indul ki, gazdagítva ezáltal a keresztények részvételének és elköteleződésének folyamatait; a helyi egyház életébe beépülve erősítik a piarista plébánia lelkipásztori tevékenységeit. Olyan egyéneket és családokat is bevonnak, akik másképpen nem éreznék, hogy a plébániai struktúrához tartoznak; eleven nevelési-kulturális légkört teremtenek a plébánián belül, és azt piarista jelleggel töltik meg.

- b) *Iskolákhoz*: ezek a nem formális nevelési központok közvetlenül beépülnek az iskola szervezeti struktúrájába, annak meghosszabbításaként, illetve kivetítéseként foghatóak fel olyan régiókban, amelyek másként nem részesülnének különleges, meghatározott képzésben. Lehet, hogy különböz-

nek a kimondottan iskolai jellegű projektektől (amelyeket saját diákjaink számára dolgozunk ki), vagy kimondottan arra irányulnak, hogy az iskola forrásait kihasználva egy teljesen más lakossági réteghez közelítsenek, illetve akár az is előfordulhat, hogy e kettőt ötvözik.

Hatásuk: a piarista iskola társadalmi hatását és nevelésének kiterjesztését erősítik; társadalmi dinamizmust indítanak be, a szolidaritásra és az igazságosságra nevelnek, közvetlen szociális tevékenységek és önkéntességi folyamatok kezdődnek magában az iskolában; a piarista iskolát fogékonyra teszik közvetlen környezete szükségleteire; a piarista iskolában új lehetőségeket teremtenek a reflexióra és a szociális részvételre, valamint a kultúra és a hit terjesztésére.

- c) *Közvetlenül a piarista közösséghez:* más intézmény közvetítése nélkül, közvetlenül a piarista közösséghez kapcsolódnak. Úgy gondoljuk, hogy ez a legjobb módja annak, hogy piarista szolgálatunknak eleget tegyünk.

Hatásuk: elősegítik, hogy egy szerzetesközösség (noha létszámbeli és korbéli megkötöttségekkel) előmozdítsa egy közvetlenül a társadalom alsóbb rétegeire irányuló nevelési projektet; lehetőséget teremtenek a piarista jelenlétre olyan emberek között, akik különösképpen rászorulnak a nevelői segítségre és az evangelizálásra; elősegítik a szolgálatunkban való egyre erőteljesebb elmélyülést (később iskola alakulhat belőlük); a szerzetesek és a világiak kölcsönös részvételének rugalmasabb lehetőségei által a megosztott (közös) küldetés új projektjei válnak lehetővé.

MÓDSZERTANI SZEMPONTOK, AMELYEKET A NEM FORMÁLIS NEVELÉSNÉL FIGYELEMBE KELL VENNI

8. MINT NEVELŐI ELKÖTELEZŐDÉS

- a) *Integrális.* Alapvetően fontos világosan látnunk, hogy az, amire törekszünk: a képzés, az iskolai éppúgy, mint az

- emberi vagy a pasztorális képzés, amely olyan értékekhez kapcsolódik, amelyeket az iskola területén talán nem is lehet átadni.
- b) *Mindenki előtt nyitott.* Az infrastruktúra és a foglalkoztatók alacsony költségei gyakorlatilag ingyenes képzést tesznek lehetővé.
 - c) *Környezethez igazodó.* Könnyen eljut a címzettek lakhelyére, illetve közösségébe. Lehetővé teszi a valóság megismerését, illetve a bekapcsolódást a valóságba.
 - d) *A részvételre épít.* Az egész közösség bevonását elősegíti a nevelési folyamatba. Ezért a közösségnek ismernie kell a célokat, részt kell vennie a tevékenységekben és a nevelési kultúra támogatásában minden szinten.
 - e) *A helyi erőforrásokat jobban kiaknázza.* Lehetővé teszi, hogy szerződéses és önkéntes nevelőket keressünk ugyanazon a közösségen belül, ösztönözve ezzel, hogy a helybeliek dolgozzanak saját kerületükben a szociális és nevelési struktúrák megváltoztatásán.
 - f) *Személyre szabott.* Figyelemmel kíséri az emberek megismerési és magatartásbeli alakulását; a szisztematikusabb struktúrákon kívül állva lehetővé teszi, hogy az embereket saját természetes életkörüzetükben és másokkal való érintkezésükben jobban megfigyeljük. Segíti a párbeszédet, a formális nevelés iskolai nyomása nélkül.
 - g) *Segíti a többi piarista tevékenységbe való integrálást.* A piaristák iskolai, plébániai és közösségi programjainak részét képezi. Ösztönzi a szociális tevékenységet, az önkéntességet és az evangelizálás különböző folyamatait. Vállalja a nevelve evangelizálás transzverzális elemeit.

9. MINT NEVELÉSI TEVÉKENYSÉG

- a) *Jól körülhatárolt és kiértékelhető célkitűzései vannak.* A célok elérése érdekében tervet kell készíteni, amelyben a lakosság jellegét, konkrét szükségleteit, az elérni kívánt képzési célokat, a tartalmakat, a módszereket, a technikát és a didaktikai eredményeket egyaránt elemezni kell. Rendszeres érté-

kelésekre van szükség, hogy felmérjük, milyen mértékben sikerül elérni a kitűzött célokat.

- b) *Szisztematikus és közösségi jellegű.* A tevékenységeket és célokat oly módon kell strukturálni, hogy az egyénieskedéseket kiküszöbölhessük, és erősítsük a csoportos és egyéni fejlődési folyamatokat, amelyeknek világosnak és értékeltnek kell lenniük.
- c) *Képzés és pedagógiai minőség.* A nem formális nevelés nem jelenti azt, hogy félvállról vesszük a dolgokat, hanem megkívánja a folyamatos képzést, az ismeretek és a munkamódszerek korszerűsítését.
- d) *Tanulási rutinok.* Az, hogy a tanulásra és az együttlétekre egészséges környezetet és alkalmakat teremtünk, segít abban, hogy az emberek életében integrálódjék erőket és állóképességet fejlesszünk ki.
- e) *Képességfejlesztés.* Erősíteniünk kell a nem kimondottan iskolai jellegű képességek fejlesztését, mint például a kez ügyes-séget, a másokkal való érintkezést, a környezetvédelmet, az alapvető egészségvédelmet és az olvasás szeretetét.
- f) *Erkölcös életre segít.* Az, hogy a tanulók olyan nevelőkkel és oktatókkal vannak körülvéve, akik idejüket és erőfeszítéseiket (gyakran ingyenesen) önekik szentelik, és megfelelően képesek bizonyos nevelési kritériumokat képviselni, elősegíti, hogy olyan egészséges magatartásbeli modelleket állítsunk eléjük, amelyekkel nem egykönnyen találkozhatnak abban az informális közegben, amelyben mozognak (televízió, otthon, barátok stb.).
- g) *Rugalmas és alkalmazható rendszer.* Mivel nem függ kötelező iskolai struktúráktól, nagyobb teret biztosít a pedagógiai kreatitásnak, jobban megfelel a mindenkori környezet nevelési szükségleteinek, figyelembe tudja venni a helyi sajátosságokat és életritmust.

A KÖZJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁS ÉS A NEM FORMÁLIS NEVELÉS

10. A nem formális nevelés nem szociális jótékonykodás, hanem alapvetően és elsődlegesen nevelési tevékenység.

A közjóléti szolgáltatás (asszisztencializmus) fogalma arra a tevékenységre utal, amelynek során ingyenesen vagy egy rendkívül alacsony összegért az életben maradás szempontjából alapvetőnek tartott szolgáltatások sorát nyújtják, kiváltképpen ételmezt, ruhát, szállást és egészségügyi ellátást. Ez átmeneti könnyebbséget hozó tevékenység, amely nem törekszik a társadalmi problémák tartós megoldására, és éppen emiatt általában helytelennek, sőt a piarista küldetésnek ellentmondónak ítélik. Nekünk azonban inkább annak kiegészítéseként kell rá tekintenünk. Mindazonáltal a helyi szintű szervezetektől a globálisabb jellegűekig (mint például az ENSZ) sokan dolgoznak ki közjóléti segítségnyújtó programokat. Így hát a téma nem a nem formális nevelés kapcsolata a szociális jótékonykodással, hanem az a bizonyos helyeken felmerülő szükség, hogy az élet és így a nevelés szempontjából alapvető minimumokat garantáljuk. Így tehát:

- a) A nem formális nevelés nem közjóléti szolgáltatás, hiszen az ellentétes lenne a bölcs mondással: *Ne halat adj az éhezőknek, inkább tanítsd meg halászni.*
- b) A nem formális nevelési intézmények környékén végzett szociális segítélyezések az esetek nagy részében nem a konkrét nevelési tevékenységből, hanem az emberek rossz megélhetési körülményeiből fakadnak (nem orvosolni, csak enyhíteni próbálják a bajokat).
- c) A nem formális nevelés nem ellenzi a párhuzamos közjóléti segítségnyújtó projekteket abban az esetben, ha a lakosság a legalapvetőbb szükségletei sincsenek kielégítve (mint például napi étkezés és szállás az utcagyerekeknek nyitott otthonokban).
- d) A nem formális nevelést végző intézmények közé sorolt intézmény végezhet olyan szociális segítélyezést, amelyre valós igény mutatkozik, ám projektjében megoldásokat kell

keresnie. Hatékony eszközökkel kell ellátnia az embereket, hogy meghatározott időn belül az emberek alapvető szükségletei ki legyenek elégítve.

- e) Külön odafigyelést érdemelnek az egészségvédelemre irányuló projektek, amelyekről a szükség miatt sokszor a mi intézményeinken keresztül kell gondoskodni. Ilyenek például a rendelőintézetek, az egészségközpontok, a gyógyszerárak. Ezek mint egészséges életre történő nevelés és betegségmegelőző tevékenység a nem formális nevelésbe tökéletesen illeszkednek.

EVANGELIZÁLÁS ÉS NEM FORMÁLIS NEVELÉS

11. A kritériumok, melyeket ezen a szinten a piarista szolgálatról szóló dokumentum elénk tár, nem is lehetnének világosabbak: van egy evangelizáló küldetésünk, és van egy már létező vagy legalább elkezdett keresztény közösség.²⁶

A nem formális nevelés lehetővé teszi, hogy meglepő gyorsasággal és alacsony költségek mellett piarista missziós helyet hozzunk létre. Egy nevelési missziós intézmény jelenléte a társadalom peremén való élés és a szegénység kontextusában az Úr és az ő egyházának szeretetteljes arcát ragyogtatja fel még azon személyek számára is, akik nem osztoznak a hitünkben, és éppen emiatt az evangelizáló tevékenység egyik legbiztosabb eszközének számít.²⁷ Konkrétan:

- a) Az evangélium kifejezett hirdetése nem kimondottan előzetes katekézis, s nem is nyílt vallási térítés, hanem egy olyan szolidáris és nevelési tevékenységhez kapcsolódik, amely a piarista rend evangéliumi hivatásából táplálkozik.

²⁶ Vö. *A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában*, 45. pont, 1–2.

²⁷ Vö. *Az ad gentes misszió fontossága a piarista rend számára: A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában*, 44.c.

- b) Támogatjuk a piaristák közeledését az emberek különféle csoportjaihoz, függetlenül azok nézeteitől, hitbeli meggyőződéseitől, fajuktól és társadalmi osztályuktól.
- c) Hangsúlyozzuk ezt a katolikus egyház számára oly fontos „társadalmi oldalt”, és olyan evangelizálást javasolunk, amely szorosan kapcsolódik a gyengékkel való törődéshez és a társadalom átalakítására irányuló elkötelezettséghez.
- d) Lehetővé teszi, hogy „kiindulópontok” legyünk, hogy emberi-lelki kísérést és kateketikai segítséget nyújtsunk olyanoknak, akik egyébként nem részesülhetnének ezekben. Ez nagy szolgálatot jelent a plébániai és általában az egyházi életnek. Ha ezen felül a plébánia piarista plébánia, a közvetlen előnyök rendkívül megsaporodnak, és a piarista jelleget is magukon viselik.
- e) Lehetővé teszi, hogy egy világosan és láthatóan keresztény, egyházi és kalazanciusi intézményt határozottan beillesztünk a társadalom életébe.
- f) Segíti a hivatásgondozást és a kezdeti képzést olyan környezetekben, amelyekben másként nem tudnánk elérni sem azokat, akiket segíteni szeretnénk, sem a helybeli oktatókat és nevelőket. Nincs jobb hivatásgondozás annál, mint hogy meghívunk és kísérünk másokat, hogy küldetésünkben osztozzanak.

A VILÁGIAK ÉS A NEM FORMÁLIS NEVELÉS

12. A piarista szolgálatban és annak megvalósításában számos világi személy is részt vesz, akik hozzánk különböző módokon keresztül kapcsolódnak.²⁸ Így teljesen egyértelmű, hogy a nem formális nevelés is világos és szükséges helye a megszított (közös) küldetésnek. Mindazonáltal pontosítunk néhány szempontot, amelyek szerint a nem formális nevelésben a világiak részvétele fontos szerepet játszik.

²⁸ Vö. *Konstitúciók*, 94. pont.

- a) A nem formális nevelésnek a leghátrányosabb helyzetben élők melletti elköteleződése, valamint a rá jellemző intézményi és tanrendi rugalmasság a világi önkéntesek számára helyi és nemzetközi szinten egyaránt erős vonzerőt jelent. A rövid ideig (egy-hat hónapig) tartó önkéntes munkára sok lehetőséget kínál: rövid kurzusokban és konkrét nehéz helyzetekben történő segítségnyújtásban, amelyek további, hosszabb időszakra szóló elköteleződések kiindulópontjai lehetnek.
- b) A kevésbé összetett és kevesebb anyagi feltételt támaztató struktúra lehetővé teszi sok ember megsegítését, valamint a szociális érzékenységre nevelés eszköze.
- c) A közösségbe való beilleszkedés és a közösségben való részvétel szintje ösztönzőleg hat arra, hogy a világiak a piarista szerzetesek életéhez és küldetéséhez tartósan kötődjenek azokon a helyeken, ahol együtt dolgozunk.
- d) A nem formális nevelés intézményei könnyen lehetővé teszik a hálózatban végzett munkát, illetve a más hasonló egyházi és világi intézményekhez való kapcsolódást,²⁹ hogy együtt keressük a társadalom igazságosság, szolidaritás és béke jegyében történő átalakításának lehetőségeit.³⁰

A NEM FORMÁLIS NEVELÉS A REND ÚJRASTRUKTURÁLÁSÁNAK TERVÉBEN

13. Az elmélyült reflexiót a nem formális nevelésnek a rendben betöltött szerepéről és ennek nyomán a jövőbe való tekintést évek óta halogatjuk. A 2003-as egyetemes káptalan megismerkedett az amerikai tapasztalattal kapcsolatos néhány munkanyaggal. E kontinens nagyobb előljárói 2005-ös Buenos Aires-i találkozójukon átgondolták a nem formális nevelés és a közoktatás témakörét. Mindazonáltal még mindig úgy gondol-

²⁹ Vö. *A nevelés által evangelizálni Kalazancius stílusában*, 45.4. pont.

³⁰ Vö. uo. 29.6. pont.

kodunk a nem formális nevelésről, mint „egyéb intézményekről”, amelyeket csak azért tekintenek piarista jellegűnek, mert a mi szerzeteseink vezetik őket, nem pedig azért, mert szolgálataink céljainak elérését segítik. Ezek ellenére a nem formális nevelés jelentősége egyre növekszik s mára már komoly szerepe van rendünkben.

- a) Jelenleg a piarista demarkációk majdnem mindegyikének felelősségi körébe tartoznak olyan intézmények, amelyeket egyértelműen a nem formális nevelés kategóriájába sorolhatunk.
- b) Ezek az intézmények kisebb vagy nagyobb jelentőségűek attól függően, hogy milyen mértékben kapcsolódnak egy hivatalos intézményhez; mindazonáltal elmondható, hogy néhol küldetésünk végzésének jelentős részét teszik ki.
- c) Ezek az intézmények több ezer gyermekről, fiatalról és felnőttéről gondoskodnak a piaristák világában, és sok helyen ezek jelentik az egyetlen reményt a képzésre az emberek bizonyos csoportjai számára.
- d) Ezek az emberek kitűnő minőségű és felelősségteljes intézményeket érdemelnek (ennek elérésére tett erőfeszítéseink közöttünk nyilvánvalóak), azonban elmélyült reflexió eredményeként kell meghatározni azt is, hogy mit jelent a nem formális nevelés *piarista módon* való végzése. Ez karizmánk és küldetésünk szélesebb körű elterjedéséhez vezetne, sikerülne minden egyes demarkáció életébe megfelelőbben integrálni ezeket az intézményeket, alaposan ki lehetne dolgozni ezeknek az intézményeknek a minőségbiztosítási kritériumait, és lehetővé tennénk, hogy hálózatban tudjunk együttműködni egymással.
- e) A nem formális nevelés intézményei tágas és nyílt teret jelentenek a különböző piarista demarkációk közötti együttműködés számára. A tapasztalatszerzés és/vagy az eseti segítségnyújtás szempontjából szintén rendkívül hatékony területet jelentenek.

Hatodik nyilatkozat

A PIARISTA SZOLGÁLAT „SZEGÉNY GYEREKEK TANÍTÁSÁRA IRÁNYULÓ LELKÜLETET” KÍVÁN

A NYILATKOZAT BEMUTATÁSA

Azáltal, hogy az egyetemes káptalan elfogadott egy ilyen című nyilatkozatot, Kalazanci Szent József e kijelentésének fontosságát kívánja hangsúlyozni. Sok mindent mondhatunk és kell is mondanunk a kalazanciusi nevelővel kapcsolatban, és az is kötelességünk, hogy világosan körülírjuk a piarista nevelő alakját, hogy megfogalmazzuk, milyen nevelőnek kell lennünk. Azonban ez soha nem sikerülhet, ha nem vesszük figyelembe azt, amit Kalazancius a gyermekei számára kívánt, illetve azt, hogy ő hogyan értelmezte a piaristák nevelői hivatását. A piarista rend megújulása és az alapítási karizmához való hűség erre a szegények tanítására irányuló lelkületre történő odafigyelésen keresztül valósul meg. Az egyetemes káptalan hangsúlyozza, hogy a fiatal piaristákat ebből a nézőpontból kiindulva kell képezni, és hogy iskoláink nevelőit segíteni kell, hogy ezt a lelkületet teljes egészében felfedezzék, azokat pedig, akikhez küldetésünk szól, ezen elköteleződésből kiindulva kell nevelni.

A piarista szolgálat középpontjában önmeghatározása szerint – noha minden kizárólagosság nélkül – a szegény gyerekek nevelése áll. Ebből kiindulva jegyezzük meg a következőket:

1. „A SZEGÉNY GYERMEK”

a) A sebezhető gyermekkor

Az egész ember általában is sebezhető, de különösképpen az a gyermekkorban, hiszen ez a személyiségfejlődés elkezdődésének sajátos ideje. A gyerekekben még nem fejlődtek ki eléggé azok a képességek, amelyek által szembe tudnának szállni az abból eredő nehézségekkel és veszélyekkel, hogy a világon vannak. Ezért annak érdekében, hogy autonóm személyiséggé fejlődhessenek, családjuk, barátaik és iskolájuk állandó segítségére szorulnak.

Minden gyermek sebezhető, azaz törekeny, tekintet nélkül fájára, nemzetiségére vagy társadalmi osztályára. Kalazancius számára a gyerekek olyanok, mint *„a zsenge és irányításra könnyen hajló palánták [...] mielőtt megkeményednének, és nehezzé vagy egyenest lehetetlenné tennék alakításukat.”*³¹

Ezen elvből kiindulva a sebezhetőségre olyan általános tulajdonságként tekinthetünk, amelynek nevelési küldetésünk címzettjei – azaz a gyerekek – ki vannak téve.

1. *Társadalmi sebezhetőség*: azon gyerekek sajátja, akik nehéz gazdasági háttérű családból érkeznek, és akik az alapvető társadalmi javakhoz (nevelés, egészség, élelmezés, lakás, pihenés stb.) nem jutnak hozzá. A gyerekek, akiknek egyik vagy mindkét szülője él ugyan, de ők nem tudnak vagy nem akarnak vigyázni rájuk: ezekre a gyerekekre „társadalmi árvákként” tekintünk. A gyerekek, akiknek nincs természetes gondviselőjük, akiknek gyermekkorát nem kíséri senki, vagy akiket különböző okok miatt elválasztanak családjuktól (letartóztatás, kórházba kerülés, olyan konfliktushelyzetek kialakulása, amelyek következtében elszakadnak a családjuktól,

³¹ Emlékirat Michelangelo Tonti bíborosnak, 18. pont.

vagy pedig a közösség védelmező körén kívül rekednek, néha akár a nemzeti határokon is túl).

Ezek az alapvető hiányok megakadályozzák a gyerekek kiegyensúlyozott növekedését, és nagymértékben csökkentik testi, értelmi, érzelmi és vallási fejlődésüket.

2. *Testi sebezhetőség*: olyan gyerekek szenvednek tőle, akiknek fizikai vagy érzékszervi képességei csökkentek, és emiatt a társadalomba való beilleszkedésük is nehézségekkel jár. Ezek a gyermekek természetes gondviselőjük védelme nélkül sebezhetőbbek, és sokkal könnyebben válnak erőszak, kizsákmányolás, gyermekkereskedelem, hátrányos megkülönböztetés vagy jogaikkal való egyéb visszaélések áldozataivá. Noha néhány országban nagy figyelmet fordítanak ezekre a gyerekekre, a legtöbb ország nem ad esélyt nekik, és így megfélemeznek róluk, kirekesztettek maradnak.
3. *Pszichés sebezhetőség*: Sok gyerek súlyos szeretethiányban szenved, bár anyagi jellegű szükségleteik k vannak elégítve. Vannak gyerekek, akik gondatlan és felelőtlen szülei áldozataivá válnak. Iskoláink tantermeiben az új betegségek feltérképezésekor egyértelműen láthatók a felelőtlenség következményei, mint például a gyermekkori depresszió, viselkedészavarok, magány, beilleszkedési képtelenség, felületesség, anyagiasság vagy az élet értelmének tagadása. Nem egyszer az anyagi szempontból egyébként jobb körülmények között élő diákok is óriási szeretetétéhségtől szenvednek.
4. *Kulturális sebezhetőség*: A kulturális javakhoz való hozzáférés megvédi a személyeket a manipuláció minden fajtájától, és eszközöket kínál számukra, hogy munkát találjanak, megismerjék a valóságot és fejlesszék kommunikációs képességeiket. Az a gyermek, aki iskolakötelezettségének elmúltával nem sajátította el az alapvető kompetenciákat, társadalmi szinten sokkal sebezhetőbbé válik, mint az, aki már rendelkezik ezekkel. A tájékozatlan ember az információs társadalom, valamint a

hatalommal bíró csoportok ideológiáinak bombázásával szemben egyaránt sebezhető.

5. *Vallási sebezhetőség*: A vallásos hit kitarja a transzcendencia nyíló ajtót; a transzcendencia a személy integrális fejlődésének nélkülözhetetlen dimenziója, és segít abban, hogy meglássuk az élet értelmét, erkölcsös életre szoktat, és felébreszti a lelki értékek iránti érzékenységet. A hit hiánya a védelem hiányának súlyos helyzetében hagyja a gyermeket, ami károsan hat integrális fejlődésére is.

b) A „mód”, amelyet Kalazancius azért kapott, hogy Istennek tetszésére legyen: a szegény gyermekekről való gondoskodás

Kalazancius elköteleződése, mely szerint elsősorban „a szegény gyerekeket” tanítjuk, állandó elemet jelentett gondolkodásában és mindenekelőtt nevelési gyakorlatában. De a piarista rend alapítója számára vajon kik lehettek ezek a szegény gyerekek?

- Azok, akiknek alapvető szükségletei (ruházat, otthon, élelem, család) nem nyernek kielégítést.³²
- A legkisebbek, akik nem tudnak magukról gondoskodni.³³

³² „Rendkívül nagy öröömre szolgált, amikor megtudtam, hogy templomunkban bevezették a szegény gyermekek számára a keresztény tan gyakorlatát, akiknek a tanítás befejeztével – ahogy mondja – ad egy-egy zsemlyét, és hogy könnyen rá lehet találni arra, aki szeretetből teszi, és mivel ez az intézmény a szegények szolgálatára hivatott, bizonyosan rendkívül kedves Isten előtt, és javára válik annak is, aki számára a szeretet e megnyilvánulását mutatta” (EP 3903). „A prefektusnak szíve teljes szeretettel kell keblére vonni a szegényeket, még ha mezítlásosak, vagy szakadt ruhában és hajadonfótt járnak is, hiszen intézményünket éppen őmiattuk alapítottuk” (D. 33r).

³³ „Ügyeljen mindig arra, hogy egyre alkalmasabbá váljon a szegények betűvetésre, számtanra és szent istenfélelemre tanítására. Ne arra törekedjen, hogy nagyobb gyermekeket is felvegyen az iskolába, hanem arra, hogy a szegényekről gondoskodjon” (EP 2238). „Az írásvetés tanításánál ne legyenek jelen nagyobb iskolások, hiszen egyetlen idősebb jobban akadályozza a tanítót munkájában, mint tíz e szegény kicsinyek közül, és az idősebbek nem a szegénység, hanem a kényelem miatt járnak oda” (EP 2237).

- Az árvák és a koldusok.³⁴
- Azok, akik semmittevőként, feladat nélkül tengődnek az utcákon.³⁵
- Azok, akiknek nincs pénze arra, hogy fizessenek a neveltetésért.³⁶
- Azok, akik nem ismerik Istent, sem a keresztény tanokat.
- Azok, akik alkalmatlanságuk miatt elhagyják az iskolát.

Amikor a piarista iskolák már eléggé kibontakoztak, és egész Itáliában elterjedtek, Kalazancius egyik szellemes levelében emlékeztette Castilla atyát, kiket is kell valójában szolgálnia a piarista rendnek: *„...Érje el tehát, hogy a helyettes parancsot adjon a törvényszolgáknak: ne engedje, hogy a gyermekek céltalanul kóboroljanak a város utcáin; vagy menjenek dolgozni, vagy pedig az iskolába; mindez a szegényekre vonatkozik, hiszen a gazdagok nem is engednék, hogy gyermekük mihasznaként kószáljon, hiszen ez a szülők és a gyermekek szempontjából egyaránt rendkívül kellemetlen lenne. Ugyanígy folyamodni lehet a vikárius úrhoz, különösen azon szegények tekintetében, akik nem ismerik a keresztény tanokat és dologtalanul lófrálnak a városban”* (EP 444).

2. A PIARISTA REND ÉS A PIARISTA ISKOLA

a) A szegények számára létrejött iskola

1. A piarista rendnek hosszú története során sok akadályllyal és nehézséggel kellett szembenéznie, de soha nem adta fel alapvető hivatását, hogy tudniillik a szegény

³⁴ „Miguel Barber kanonok úr bevallja: Isten inspirálta őt arra, hogy összegyűjtse a gyermekeket, akik Róma utcáin nagy számban kóboroltak, és hogy tanítsa és nevelje őket – először Isten parancsaira, majd az irodalomra és a Szentírásra” (vö. Niño a los ojos, 241).

³⁵ „Törekedjen arra, hogy az iskolák szorgalmasan dolgozzanak, és hogy ne legyenek az utcán haszontalanul járkáló gyermekek, s különösen ne szegények, hogy ezáltal is elkerüljük a rossz példát, amit azoknak mutatnak, akik iskolába járnak” (EP 469).

³⁶ „A kegyesrendi szerzetesek elvét illetően találkoztam a Keresztény Tanítás Testvérülethez tartozó két vagy három olyan emberrel, akik a Tiberisen túlra jártak, hogy órákat adjanak a Santa Dorotea bizonyos iskolájában. És mivel iskoláról volt szó, a diákok nagy része fizetett az órákért...” (EP 4185).

gyermeket oktassa-nevelje, hiszen ez a gyakorlat szervesen kapcsolódik identitásához. „Mivel valóban Isten anyja szegényeinek valljuk magunkat, a szegény gyerekeket semmilyen körülmények között nem szabad lenéznünk, hanem azon kell lennünk, hogy nagy türelemmel és szeretettel minden erénnyel felékesítsük őket, főleg azért, mert azt mondta az Úr: »Amit a legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek.«³⁷ Emiatt jöttünk hát létre, bár nem mindig és nem mindenütt tudtunk megfelelni ennek a feladatnak. Ezért hát ma még inkább, mint valaha, mi, piaristák nagy kreativitással keressük azokat az új módozatokat, amelyek mentén megvalósíthatjuk nevelői jelenlétünket a legszegényebbek között.

Kalazancius számára egyértelmű volt: a szegények számára jött létre a piarista rend: „*Ami pedig a szegény diákok fogadását illeti, cselekedjék szentül, és vegye fel az összes gyermeket, aki csak jelentkezik, hiszen [szerzetes] intézményünk elsődlegesen épp őmiattuk jött létre. És amit értük teszünk, azt Krisztusért tesszük, és ugyanez a gazdagokról nem mondható el*” (EP 2812).

2. Anélkül, hogy leértékelte volna őket, a többi gyermektől, akik nem voltak igazán szegények, egyértelműen elhatárolódott, hiszen azt tartotta, hogy a piarista rendet nem értük alapították. A novíciusok felvételével kapcsolatban pedig azt mondta: „...nem szeretném, ha nemes ifjakat küldene nekem, mert ők rendszerint kevélyek és keveset tanulnak.”³⁸ Mi több, az első iskolák megnyitásakor még szegénységi bizonyítványt is kért a családoktól.

Mindazonáltal – különböző körülmények miatt – a nemesek és polgárok gyermekei is kérték felvételüket az iskolákba; vonzotta őket az ott végzett nevelői munka újdonsága és jó színvonala. Sántha György is megerősíti

³⁷ Kalazancius Konstitúciói, 4. pont.

³⁸ Vö. EP 2454.

ezt: „A piarista iskola jelentős társadalmi szolgálata – ezt nem szabad elfelejtenünk – a diákok számára nyújtott társadalmi nevelés volt, nemeseknek és plebejusoknak, szegényeknek és gazdagoknak, mindenféle megkülönböztetés nélkül. Vitathatatlan társadalmi jelentősége volt pusztán annak a ténynek is, hogy a piarista iskolában a nemesek éppúgy, mint azok, akiknek nem volt nemesi rangjuk, együtt nevelkedtek, és lehetőleg mindenféle osztálybeli megkülönböztetés nélkül. A nemesek csodálhatták és értékelhették sok szegény tehetségét és szorgalmát, a szegények pedig csodálhatták és értékelhették a nemesek udvariasságát és jólneveltségét.”³⁹

3. A későbbiekben, különösen 1617 után, Kalazancius szinte teljesen felhagyott azzal a gyakorlattal, hogy szegényeségi bizonyítványt kérjen, minthogy a gazdagoknak és a szegényeknek egyformán szüksége van a vallásos életre és a tudásra, ugyanakkor továbbra is hangsúlyozta, hogy intézménye inkább a szegények, mint a gazdagok számára jött létre.

Egy évszázaddal később XIII. Kelemen pápa 1731-ben kiadott brévéjében így rendelkezett abban a jezsuiták és a piaristák között kialakult konfliktusban, melynek oka az volt, hogy a piarista iskolába gazdag és szegény diákok egyaránt felvételt nyertek: „A szegény gyerekeket fel kell venniük, a gazdag és nemes gyerekeket pedig felvehetik.”

4. A 17. század elején a városok megváltozott kereskedelmi struktúrája újfajta képességeket követelt a munkásoktól. A céhek kínáltak ugyan betanítást, de csak a hagyományos szakmákban, és így az egyre nagyobb elvárásokat támaztó világban oly szükségessé váló adminisztratív és kereskedelmi képzés területén nagy űr támadt. Ezért hát Kalazancius iskolája lehetőségeket kínált arra, hogy diákjai az iskola végeztével munkát találjanak, és megél-

³⁹ SÁNTHA GYÖRGY: *San José de Calasanz. Obra pedagógica*, BAC, Madrid, 1984, 402.

hetéshez jussanak zenei képzettségük⁴⁰, matematikai ismereteik, a szépírás⁴¹ és latin műveltségük felhasználása által. Különös fontosságot tulajdonított a matematikának, mert – ahogyan ő maga vall erről – „ez a tudomány és tanítása rendkívül hasznos a szegények számára, akiknek munka nélkül nincs pénzük a megélhetésre” (EP 3753).

5. Annak feltétele, hogy az iskola népiskola legyen, az volt, hogy ingyenes legyen, vagy olyan csekély összegbe kerüljön, amelyet a szegények is meg tudnak fizetni. Noha Kalazancius és követői gyakorolták a szegénységi fogadalmat, szembesülniük kellett az épületek bérleti jogának, az iskolai anyagok beszerzésének, a szerzetesek ellátásának és a nevelői feladat más szükséges kiadásainak nehézségével.

Rendünk története során világszerte komoly erőfeszítéseket tettünk, hogy iskoláink népiskola jellegét fenntartsuk. Mindazonáltal nem használtuk ki a 19. század szakközépiskoláinak lehetőségét. A finanszírozás nehézségei ellenére mindig sikerült befogadnunk a szegény gyermekeket a városi vezetés támogatásával, iskolai ösztöndíjprogramokkal, egyházi épületek bérbeadásával, valamint különféle hatóságokkal kötött szerződésekkel. Amikor nem adódott lehetőség arra, hogy finanszírozási lehetőségeket találjunk, akkor a nagyobb forrással rendelkező iskolák segítettek a szegényebbek működtetésében.

⁴⁰ „Kedden, a Szentlélek harmadik ünnepnapján, vagy szerda reggel elindul Rómából Firenze felé Domingo Antonio atya, aki abbahagyja a zeneórákat, amelyeken sok szegény gyermek tanult, akik később a zenével keresték kenyerüket; ezt az órát az egyetemes káptalan dekrétuma miatt ott [Firenzében] nem lehet tartani, és egyetlen másik házban sem, a rómain kívül” (EP 4003).

⁴¹ „Mivel majdnem minden államban a legtöbben szegények, akik fiaikat csak rövid ideig képesek taníttatni, figyeljen arra az előljáró, hogy ezekről a fiatalokról figyelmes tanár gondoskodjék, aki a helyesírásra és a számolásra tanítja őket, és így könnyebben megkereshetik majd a kenyerüket” (Kalazancius konstitúciói, 198. pont).

Annak érdekében, hogy az ingyenességet fenntarthassa, Kalazanciusnak okosan kellett összehangolnia a szerzetesközösség szegénységét és munkáját azokkal az adományokkal, amelyeket segítségképpen egyénektől vagy közintézményektől kapott.

b) A piarista iskola ma

Négy évszázados múltunk és a nagy társadalmi előrehaladás ellenére még mindig mély társadalmi megosztottság húzódik az emberek között, és a gyerekek nem jutnak egyforma tanulási lehetőségekhez. Mi, piaristák arra kaptunk meghívást, hogy a még mindig fennálló társadalmi különbségeket megszüntessük iskoláinkban, és hogy inkább a szegényebbeket részesítsük előnyben. Ahogyan maga az alapító emlékeztet bennünket rá Konstitúcióiban: „A szegény gyerekeket semmilyen körülmények között nem szabad lenéznünk.”⁴²

A szegénység régi formái mellett ma annak újabb formái is megjelennek. Erre emlékeztet bennünket a Szentszék 1997-ben megjelent dokumentuma, amely a szegénység új formáiról szól, s ezek ellen a katolikus iskoláknak fel kell lépniük: „Az ilyen szegények felé fordul ma szeretetével a katolikus iskola. Ezzel a szenvedélyes szeretettel akarja felajánlani mindenkinek, főleg a legszegényebbeknek és a kirekesztetteknek egy olyan nevelés lehetőségét, amely munkára képesít, valamint emberi és keresztény képzést jelent. A régi és a mai szegénység formái között kell újra egységbe ötvöznie a nevelő odaadását és szeretetét, hogy kifejezze Krisztus szeretetét a szegények, a kicsinyek és az igazságot kereső sok-sok ember iránt”.⁴³

Annak érdekében, hogy az iskola valóban *népiskola* legyen, mint amilyenek a piarista iskolák, válaszolnia kell a gyerekek sebezhető helyzetére, és anélkül, hogy elfeledkezne az anyagi szegénységről, szembesülnie kell a következő valóságokkal:

⁴² Kalazancius Konstitúciói, 4. pont.

⁴³ KATOLIKUS NEVELÉS KONGREGÁCIÓJA: *A katolikus iskola a harmadik évezred küszöbén*, 1997, 15. pont.

esélyegyenlőség, fogyatékkal élés, beilleszkedési képtelenség és kirekesztés.⁴⁴

1. *Az esélyegyenlőség:* A népiskola szembenéz az alapvető szükségletekben való szükséglet szenvedés problémáival, lehetővé téve ezáltal mindenkinek, hogy ingyenes, ugyanakkor jó minőségű nevelésben részesüljön, és tudatosítva a diákokban az igazságtalanság elleni harc fontosságát, hiszen a szegénységet az igazságtalanság szüli. Az iskola akkor népiskola, ha olyan javakat hoz létre, amelyek mindenki és nem csak néhány kiválasztott számára elérhetők, és ha a közösséget és nem csupán egy szűk réteg érdekeit erősíti. A népiskolának a szegények szolgálatára kell felajánlani azokat a javakat, amelyekkel rendelkeznek.⁴⁵

A piarista iskolák elköteleződnek az igazságosságra való nevelés mellett.

2. *A fogyatékkal élés:* A népiskola különös figyelmet fordít az egzisztenciájukban kimondottan törékeny gyerekek helyzetére, és olyan integráló nevelésre törekszik, amely támogatja fogyatékkal élő gyerekek felvételét az iskolába. Vannak gyerekek, akik szervi jellegű (testi, szellemi vagy érzékszervi fogyatékoság), mások környezetükből eredő hiányossággal érkeznek az iskolába. Így tehát a népiskola integrálja a hiányosságokkal élő gyerekeket, és olyan befogadó légkört teremt nekik, amelyben képességeiket fejleszthetik.

A piarista iskolák elköteleződnek az együttlétre, a közösségi életre való nevelés mellett.

3. *A beilleszkedési képtelenség:* A népiskola befogadja a beilleszkedési zavarokkal küzdő gyerekeket, akár a gyermek

⁴⁴ Vö. JOAQUÍN GARCÍA ROCA: *Escuela solidaria. Espacio Popular*, Madrid, 2001.

⁴⁵ „Az anyagi javakat szolgálatunk gyakorlatának szüksége mértékében kell felhasználnunk. Mindig törekedjünk intézményeink erősítésére és új pedagógiai eszközök beszerzésére: olyan segédanyagokéra, amelyek a szegények, a fiatalok és apostoli munkánk hasznára válnak” (*Konstitúciók*, 71. pont).

magatartásbeli vagy szellemi szintje, akár származása vagy vallása okozza ezt a nehézséget. Az iskolákban találkozhatunk magatartásbeli zavarokkal és olyan egyéb betegségekkel küzdő diákokkal, amelyek akadályozzák az egészséges társadalmi integrációt és a hatékony tanulást. Az iskolai bukás erkölcsi, emberi és társadalmi szinten egyaránt meglehetősen kilátástalan helyzetnek számít, amely nagyon gyakran vezet kirekesztéshez, ami pedig a fiatal egész felnőtt életére hatással van. A mai nevelési rendszer nincs felkészülve arra, hogy kezelje a fiatalok gyökértelenségét és közösségbe való beilleszkedési képtelenségét, pedig ezek a problémák súlyos következményekkel járnak nemcsak a fiatalokban, hanem magának az iskolának a szervezetében is.

A piarista iskolák elköteleződnek azon nevelés mellett, amelyben a diákok is részt vesznek, és amely a diákok személyes fejlődésére és társadalmi beilleszkedésére egyaránt lehetőségeket kínál.

4. *A kirekesztés:* Találkozhatunk olyan gyerekekkel, akik különböző körülmények miatt túl hamar kikerültek az iskolai struktúrából, és rendkívül sebezhető helyzetben, az utcán élnek. A családjuk elhagyta őket, és ahhoz, hogy megélhessenek, drogkereskedők lesznek vagy prostitúcióra kényszerülnek. A népiskolának valahogyan meg kell mentenie ezeket a gyerekeket, és a nevelésen keresztül segíteni őket, hogy valódi emberi méltóságukat visszanyerjék.

A piarista iskolák elköteleződnek az integráló és kompenzáló nevelés mellett.

A népiskola intézményi szinten a szolidaritásra épül, és minden tőle telhetőt megtesz annak érdekében, hogy megmentse a legsebezhetőbb gyerekeket, és kivonja őket a szegénység és kirekesztés köréből, amelybe beleszülettek. Így minden jelenlegi iskolánk, akár szegény kerületben helyezkedik el, akár nem, népiskolává válhat, ha az iskolai élet megszervezésével és nevelési

programjával elköteleződik a legszegényebbek mellett. Még ha nem dolgozunk is olyan gyerekek között, akik szociológiai értelemben szegények, intézményeinket jellemezheti a szegények melletti világos elköteleződés.

3. A SZEGÉNY GYEREKEK NEVELŐJE

- a) Nem minden tanárban van meg a szegény gyerekek tanítására irányuló lelkület. Ezért hangsúlyozza annyira Kalazancius a jelöltek megválogatását és képzését. Szerinte a legjobb nevelők a szegénység, a türelem és az alázatosság evangéliumi erényeivel rendelkező emberek. Ezek az evangéliumi értékek pedagógiai jellegűek is, hiszen segítenek összhangot kialakítani a legkisebbekkel és a szegényekkel. Azért is fontosak ezek az erények, hogy sikerüljön „*apostoli életű, nagyon szegény és egyszerű*”⁴⁶ embereknek lennünk, és hogy ez önmegtartóztató és egyszerű életstílusunkban, ruházatunkban és étkezésünkben is megmutatkozzon.

Kalazancius ragaszkodása ahhoz, hogy a tanárok legyenek valóban szegények, nem csupán ésszerű elvárás Krisztus elkötelezett követőitől, hanem szerinte a „szegénység” annak érdekében is elengedhetetlen erény, hogy a szegények nevelésének szolgálatában sikeresek legyünk.⁴⁷

Már a kezdeti képzéstől fogva támogatnunk kell a szegény gyerekekkel való találkozást.

- b) Csak a szegény tanár tudja a szegényeket nevelni.⁴⁸ Ez a szegénység a türelemben és az alázatban, a gyermekekkel való bánásmódban és mindenekelőtt a nagylelkű szolgálatban mutatkozik meg. A kalazanciusi tanár nem lehet csupán bérmunkás, akit nem érdekelnek a bányái. Személyes adottságait, idejét, sőt saját javait is a szegények rendelkezésére bocsátja.

⁴⁶ *Emlékirat Michelangelo Tonti bíborosnak*, 26. pont.

⁴⁷ SÁNTHA GYÖRGY: i. m., 92–98. Ezekon az oldalakon a szerző részletezi azokat az okokat, amelyek miatt Kalazancius ragaszkodott ahhoz, hogy a piarista rend nevelői valóban szegények legyenek.

⁴⁸ „Akiben nincs meg a szegények tanítása iránti lelkület, annak vagy nincs piarista hivatása, vagy az ellenség elrabolta azt tőle” (EP 1319).

zésére bocsátja. Ha a tanárnak nagy igényei és különleges elvárásai vannak, és túlzottan ragaszkodik a világi javakhoz és a kényelemhez, számára lehetetlen ez a küldetés.

Csak a szegénység sem szívességet, sem emberi viszonzást nem váró lelkülete adja meg a nevelőnek a szabadságot és függetlenséget mindenféle intézménytől, ideológiától és a családok ragaszkodásától. A kalazanciusi nevelő független és szabad, mentes a világban uralkodó korrupciótól.

- c) A kalazanciusi tanár szegény, mert apostol. Ahhoz, hogy az evangélium hirdetése hiteles legyen, azt az ingyenesség és a nagylelkű önátadás jegyében kell végezni. Így lehet méltósággal, érdekek nélkül képviselni és közvetíteni az isteni igazságot meg jóságot.

A szegénység lelkülete Isten adománya, amelyet nemcsak a szerzetesek kapnak, akik fogadalmat is tesznek rá, hanem azok a világi hívők is, akik úgy érzik, a nevelés szolgálatában kaptak meghívást Jézus követésére. Ezért segítenünk kell a piarista iskolák tanárait, hogy a legszegényebb gyerekek szolgálatának valódi hivatását felfedezzék és kibontakoztassák.

4. JAVASLATOK A PIARISTA ISKOLA SZÁMÁRA

A harmadik évezred elején a piarista rend arra törekszik, hogy iskoláinak középpontjában ismét a szegény gyerekek álljanak. Napjainkban ez kétségtől nagy kihívást jelent rendünk számára. Sok helyütt az emberek a piarista iskolák hallatán nem a szegény gyerekek nevelésére gondolnak. Az itt következő javaslatok a szegények központi helyének visszanyerésére szolgálnak, továbbá arra, hogy képesek legyünk diákjainkat megvédeni a külső fenyegetettségektől, és hogy olyan eszközöket kínáljunk számukra, amelyek segítségével szembe tudnak szállni e fenyegetettségekkel, és amelyek a társadalomba való beilleszkedésüket is megkönnyítik.

a) Igazságosságra nevelés

1. Ahol csak lehetséges, kössünk gazdasági együttműködési egyezményeket a közigazgatási szervekkel, hogy ezáltal csökkenthessük az iskola költségeit, és hogy jobb minőségű szolgáltatást nyújthassunk.
2. Minden iskolában kínálunk ösztöndíjprogramokat a leginkább rászoruló gyerekek számára.
3. Segítsük a szegényebb iskolák finanszírozását az alapítványok által kínált segítségnyújtási mechanizmusokon keresztül.
4. Járuljunk hozzá kalazanciusi eszményeinkhez azáltal, hogy támogatunk már megalakult népiskolákat, még akkor is, ha sem tulajdonjoggal, sem pedig fenntartói joggal nem rendelkezünk.
5. Mozdítsuk elő a szociális tevékenységre való nevelést a nevelési terv keretein belül.
6. Erősítsük iskoláinkban a munkaerőpiacra való beilleszkedés programjait, hiszen az napról napra egyre nagyobb elvárásokat támaszt, és rugalmasságot követel.
7. Alakítsuk át néhány középiskolánkat szakképző iskolává, és használjuk ki a rendelkezésre álló helyet a szegény gyerekekkel való foglalkozáshoz.
8. Kínáljunk eszközöket és programokat diákjaink számára, hogy biztosan méltó munkahelyen tudjanak elhelyezkedni. Ilyenek lehetnek a nyelvtanulás, különös tekintettel az angol nyelvre; a számítógép-használat; készség és képesség csapatmunkára és együttműködésre; olvasni és írni tudás, valamint az érveléstechnika.
9. Legyünk szövetségesei a szegény gyerekeknek, hogy a neveléshez való jogukat mindenki tiszteletben tartsa, és hogy sikerüljön emberhez méltó módon élniük.
10. Mozdítsuk elő a közéleti felelősségvállalásra történő nevelést, amely a szegények nézőpontjából közelíti meg a valóságot.

b) Együttlétre nevelés

11. Az iskolai épületeket alakítsuk át úgy, hogy a testi vagy érzékszervi fogyatékkal élő diákokat integrálni tudjuk a közösségbe.
12. Törekedjünk megállapodásokat kötni az integrációra a fogyatékkal élő személyekkel dolgozó egyesületekkel.
13. Kínáljunk ingyenes pedagógiai fejlesztőprogramokat.
14. Erősítsük meg az iskola pályaválasztási munkacsoportját, hogy a leginkább rászoruló diákokat segíthessük.

c) Nevelés a részesítés és részvétel jegyében

15. Nyissuk meg iskoláinkat az emberek tágabb közössége előtt kulturális tevékenységek, sportklubok és a közösség fejlesztésére irányuló programok szervezésével.
16. Integráljuk az etnikai kisebbségeket és a bevándorlókat iskoláinkba.

d) Integráló és befogadó nevelés

17. Igyekezzünk minden piarista demarkációban kialakítani egy intézményt, ahová befogadhatjuk az utcagyerekeket, a helyi adottságok és lehetőségek szerint.
18. Működjünk együtt olyan intézményekkel, amelyek segítenek az utcán élő gyerekek és fiatalok megmentésében.
19. Támogassuk a szegény gyerekek nem formális nevelésére irányuló kezdeményezéseket különböző gyakorlati foglalkozásra alkalmas termekkel, közkönyvtárakkal, étkezőkkel és napközikkel.
20. Támogassuk az ifjúsági önkéntes munkát a legsebezhetőbb gyerekek között.
21. Kínáljunk lehetőségeket az intézményeinkben dolgozó tanároknak, hogy tapasztalatot szerezhessenek az önkéntes munkáról.

5. A SZEGÉNYEK NEVELÉSE: ÉLETHIVATÁS

Azokban a nehéz időszakokban, amikor a piarista rend a fennmaradásért küzdött, Kalazancius emlékeztette testvéreit arra, hogy maradjanak hűek több tekintetben:

- a) *A hivatás iránti hűség* tekintetében, amelyet megszentelt személyként kaptunk, hiszen „akiben nincs meg a szegények tanítása iránti lelkiület, annak vagy nincs piarista hivatása, vagy az ellenség elrabolta azt tőle” (EP 1319). Mi, piaristák úgy véljük, hogy a mi utunk a szentség felé a szegény gyerekek nevelésének szolgálata.⁴⁹ Óvjuk megszentelt hivatásunkat az egyház által számunkra biztosított eszközökkel: a szentségek, Isten szava és az imádság segítenek, hogy e küldetésben kitartsunk. Aki hű marad megszentelt voltához, az otthonosan mozog a szegény gyerekek között, s ez szilárd nevelési és apostoli hatékonyságot biztosít számára.
- b) A szegénységre szóló meghívás világos és egyértelmű a piarista szerzetesek számára, ezért *meg kell őriznünk a szegénység lelkiületét*, mint „a szerzet legerősebb bástyáját”.⁵⁰ Kalazancius azt kívánta tőlünk, hogy legyünk „Isten anyjának szegényei”, hiszen ahhoz, hogy a szegényeket nevelhessük, magunknak is szegénynek kell lennünk.⁵¹
- c) *Az egység fenntartása a közösségben* garancia arra, hogy az iskola is rendben működjön, hiszen a nevelési folyamat olyan összetett és kényes, hogy minden szereplőjének koordinált tevékenységét követeli. Ezért Kalazancius elképzelése az,

⁴⁹ „A legrövidebb és legkönnyebb út az önismerethez és a gyermekekhez, valamint ahhoz, hogy Isten irgalmát, bölcsességét és végtelen türelmét megjóságát megismerje: ha a gyermekek szintjére leereszkedve tanítja őket, különös tekintettel azokra, akiket mindenki más elhagyott; amely tevékenység a világ szemében oly alantas, hogy igen kevesen kívánják ezt a munkát végezni, és százból csupán egy vállalkozik Isten ebbéli szolgálatára” (EP 1236).

⁵⁰ *Kalazancius Konstitúciói*, 137.

⁵¹ Szent Pál emlékezteti a korinthusi közösséget: ahhoz, hogy az evangélium hirdetése hatékony legyen, saját gyengeségünk tudatosítása által kell hirdetnünk azt: „A gyöngéknek gyöngé lettem, hogy megnyerjem a gyöngéket; mindenkinek mindene lettem, hogy egyeseket megmentssek. Mindent az evangéliumért teszek, hogy nekem is részem legyen benne” (1Kor 9,22–23).

hogy egy közösség minden szerzetese a demarkáción és a renden belül egységes kritériumok szerint dolgozzon, mert ez jó hatással van a diákokra.⁵² Abban a kritikus időszakban, amelyet a piarista rend leminősítését elrendelő brève megjelenése után kellett megélnünk, az alapító arra buzdította a rendtagokat, hogy *továbbra is örömmel gyakorolják munkájukat a [szerzetes]intézményben, és hogy legyenek egyes, lelkükben békével, és reménykedjenek abban, hogy Isten mindent elrendez* (EP 4342).

- d) Végül maradjunk egységben az *egyház iránti hűségben*, amelyen keresztül Isten küld bennünket a gyerekek és fiatalok rendkívül termékeny aratásába. Az egyház iránti hűség az, amelyen keresztül megőrizhetjük a maga teljességében a nekünk adott karizmát, és szolgálatunkban termékenyek lehetünk.

Ahhoz, hogy ma is fennmaradhassunk szerzetesrendként, a hűség ugyanazon formáit kell megőriznünk, amelyekre a rend négyszáz évvel ezelőtt épült. Ragaszkodnunk kell eredeti nevelési örökségünkhöz, és továbbra is el kell köteleződnünk amellet, hogy társadalmunk legszegényebbeit részesítjük előnyben a nevelésben, abban a meggyőződésben, hogy Isten minden szükséges eszközről gondoskodik majd.

⁵² „Néha bizony könnyebb vezetni azokat, akik kevesen vannak, de közöttük egység áll fenn, semmint sok személyt, akik közül néhányan megosztottak. Elvárom, hogy hetente legalább egy alkalommal a szünet időszakában tartsanak az iskola ügyeit és a jobbítás lehetőségeit megtárgyaló kis gyűlést, ahol mindenkinek a véleményét meghallgatják, hiszen a Szentlélek sokszor olyan személy szája által szól, akiről azt a legkevésbé gondolnánk” (EP 132).

Hetedik nyilatkozat

HÍVÁS A PIARISTA SZERZETESI ÉLETRE

A NYILATKOZAT BEMUTATÁSA

A kimondottan a piarista szerzetesi étellel kapcsolatos hivatásgondozás központi szerepet játszik a rend életében. A piarista rend meggyőződése, hogy a hivatásgondozás ösztönzésével hozzájárulunk ahhoz, hogy nemcsak magunk, de az egyház és mindenekelőtt azon gyermekek és fiatalok számára is új életet teremtünk, akikhez küldetünk. Ezért az egyetemes káptalan ebben a nyilatkozatában kéri, hogy a rend minden területi egységében megfontoltan és odaadással végezzék a hivatásgondozást. Meg kell találni a hivatásgondozás helyét életünk és küldetésünk egészében. Szoros kapcsolatban kell állnia az általános lelkipásztorkodással, és megfelelő módon kell kapcsolódnia a kezdeti képzéshez és a világiakra vonatkozó intézményi tervünkhöz. A hivatásgondozásnak a rend megújulási forrásává és a piarista hivatások ösztönzendő sokféleségének előmozdítójává kell válnia.

A hívás, a kísérés és a hivatásgondozás folyamatos és mindig időszerű feladata a rendnek. Ennek bizonyítéka a hivatásgondozás ösztönzése különböző dokumentumokon keresztül: *Hivatásgondozási direktórium* (Róma, 1991), *„Kivirágoztak a mimózák”* (Róma, 2000), *Hivatásgondozás és kezdeti képzés* (Róma, 2005), továbbá az egyes demarkációk szabályzatai. Az egyetemes káptalan az alábbi „iránymutató szempontokat” kínálja a rend számára.

A HIVATÁSGONDOZÁS A REND ÉLETÉBEN

1. A hivatásgondozás a rend életében központi szerepet tölt be,
 - a) mert közvetlen kapcsolatban áll saját létünkkel és életünk tanúságtételével, továbbá azzal a törekvésünkkel, hogy segítjük munkatársainkat saját hivatásukra érett és hitből fakadó választ adni;
 - b) mert bennünket, piaristákat oda helyez, ahova Isten kívánt helyezni bennünket: közvetítők vagyunk Isten hívása és szándéka, illetve a fiatalok szabad szíve és nagylelkűsége között;
 - c) mert felelősnek érezzük magunkat az egyház és a rend építéséért;
 - d) mert meggyőződésünk, hogy ha rendünk lelkesen végzi a piarista hivatások ébresztésének és befogadásának munkáját, azzal nem csupán a rend, hanem főleg a gyerekek és fiatalok, köztük is a legrászorultabbak számára fakaszt új életet;
 - e) és mert tudjuk, hogy a piarista élet és küldetés, amely a mi hivatásbeli elkötelezettségünk, távlatot nyit sokaknak, akik piaristaként szeretnének élni.

2. A piaristaságra való hívást szükségszerűen lelkesedéssel, örömmel, bátorsággal, hitelességgel és erős meggyőződéssel végezzük. A hivatás hirdetése olyan szenvedélyességgel történik, mint amilyen saját szerzetesi hivatásunk megélése.

3. A hivatásgondozásnak tervezettnek és strukturáltnak kell lennie. Ha nem így végezzük, akkor nem fog működni. Az a helyzet, amelyben most vagyunk, alapos megfontolást és tervezést tesz szükségessé. Saját dinamikánk igényli azt, hogy a hivatásgondozást megfelelően helyezzük el minden törekvésünk között. Azoknak a fiataloknak a valósága, akikkel együtt dolgozunk, újbóli alapos reflexiót kíván, hogy elérhessünk a fiatalok szívéig, ahol a hívás meghallgatásra talál és elköteleződésé formálódik.

4. A hivatásgondozásnak ügyelnie kell a következőkre:

- a) a piarista tanúságtétel;
- b) a piarista tanúságtételre fejlesztésére;
- c) a küldetésre, amelyre a fiatalokat hívjuk, az életformájukról való döntés távlatában;
- d) a piarista életútra, életprojektre;
- e) a meglévő befogadó közösségeink típusára és arra az életre, amely ezekben a közösségekben folyik;
- f) a hivatásgondozásnak a kezdeti képzéssel való kapcsolatára;
- g) a hivatásgondozásnak a piarista világiakkal való kapcsolatára.

KIEMELTEN FONTOS TÉMÁK HIVATÁSGONDOZÁSUNK ÁTGONDOLÁSÁHOZ

5. A rendnek újra kell gondolnia az általunk sürgetett hivatásgondozás formáját. Néhány megfontolandó szempont:

- a) A területi egység struktúrája a hivatásgondozás szolgálatában.
 1. Valóban ösztönözze és könnyítse meg a hivatásgondozó munkát.
 2. Terv, felelős, provinciai hivatásgondozó csoport és helyi felelősök.
 3. A hivatásgondozás felelős koordinátora lehetőleg legyen az adott ország szülőtte.

- b) A hivatásgondozás kapcsolata a kezdeti képzés első szakaszával. Fontos a kezdeti képzésnek ez az első szakasza, amelybe a fiatalok rendkívül nyitottan, alázattal és a növekedés vágyával lépnek. Nagy figyelmet kell fordítanunk a „nevelés és képzés” dinamizmusára, valamint arra a kapcsolatra, amely a fiatal által magával hozottak és az általunk felajánlott képzés között van.
- c) Befogadó közösségek legyünk: át kell gondolnunk, miben kell megváltoznunk: gondolkodásmódunkban, nyelvezetünkben, magatartásunkban..., hogy képesek legyünk befogadni az új hivatásokat.
- d) A szerzetes szerepe intézményeinkben, növekednünk kell „jelszerépünkben”: újra kell gondolnunk iskolában elfoglalt helyünket a hivatások szempontjából.
- e) Pontosán meg kell határozni a hivatásgondozás életkori sajátosságait, folyamatait és szakaszait.
1. Gondolnunk kell a kamaszkor előtt álló gyerekekre.
 2. A kamaszkorra mint kulcsfontosságú, ugyanakkor bonyolult életszakaszra.
 3. Gondolnunk kell az egyetemisták, illetve a munka világában élők közötti lehetőségeinkre is.
- f) A körülmények elemzése
1. Alaposan elemeznünk kell és tudomásul kell vennünk az emberek gondolkodásmódjának folyamatos változását, és figyelniünk kell a vallásosság alakulására az egyes országokban és helyeken.
 2. Alaposan és gyorsan kell elemeznünk a társadalmi-politikai változásokat némely országban, amelyben tevékenykedünk.
- g) Az új hivatások befogadását illetően tisztában kell lennünk saját korlátainkkal és lehetőségeinkkel:
1. Alaposabban kell tanulmányoznunk a hivatásgondozásban részt vevők helyzetét.
 2. Rendszeres képzésben kell részesítenünk a hivatásgondozásban részt vevőket, szerzeteseket és világiakat egyaránt.

3. Ki kell alakítanunk a „hívásokért felelős gondolkodás-módot” az általános lelkipásztorkodást és a hivatásgondozást végzőkben.
 4. Képeznünk kell a hivatások kísérésére.
- h) Alaposan tanulmányoznunk kell a nem a mi intézményeinkből jövő fiatalok kísérésének módját. Sajátos kísérést kell biztosítanunk számukra, hogy felül tudjanak emelkedni a várt eszményi és a megtapasztalt, tényleges valóság közötti ellentétben. Különösen nagy súlyt kell fektetnünk arra, hogy ki milyen „gyökerekkel” érkezik.
- i) Ki kell szélesítenünk azoknak a körét, akiket megszólítunk, de azt is figyelembe kell vennünk, hogy ezek eltérő helyeken eltérők lehetnek:
1. Hogyan juthatunk el még több fiatalhoz?
 2. Együttműködés más kalazanciusi szerzetekkel és egyéb hozzánk hasonló szerzetekkel.
 3. Átgondolni a megszólítás mindenféle módozatát.
 4. Stratégiák kidolgozása, hogy megfelelő segédanyagokkal megismertessük magunkat saját intézményeinkben és azokon kívül.
 5. Egyházi programok és események, amelyek érdekesek lehetnek, és amelyekben meg tudunk jelenni a hivatásukat kereső fiatalok között.
 6. Képeseknek kell lennünk arra, hogy a hivatásra fogékony fiatalok számára megteremtjük a feltételeket a találkozás új alkalmaira.
 7. „Fertőzéssel” terjedő hívás: egyik fiatal hívja a másikat.
 8. Egyházi és egyházon kívüli környezetek, egyetemek, öregdiákok, ministráncsoportok, katekézis, ifjúsági csoportok, önkéntesek, egyházmegyei rendezvények, szerzetesi programok. Ki kell használnunk az internet kínálta lehetőségeket is hivatásunk megismertetésére. Ugyanakkor tudatában kell tennünk, hogy amikor tágitjuk a megszólított fiatalok körét, nagyobb erőfeszítést kell tennünk a fiatalok megismerésére és kísérésére.

- j) Szisztematikusan kell azon dolgoznunk, hogy elinduljon egy olyan „demarkációs folyamat”, melynek révén a hivatásgondozás a demarkáció hajtóművévé válhat. A rendszeres és egyértelmű irányvonalak mentén szervezett munka átjárja a demarkáció életének különböző területeit:
1. Nagyon ügyeljünk a fiatal piarista rendtagok bevonására.
 2. Hivatáskultúra.
 3. A nagyobb előljáró szerepe mindebben, különösen a hivatásgondozásért felelős személyek kísérésében.
- k) Dolgoznunk kell a hivatásgondozás és az általános lelkipásztorkodás közötti egyensúly elérésén.
1. Meg kell találnunk a megfelelő egyensúlyt a minden kereszténynek szóló és a különleges hivatásokra szóló meghívás között.
 2. Fontosak a keresztény hit világos megélésével járó komoly pasztorális folyamatok: a hit felébresztése, a megkezdett hívő élet folytatása, a közösséghez tartozás kialakítása és a keresztény elköteleződés segítése.
- l) Fontos megmutatnunk intézményeinket és a bennük végzett munkánkat, különösképpen azokat az intézményeinket, amelyek egyértelműbben mutatják fel karizmánkat, a szegények nevelve evangelizálásának karizmáját. Meg kell ismertetnünk magunkat:
1. A piarista identitást jól tükröző, vonzó intézmények bemutatása.
 2. Némely intézményünkben a velünk élő, dolgozó fiatalok közelsége által nyílt lehetőségek ismertetése.
 3. A hivatásgondozásnak néhány helyen meg kell terveznie a piarista rend életére és küldetésére vonatkozó fontosabb projekteket is.
- m) A „piarista rend építésének” dinamizmusában kell élnünk, és ezt a dinamikát a fiatal piarista rendtagokban is el kell indítani.
1. Fontos a fiatal piarista rendtagok teljes integrációja a piarista életbe és küldetésbe.
 2. A közösségi élet és a piaristák láthatóságának értéke.

- n) A személyesség („egyiket a másik után”) dinamikája. Képesnek kell lennünk arra, hogy egyéni módon tudjunk javaslatot tenni és kíséretet nyújtani konkrét fiataloknak, akik fontolgatják a piarista hivatást, illetve akik nyitottak arra, hogy mélyebben elgondolkodjanak rajta. Elengedhetetlen, hogy ezek a fiatalok szert tegyenek olyan tapasztalatokra, amelyek kulcsfontosságúak a későbbi képzési folyamat szempontjából.
- o) Számolnunk kell a szülők neheztelésével, amikor elérkezik az idő, hogy gyermekük hivatására vonatkozó döntését elfogadják. Stratégiákat kell kidolgoznunk, hogy az ilyesfajta nehéz helyzeteket kezelni tudjunk.
- p) Tiszteletben kell tartanunk a jelölt meghatározó istentapasztalatát és meghívottságát. Kísérnünk kell őt ezek elmélyítésében, és segítenünk kell, hogy ezt a tapasztalatot és meghívottságot helyesen tudja értelmezni és örömmel el tudja fogadni.
- q) Tiszteletben kell tartanunk a hit kifejezésformáit minden népnél, amelynek körében élünk (és amelyből hivatásaink származnak), és el kell fogadnunk ezeket a kifejezésformákat anélkül, hogy tőlük idegen formákat erőltetnénk rájuk.

NÖVELNI KELL A KÉPESSÉGÜNKET HIVATÁSOK ÉBRESZTÉSÉRE ÉS BEFOGADÁSÁRA

6. A demarkációknak fejleszteniük kell a képességüket, hogy hivatásokat ébresszenek és befogadják azokat. Tudatosítaniuk kell, hogy ez nem történik magától, és hogy ez a dinamizmus egyértelmű elköteleződést és határozott döntéseket kíván. Az egyetemes káptalan arra kéri a rend minden demarkációját, hogy tervének elkészítésekor vegye figyelembe az alábbi szempontokat:

- a) Ez a téma kapcsolatban áll azzal, hogyan gondolkodunk a demarkációról, annak szervezeti felépítéséről és kormányzásáról, valamint karizmánk egyes vonásairól. Kiindulópont-

- tunknak azonban mindig ugyanannak kell lennie, ez pedig a hivatás ajándékának hívő értelmezése és hálatelt csodálata.
- b) A demarkációnak világosan kell látnia, hogy a hivatás valószínűsége mindig a megújulás dinamikájához kötődik. Ezért folytonosan imádkoznunk kell, és gondolkodnunk azon, mit kell tennünk a megújulás érdekében.
 - c) Nagylelkű demarkációkra van szükség, a hivatásunkat vállaló nagylelkű fiatalokkal, akik hivatásukban növekedni kívánnak. Képesnek kell lennünk, hogy befogadjuk és integráljuk őket, ugyanakkor bizalommal kell megnyílnunk az új dolgok előtt, amelyeket a fiatalok hoznak és keresnek. Körültekintően kell megválasztanunk a nyelvezetet, amelyet használunk, és az elköteleződéseket, amelyek alapján a konkrét döntéseket meghozzuk.
 - d) Fontos a közösségi lelkiület megélése. Befogadó és működő közösségekre van szükség, nem pedig „alkalomszerű befogadást” vállaló közösségekre. Olyan piarista közösségek kelljenek, amelyek radikálisan megélik az evangéliumot és Konstitúcióinkat, s ezért befogadó közösségek lehetnek.
 - e) A küldetését minden erejével végző, a nagyobb egyházzal közösséget vállaló demarkációra van szükség.
 - f) A demarkáció projektjét a hivatásgondozás projektjének kell dinamizálnia, és így kell a rendtagoknak és a világiaknak bemutatni. Ki kell használnunk és erősítenünk kell azt a dinamizmust, amelyet az újraszervezés folyamata kínál fel ma nekünk. Egy új dinamizmus korszakában élünk, és fontos, hogy azt megfelelően erősítsük.

HIVATÁSTÍPUSOK

7. Hivatásgondozásunkban gondolnunk kell azokra a fiatalokra is, akik azért fordulnak hozzánk, mert a piarista életre éreznek hivatást. Elemeznünk kell azokat a pozitív elemeket, amelyekkel hozzánk fordulnak, de a gyengeségeiket is. A legfontosabb a folyamatos, mély és komoly hivatásbeli kísérés.

Megfontolásainkból kiemelünk néhány, véleményünk szerint világos következtetést:

- a) Rendkívül fontos, hogy ápoljuk a következő dimenziókat: a hitelességet, a szegénység szeretetét, a felelősségérzetet és a közösségi életet. Néhány helytelen, kiküszöbölendő törekvés: fontos társadalmi szerep keresése, magasabb társadalmi réteghez tartozás vágya.
- b) Elemzünk három különböző hivatástípust, amelyek fontosak, és amelyekben dolgoznunk kell:
 1. A különösen vallásos fiatal. Az a fiatal, akinél közép-pontban a hit áll, és olyan teret keres, ahol meg tudja élni azt. Feladatunk az, hogy elültessük, megismertessük és javasoljuk hivatásunkat az ilyen fiatalnak.
 2. Az a fiatal, aki felismeri, hogy az ő életterve és a miénk harmóniában van egymással. Amit keres, az egy radikális élet- és küldetésterv megélése, erről álmodik, és ezt kezdi megtapasztalni. Feladatunk az, hogy értelmezését ellenőrizzük és abban megerősítsük.
 3. A harmadik esettel akkor találkozunk, amikor több különböző, de nem igazán központi szempont vezeti a fiatal a hivatás felé. Itt is tudnunk kell kísérni a mérlegelésben, hogy a hivatás hitelességét ellenőrizzük.
- c) Az eddig elmondottakkal kapcsolatban kiemelendő a kapcsolat fontossága: a hivatásgondozás a kapcsolatok világában zajlik, amelyeknek hitelesnek, mélynek, kísérő jellegűnek és tanúságtevőnek kell lenniük.

HIVATÁSKULTÚRA

8. A hivatáskultúra „globális koherenciára” törekszik mindazon dolgok között, amiket demarkációként teszünk és megélünk, mégpedig oly módon, hogy egyértelműen első helyen álljon mindnyájunk hivatásának és piarista identitásának segítése, mindnyájunké, akik a piarista projekt részesei vagyunk. Hivatáskultúrán olyan „gondolkodás-, érzés-, cselekvés- és

ünneplésmódok koherens és közösen vállalt együttesét” értjük, amelyek „megteremtik a szükséges környezetet ahhoz, hogy az emberek felfedezzék keresztény hivatásukat”.

9. E hivatáskultúra elsődleges terjesztőinek a szerzetesközösségeknek és a keresztény piarista közösségeknek kell lenniük.

10. Fő megvalósulási formái közül a következőket emeljük ki: az általában vett nevelői tevékenység, a pasztorális folyamatok, a sajátos hivatásgondozás, a családokkal végzett munka, az iskolai hitoktatás, a társadalmi tevékenység, az együttműködés projektjei, az imádsággal és a liturgiával kapcsolatos programok, az „együttélések” (a diákok közti érintkezés, kölcsönös megismerés és együttműködés fejlesztése céljából együtt töltött napok), a személyes nevelői törődés, a piarista légkör kialakítása, a honlapok, a keretdokumentumok, a demarkáció szabályzatai stb. Mindezeknek az említett szükséges globális koherenciára kell irányulnia.

11. Egy sor indikátor áll rendelkezésre: az említett főbb megvalósulási formák működése, a hivatások sokfélesége, a szerzetesek és a világiak közös előrehaladása, a közösségi élet gazdagsága, a hivatással kapcsolatos megfelelő nyelvezet és tevékenységek stb.

12. Ahhoz, hogy mindezt erősítsük, alaposan át kell gondolni őket, és végre kell hajtani a szükséges változtatásokat, meg kell keresni, ami a hivatás kultúráját leginkább elősegíti.

13. A hivatáskultúra előmozdítása érdekében figyelembe kell venni néhány fontos területet, ilyenek a szerzetesközösségek, az elkötelezettebb világiak, a pasztorális folyamatok, a képzési tapasztalatok stb.

14. Végezetül kiemeljük, hogy a hivatáskultúra vonatkozásában alapvető jelentősége van a piarista szerzetes tanúságtételé-

nek, különösen is a fiatal piaristáénak, akinek egyre szorosabban kell a rendi közösséghez kapcsolódnia, és aktív résztvevőnek kell éreznie magát mindabban, amit teszünk.

A HIVATÁSGONDOZÁS, MÁS VALÓSÁGOKKAL VALÓ KAPCSOLATÁBAN

15. Ezzel a témával azt kívánjuk hangsúlyozni, hogy bár a hivatásgondozás sajátos pasztorális tevékenység, de kapcsolatban áll olyan – a piarista élet számára nagyon fontos – dinamikákkal is, mint az egyházhoz tartozás, a szerzetesélet, a piarista karizma, a pasztorális folyamatok, a kezdeti képzés, a világi piaristák stb. E káptalani nyilatkozat elsősorban három aspektusra koncentrálni: az egyháziasságra, az ifjúságpasztorációra és a kezdeti képzésre.

Némely esetben fel lehet ajánlani, hogy valaki a saját demarkációjától eltérő környezetben tegyen szert képzési tapasztalatokra az apostoli munkáról, vagy azért, mert az adott ország – helyzetéből adódóan – nem megfelelő közeg az illető hivatásának fejlődése szempontjából, vagy azért, mert egyeseket célszerű nagyobb kihívás elé állítani.

- a) A hivatásgondozás és az egyház. Itt lényegi feladatunk van: a keresztény közösség minden tagjában tudatosítanunk kell, milyen fontos a hivatásgondozás a saját közösség, a piarista rend és általában az egyház számára, hiszen hivatások ott ébrednek, ahol az egyház van. Csak így érhetjük el, hogy a hivatásgondozás a nevelői és pasztorális munka egész dinamikájában jelen lévő tényező legyen. Ezért fontos, hogy azok a világiak is jól átgondolják a hivatásgondozás ügyét, akik együtt dolgoznak velünk, különösképpen a legelkötelezettebbek és a pasztorális folyamatok felelősei.
- b) A hivatásgondozás és az ifjúságpasztoráció. Az ifjúságpasztorációnak meg kell teremtenie az alkalmakat és az eszközöket arra, hogy a fiatal döntéshozatali folyamatában kísérje. Ebben a folyamatban a hivatásgondozásnak kiemelt

szerepe van. Az ifjúságpasztorációnak segítenie kell a fiatalat abban, hogy Isten hívására válaszoljon. A keresztyén hivatás magjának elültetése és fejlesztő segítése során a piarista szerzeteséletet mint lehetséges keresztyén hivatást kell bemutatnia. A hivatásgondozásnak – megmaradva sajátos pasztorális tevékenységnek – jól kell illeszkednie ebbe a folyamatba, és fel kell kínálnia segítségét azoknak, akik azt sejtik, hogy szerzeteséletre kaptak meghívást, és szeretnék megtudni, mi velük Isten akarata.

- c) A hivatásgondozás és a kezdeti képzés. A hivatásgondozás az összekötő kapocs az ifjúságpasztoráció és a kezdeti képzés között. Ha jól kapcsolódik a kezdeti képzéshez, akkor a hivatásgondozás és a kezdeti képzés közötti szükséges kontinuitást és diszkontinuitást egyaránt biztosítani tudja. A kezdeti képzés nem működhet jól, ha nem veszi figyelembe a hivatásgondozást, ugyanakkor nem lehet csupán a hivatásgondozás folytatása sem.

Mindkettőnek képesnek kell lennie arra, hogy előmozdítsa a piarista hivatásbeli identitás megszilárdítási folyamatának két alapvető dimenzióját: a „nevelés” dimenzióját, amelynek során a fiatal a lehető legtöbbet tudja kihozni magából, és hivatása egyre világosabbá válik, valamint a „képzés” dimenzióját, amelynek során felkínáljuk a piarista szerzetesi identitást mint életformát a fiatal számára, hogy azt magáévá tegye.

A HIVATÁSGONDOZÁS ELSŐBBSÉGE

16. A hivatásgondozás elsőbbségéről való gondolkodás segíthet bennünket abban, hogy hivatáspasztorációs munkánk legmélyebb lényegét jobban megértsük, továbbá abban is, hogy világosabban lássuk, mit jelent rendünk számára az, hogy a hivatásgondozásnak reális elsőbbséget kell biztosítani. Felsorolunk néhány figyelembe veendő szempontot:

- a) Egyértelmű, hogy a piarista hivatásgondozás a jövőbe tekint, a vágyott megújult életet célozza. Nem stratégiaként, hanem piarista identitásunk legjobb kifejezőmódjaként ösztönözzük.
- b) A hivatásgondozás során megfelelően össze kell tudnunk hangolni a „valószínűt”, a „lehetőséget” és a „kívánatot”. Ha az, amit kívánunk, nem lehetséges, feleslegesen álmodozunk; ha pedig csupán olyasvalamiért dolgozunk, ami nyilvánvalóan lehetséges, akkor megrekedünk a középszerűségben. Nagyon sokszor a „valószínű” és a „lehetőséges” dolgok a mi akaraterőnktől és a Szentlélek iránti nyitottságunktól is függenek.
- c) A hivatásgondozást prioritásként éljük meg:
1. ha minden piarista hivatása szellemében él, amelyet különösen a fiatalokkal kialakított kapcsolatán keresztül fejez ki;
 2. ha az egész piarista közösség életének középpontjába helyezi a hivatásgondozást;
 3. ha a demarkáció a hivatásgondozást egész valóságának központi és dinamizáló tevékenységeként határozza meg, és ezt konkrét lépésekkel kifejezésre is juttatja (szerveződés, vezetőségi döntések, javaslatok a közösségeknek, a hivatásgondozásban résztvevők képzése stb.);
 4. ha a demarkáció ösztönzi a piarista karizma leghitelesebb megnyilvánulásait minden közösségében és intézményében. Rendkívül fontos, hogy karizmánkat korszerű és megújított formában fejezzük ki. A karizma magában hordozza annak lehetőségét is, hogy minden egyes fiatal legmélyebb identitását feltárja;
 5. ha a hivatásgondozás átjárja az egész lelkipásztori munkát minden intézményünkben;
 6. ha minden intézmény rendelkezik hivatásgondozásért felelős személlyel és a piarista hivatás iránt érdeklődőket egybefogó csoporttal.

- d) Az eddig elmondottak valósággá válnak, ha a demarkációk alapos munkával kidolgozzák hivatásgondozási szabályzatukat, különös figyelmet fordítva a következőkre:
1. A piarista hivatásgondozás direktóriumából (Róma, 1992) vett alaptémák, amelyeket „általános referenciameretnek” is nevezhetünk, és amelyeket az adott demarkáció saját valóságát figyelembe véve kell értelmezni.
 2. A fontosnak tartott elkötelezettségek, amelyeknek a demarkáció szabályzatának is részét kell képezniük (hivatásgondozási programok meghirdetése, szervezési kérdések, figyelmesség az életkorok különbözőségeire, a hivatásbeli kísérés, a hivatásgondozást végző személyek, a kontextusok, a felhasznált eszközök stb.).
 3. A szabályzatban foglaltak elindítása és a döntések meghozatala a demarkációkban, hogy a szükséges eszközökkel és támogatással a tervek megvalósítását elősegítsük.
 4. Az év elején programot kell készíteni a tevékenységekről, meghatározva az időpontokat és a személyeket: az ösztönzés eszközei, a kapcsolatfelvétel időpontjai/időszakai, a hivatáskísérés eszközei, a piarista képzési folyamatba való belépés eldöntése, és minden egyes esetben azt is ki kell jelölni, hogy ki vagy kik fogják az adott feladatot elvégezni.
 5. Az év végén értékelni kell a végigvitt folyamatokat és a gyakorlati megvalósítását mindannak, amit a káptalani dokumentumok irányelvei tartalmaznak.
- e) A szükséges struktúrákat és eszközöket fenntartva továbbra is ösztönözzük a hivatásgondozást a rend minden (egyetemes rendi, demarkációs és helyi) szintjén.

Nyolcadik nyilatkozat

AZ ANYAGI JAVAK KEZELÉSE

A NYILATKOZAT BEMUTATÁSA

Az egyetemes káptalan ezzel a nyilatkozattal együtt jóváhagyta a gazdasági direktóriumot is, azt a dokumentumot, amely az adminisztrációval és az anyagi javak kezelésével kapcsolatos összes kérdést szabályozza. Ebben a káptalani nyilatkozatban más fontos témákat érintünk, olyanokat, amelyek alaposabb kifejtést igényelnek: a gazdasági szolidaritás, az alapítóányok, a könyvvizsgálatok és a forráskutató irodák. Olyan valóságok ezek, amelyek egyre összetettebbekké válnak és folyamatosan fejlődnek. Ezért tárgyalja őket az egyetemes káptalan, hogy tudniillik egyre világosabbá váljanak. A káptalan ily módon is szeretne hozzájárulni szervezeti működésünk és forrásaink fejlesztéséhez.

1. A jelen káptalani nyilatkozat a gazdasági ellenőrzés témájáról és a mostani időszakban igen jelentős egyéb témákról kíván szólni.

A GAZDASÁGI DIREKTÓRIUM MINT A GAZDASÁGI ELLENŐRZÉS TÉMÁJA

2. A 45. egyetemes káptalanra az egyik bizottság elkészítette a gazdasági direktóriumot, amelyet az említett káptalan megvizsgált. A káptalan, miután meghallgatta a káptalani teremben elhangzott észrevételeket, megbízta a generálisi kongregációt a szöveg végleges megfogalmazásával és a direktórium közzétételével, ami 2004. július 15-én meg is történt.

Másfelől azonban, amikor előterjesztették a javaslatokat és szavaztak róluk, jóváhagyták a 10. számú javaslatot, mely a következőképpen hangzik: „A következő hat év során ki kell próbálni *A piarista rend gazdasági és pénzügyi direktóriumát* az egyes demarkációkban.”

E rendelkezés teljesítése érdekében a generálisi kongregáció három nagy tevékenységre összpontosított: a dokumentumot minden demarkáció ökonómusával megismertetni, minden demarkációban a saját gazdasági szabályzat (statútum) megfogalmazását ösztönözni, és a direktóriumban foglaltak megvalósítását elősegíteni.

3. A dokumentum megismertetése demarkációk ökonómusaival a generálisi kongregáció munkájának első hat hónapjában megtörtént. Ennek érdekében földrajzi térségek szerint tartottak találkozót a demarkációk ökonómusai és a generálisi ökonómus. Rómában összegyűltek Itália hajdani négy provinciájának képviselői. Spanyolországban az ökonómusok rendes félévi gyűléseinek egyikét használták fel, amelyen világi munkatársaik is jelen voltak. Budapesten Magyarország, Lengyelország, Ausztria és Szlovákia képviselői gyűltek össze. Amerika ökonómusai Veracruzban (Mexikóban), Afri-

káé pedig Yaoundéban (Kamerunban) találkoztak. Az összes gyűlés felépítése ugyanaz volt: felolvasták és kommentálták a gazdasági direktóriumot és a Reguláknak az anyagi javak kezeléséről szóló VII. fejezetében történt változásokat. A generálisi kongregáció ily módon biztosította, hogy a gazdasági témájú káptalani dokumentumok eljussanak e téma legfőbb felelőseihez. Ezeken a gyűléseken az a határozat született, hogy minden demarkációnak ebben a hatéves időszakban meg kell fogalmaznia és jóvá kell hagyatnia saját gazdasági szabályzatát, melyről a direktóriumban is szó van.

4. Nyomon követtük az egyes területi egységek gazdasági szabályzatának létrehozását. E feladat elvégzéséhez azonban hosszabb időre volt szükség, mert bizonyos lépéseket csak egymás után lehet megtenni. Egy függő demarkációnak például meg kell várnia, míg az anyatartomány kidolgozza a sajátját, hogy annak alapján maga is kidolgozhassa a sajátját. Másfelől az „ad experimentum” (tehát kísérleti jelleggel) bevezetésre kerülő szabályzat jóváhagyása ugyancsak sok időt jelent. A jelen pillanatban elmondhatjuk, hogy a demarkációk 70%-a már rendelkezik gazdasági szabályzattal.

5. Mindezek fényében a generálisi kongregáció kéri az egyetemes káptalant, hogy hagyja jóvá a gazdasági direktóriumot, minthogy a generálisi kongregáció a dokumentum teljes szövegéről történő szavazással jóváhagyta és közzétette azt „ad experimentum” egészen a káptalanig. Az általános szavazás magában foglalta azt is, hogy az alábbi javításokat el kell végezni a szövegben:

- a) A 19. cikkely végéhez hozzá kell fűzni: „Ez a meghatalmazás kizárólag olyan ügyekben érvényes, amelyekhez nem szükséges az illetékes tanácsok tanácsadó vagy döntő szavazata.”
- b) A 65. cikkely 1. pontját a következőképpen kell átfogalmazni: „A helyi közösséget [ti. az éves költségvetést] az előljáró

útmutatásait követve az ökonómus készíti elő, a közösség pedig szavazással adja beleegyezését.”

c) A 69. cikkelyben az első sorokat, valamint az 1. és 3. pontot a következőképpen kell megváltoztatni:

69. cikkely: Rendkívüli vagyonkezelés cselekményeinek azok számítanak, amelyek a Regulák 431. pontjában leírtaknak megfelelnek. Függetlenül...

1. Az éves költségvetés összegének jelentős megnövekedése (a Szentszék által az elidegenítésekre meghatározott összeg egyharmadánál többel, plusz az éves infláció) függetlenül az okoktól, amelyek a változást előidézték.

3. Olyan kiadások megvalósítása, amelyeknek összege meghaladja a Szentszék által az elidegenítésekre meghatározott összeg kétharmadát.

d) A 73. cikkelyben az „az inflációt nem számítva 15%-kal meghaladja” mondatot ki kell cserélni a következőre: „meghaladja a Szentszék által az elidegenítésekre meghatározott összeg egyharmadát, plusz az infláció...”

6. A jövőre nézve a legfontosabb az, hogy a direktóriumot és a demarkáció szabályzatát betartsuk. Hangsúlyozzuk, hogy a direktóriumban foglaltak betartásához a legfontosabb az, ami a 33. cikkelyben olvasható: „A vagyonkezelés és annak ellenőrzése alapvető eszközöként az úgynevezett költségvetési rendszert alkalmazzuk.” A jóváhagyott költségvetés rögzíti mindazt, amit megtehetünk, és mindazt, amit meg kell tennünk. Kétségtelenül szükséges eszköz az egész rend, a demarkációk, a házak és az intézmények fenntartható gazdasági működéséhez.

IGEN JELENTŐS EGYÉB TÉMÁK

VAGYONKEZELŐ ALAPÍTVÁNYOK

7. Különböző jogi és pénzügyi okokból, de a szerzetesek hiánya vagy alacsony száma miatt is némely szerzetesrend arra törekszik, hogy alapítványokat hozzon létre, amelyekbe elhelyezheti a rend vagy valamelyik intézményének anyagi javait.

8. Ezzel kapcsolatban nem szabad elfelejtenünk, hogy az egyházi javakat az egyház törvényei szabályozzák:

- a) Az egyházi javak fogalma az egyházi törvénykönyv 1257. kán. 1. §-a szerint azon javak számára van fenntartva, amelyeknek tulajdonosai az egyházban levő hivatalos jogi személyek, vagyis azok a személyek, akiken keresztül az egyház tevékenykedik és megjelenik annak érdekében, hogy saját küldetését teljesítse.
- b) A szerzetesintézmények javai egyházi javak, mivel tulajdonosaik nem fizikai személyek, hanem jogi, sőt hivatalos jogi személyek. Az ilyen jogi személyeket kánonjogi rendelkezés teremti meg, s ezáltal felruházza jogképességgel anyagi javak szerzésére, birtoklására, igazgatására és elidegenítésére. A szerzetesintézményeket mint hivatalos jogi személyeket az egyház illetékes hatósága hozta létre, hogy az általa meghatározott célok érdekében a nevében eljárjanak. Ily módon a hivatalos jogi személyek anyagi javait, következésképpen szerzetesintézmények javait is „egyházi” javaknak nevezzük, mivel az egyház nevében birtokolják őket, az egyház törvényei vonatkoznak rájuk, és az egyház céljainak szolgálatára kell lenniük.
- c) Az egyház született és saját joga, hogy a világi hatalomtól függetlenül anyagi javakat szerezzen, birtokoljon, igazgasson és elidegenítsen sajátos és kizárólagos céljai elérésére (vö. 1254. kán. 1. §). A hivatalos jogi személyek jogképességgel rendelkeznek anyagi javak szerzésére, birtoklására, igazgatására és elidegenítésére, mivel pontosan az egyház céljainak elérése érdekében cselekszenek. E jog gyakorlása

tehát az egyházjogon, valamint az egyház által hozott és jóváhagyott szabályokon alapszik, vagyis az egyetemes jogon és minden hivatalos jogi személy különleges, avagy saját jogán.

E tényállásra példa: ahhoz, hogy (bizonyos értékű) javakat eladjunk vagy elidegenítsünk, az ügylet érvényességéhez szükségünk van a Szentszék engedélyére.

9. Következésképpen olyan alapítványok létrehozása, amelyek átveszik egyházi javak kezelését, komoly problémákat okozhatnak, hiszen előfordulhat, hogy kivonjuk ezeket a javakat az egyház (és a piarista rend) tulajdonából, amit jogilag nem tehetünk meg. Felelőleges azt mondani, hogy az alapítványt szerzetesek igazgatják, hiszen civilként ezek a szerzetesek minden korlátozás nélkül hozhatnának személyes döntéseket. Ezért az ilyen típusú alapítvány létrehozását nagyon alaposan meg kell vizsgálni, és szükséges hozzá a generálsi kongregáció jóváhagyása is. Ezenfelül javasoljuk a káptalannak: gondolja át annak szükségességét, hogy kidolgozzuk e téma teljes törvényi szabályozását.

GAZDASÁGI SZOLIDARITÁS

10. Az előző pontban említettek egyik következménye a gazdasági szolidaritás és az anyagi javak megosztása kell, hogy legyen. Igaz, minden demarkáció azt a keveset, amije van, felújításokra és új intézményei fenntartására kénytelen költeni, ugyanakkor van néhány demarkáció, amely – annak ellenére, hogy szegény – rendelkezik olyan erőforrásokkal, amelyeket meg tudna osztani más, rászorultabb demarkációkkal (vö. Konstitúciók, 73. pont).

11. Vannak olyan fejlődésben lévő demarkációk, amelyek élvezik az anyatartomány segítségét, mely nagy gazdasági erőfeszítéseket tesz, hogy a születőben lévő demarkáció fellendüljön és működőképes legyen. Vannak azonban olyan demarkációk is, amelyeknek szüksége van erőforrásokra a fejlődéshez, de

nincs olyan konkrét területi egység, amely segítene nekik, vagy ha van, akkor sem képes gazdasági vagy a humán erőforrás-igényeiket kielégíteni, mivel ezekben az országokban sok fiatal választja a piarista hivatást.

12. A generális atya felkérhetne konkrét demarkációkat, hogy támogassák anyagilag az a tervet, amely garantálja a fejlődő területek fejlődését, mindaddig, amíg jóváhagyásra nem kerül a demarkációk új általános hozzájárulási rendszere.

13. Az új hozzájárulási rendszer a következőképpen fog működni: a generálisi gazdasági titkárság kidolgoz egy kritériumrendszert, amelyet a következő demarkációs káptalanok megvizsgálnak. A káptalanok észrevételeit a titkárság feldolgozza, majd az új általános hozzájárulási rendszert a nagyobb előjárók tanácskozásán bemutatja. A generálisi kongregáció, ha jónak tartja, jóváhagyja az új hozzájárulási rendszert „ad experimentum”, a következő generálisi káptalan jóváhagyásával.

KÖNYVVIZSGÁLATOK

14. Ugyancsak fel kívánjuk hívni a figyelmet egy olyan témára, amelyről a gazdasági direktóriumban is szó van: a könyvvizsgálatokra.

Vannak rendtartományok, amelyekben minden intézménynek megvan a rendszeres külső könyvvizsgálata. Más rendtartományok elkezdték bevezetni a belső könyvvizsgálatot, amelyet a rendtartomány saját szakemberei végeznek.

15. A könyvvizsgálat olyan terület, ahol fejlődésre van szükségünk, mert általa biztosítjuk az anyagi javak kezelésének nagyobb átláthatóságát, és csökkentjük a kezdetben kimutatható veszteségek kockázatát. Mivel a rend már majdnem az összes területi egységében elsajátította a centralizált vagyonkezelés mentalitását, most azt javasoljuk, hogy folyamatosan teremtsük meg az úgynevezett „gazdasági ellenőrzés kultúrája” iránti

nyitottságot, a gazdasági ellenőrzését, avagy a könyvvizsgálót, annak minden vonatkozásában.

FORRÁSKUTATÓ IRODÁK

16. Ismét megállapítjuk, hogy rendünk szegény. Amije van, azok az ingatlanok, amelyek szolgálatunk végzését segítik. Kevés olyan demarkáció van, amely anyagi forrásokkal rendelkezik. Ez azt is jelenti, hogy nincs pénzünk új beruházásokra, különösen a fejlődő területi egységekben.

17. Mivel ilyen helyzetben vagyunk, az utóbbi hatéves időszakban azért dolgoztunk, hogy minden demarkáció rendelkezzen forráskutató irodával, ez ugyanis a segítségkérés bevett formája a mai világban. És szükséges, hogy folyamatosan kérjünk, ahogyan azt maga Kalazanci Szent József is tette.

18. A következő hatéves időszak feladata lesz annak elérése, hogy minden területi egységben működjön is a forráskutató iroda, és hogy közöttük hálózati együttműködést alakítsunk ki, munkájukat ezáltal is hatékonyabbá téve.

A JÖVŐ KULCSFONTOSSÁGÚ ELEMEI

NYILATKOZAT SZOLGÁLATUNK VÉGZÉSÉNEK MINŐSÉGÉRŐL

*Meg kell szilárdítanunk a rendben az értékelés kultúráját,
a sajátos piarista szempontok tekintetében is.*

1. A rendnek – intézményes szervein keresztül – biztosítania kell, hogy identitásunknak ezeket az elemeit minden intézményünkben szolgálatunk lényegi irányelveinek ismerjék el, valóra váltva ezáltal a „Pietas et litterae” jelmondatunkat.
2. Ezért a következő javaslatokat tesszük:
 - a) A generális atya Regulák 295. és 296. pontjai értelmében nevezzen ki egy a szolgálatunkért felelős delegátust (a generális kúria organogramjában);
 - b) Ez a delegátus alapítson egy csapatot, amelynek feladatai a következők:
 1. Gondoskodjon arról, hogy minden egyes identításelemnek meglegyenek az indikátorai.
 2. Ki kell dolgoznia egy olyan módszert, amely az intézményekben az említett identításelemek megvalósulásának, illetve a minőségbiztosítás melletti elkötelezettségnek az első diagnosztizálását lehetővé teszi.
 3. Ki kell dolgoznia egy fogékonytételre irányuló tervet, amely megismerteti ezeket az identításelemeket a hozzájuk tartozó indikátorokkal együtt, és arra ösztönöz, hogy felvállaljunk egy minőségbiztosítási stratégiát.

4. Elvégezni a felmérést és tájékoztatni az érintetteket az eredményről, hogy meghozhassák a szükséges döntéseket.
- c) Az ezen diagnosztikai vizsgálatból szerzett információk alapján minden demarkációnak – egyeztetve a szolgáltatunkért felelős delegátussal – alkalmaznia kell egy minőségbiztosítási stratégiát.

NYILATKOZAT A PIARISTA ISKOLA ARCULATÁRÓL

1. Elő kell mozdítani a Kalazancius emberképére és pedagógiájára vonatkozó kutatást.
2. Fel kell használni ezt a nyilatkozatot arra, hogy iskoláink életét dinamizáljuk, és irányt szabjunk neki.
3. Ki kell dolgozni egy tervet a családokkal való foglalkozásra, összhangban ezzel a káptalani nyilatkozattal és a világiakra vonatkozó intézményi projektünkkel.

NYILATKOZAT A LELKIPÁSZTORKODÁSRA ÉPÜLŐ ISKOLÁRÓL

Az egyetemes káptalan sürgeti, hogy minden iskolánk – bármilyen legyen is, és bármilyen környezetben legyen is –, felvállalva az ezzel járó nehézségeket – egyértelműen köteleződjön el az evangelizáció mellett. Ily módon megismételjük a 2003-as egyetemes káptalan rendelkezését, hogy tudniillik ösztönözünk kell az evangelizáló tevékenységet intézményeinkben.

NYILATKOZAT REND SZOLGÁLATÁRÓL ÉS NÖVEKEDÉSÉRŐL

1. Ki kell dolgozni egy a rend növekedését szolgáló stratégiai tervet.
2. Különösen a következő aspektusokat figyelembe véve:
 1. Szolidáris és fenntartható gazdálkodás.
 2. Terjeszkedés.
 3. Hivatásgondozás és kezdeti képzés.
 4. Humán erőforrások.

NYILATKOZAT A NEM FORMÁLIS NEVELÉSÉRŐL A legszegényebb gyerekek felé vezető út

Fel kell vállalnunk a nem formális nevelést mint piarista szolgálatunkhoz tartozó valóságot, hogy a mai társadalom sajátos nevelési szükségleteire választ tudjunk adni:

- a) bátorítva és rendszerezve mindazt, amit teszünk;
- b) buzdítva a demarkációkat, hogy – ily módon – törődjenek az adott hely nevelési szükségleteivel;
- c) összeírva az ilyesfajta intézményeinket, hogy erősíteni tudjuk hálózatban való működésüket.

NYILATKOZAT ARRÓL, HOGY „A PIARISTA SZOLGÁLAT SZEGÉNY GYEREKEK TANÍTÁSÁRA IRÁNYULÓ LELKÜLETET KÍVÁN”

A piaristák működésének minden közegében a nevelési tervben is tükröződő tényleges és konkrét prioritást kell adni a szegények előnyben részesítésének. Ebben az elkötelezettségben nevelünk:

- a) Figyelembe kell vennünk az anyagi szegénységet és a más jellegű szegénységformákat; ezen elkötelezettségünknek az egész iskolai közösségre kell irányulnia; a tantervbeli és tanterven kívüli programjainknak is tükrözniük kell ezt az elkötelezettségünket.
- b) Elő kell mozdítani a nem formális nevelésre irányuló kezdeményezéseket saját intézményünkben, a leginkább rászorulóknak javára.
- c) Évenként értékelni kell magunkat e téren.

NYILATKOZAT A PIARISTA SZERZETESI ÉLETRE VALÓ HÍVÁSRÓL

Minden demarkációnak elemeznie kell, hogy miként szólítja meg és miként kíséri a fiatalokat. Ebből az elemzésből kiindulva elevenebbé kell tennie a hivatásgondozó tevékenységet, alkalmas személyeket kell kiválasztania és megbízni a munkával, valamint meg kell keresnie a hivatásébredésre legmegfelelőbb helyeket. Ezeket a folyamatokat minden demarkációnak évente, a cirkumskripciónak pedig két évente értékelni kell, figyelembe véve a káptalani dokumentumokban kifejtett irányelveket.

NYILATKOZAT AZ ANYAGI JAVAK KEZELÉSÉRŐL

Rendelkezni kell a rend működéséhez és növekedéséhez szükséges erőforrásokkal, különös tekintettel a fejlődésben lévő területi egységekre. Ennek érdekében:

- a) Növelni kell a demarkáción belüli belső erőforrásokat a területi egységek közötti szolidaritás által, a hozzájárulási rendszer reformján keresztül.
- b) Kívülről jövő bevételekre kell szert tenni forráskutató irodákon keresztül, amelyeknek pedig hálózatban kell működniük.

FŐ CSELEKVÉSI IRÁNYELVEK (2009–2015)

1. FŐ CSELEKVÉSI IRÁNYELV **A rend revitalizációja, megszilárdítása és növekedése**

Elő kell mozdítanunk a rend revitalizálását, megszilárdítását és szolidaritás révén történő növekedését a szükséges strukturális változtatásokon keresztül.

1. A területi egységek káptalanjaival egyeztetve ki kell dolgozni egy világos, pontos és a közös részvételre építő haladási tervet, amely eljuttat bennünket a rend új szervezeti felépítéséhez, amelynek a következő egyetemes káptalanra már határozott formát kell öltenie és működőképesnek kell lennie.
2. Ki kell dolgozni egy stratégiai tervet a rend növekedésére.
3. Ösztönözni kell a hálózatban való működést a rend egészén belül.
4. Hatékony lépéseket kell tennünk az egyes demarkációkban dolgozó szerzetesek és világiak közötti kommunikáció és kölcsönös megismerés irányába, hogy fokozatosan együttműködhessünk közös projektek megvalósításában, valamint hogy megfelelő képzési programok révén erősebbé tegyük az egy és ugyanazon rendhez tartozás tudatát.
5. Ki kell alakítanunk az anyagi hozzájárulás új, fenntartható és a szolidaritás alapján nyugvó rendszerét.
6. Meg kell erősíteni az erőforrások szerzésére létrehozott irodákat és hálózatban való működésüket.

2. FŐ CSELEKVÉSI IRÁNYELV

Testvéri életünk közösségben

El kell mélyítenünk a szükséges spirituális és emberi szempontokat ahhoz, hogy közösségeinkből a személyes fejlődés helyszínei válhassanak, ahol istentapasztalatunkat megélhetjük és megoszthatjuk egymással, és amely referenciakeret küldetésünk számára.

1. Ki kell dolgoznunk egy a folyamatos képzésre vonatkozó tervet erre a hatéves időszakra, amely figyelemmel van közösségeink társas, spirituális és küldetésbeli szempontjaira.
2. Meg kell határoznunk indikátorokat, hogy közösségi életünk minőségét folyamatosan értékelhessük. A mutatók megállapításához vegyük figyelembe a Konstitúciókban foglaltakat.
3. Át kell gondolnunk a közösség és a szolgálat közötti kapcsolatot, tanulmányoznunk kell az új szolgálati jelenlétek hatását a közösségi életre, és realista módon a legjobb döntéseket kell meghoznunk.
4. Erőteljesebben kell ösztönöznünk a közösségi projekt és a személyes projekt kidolgozását.
5. Kellőképpen törődjünk a rendtagok személyes szükségleteivel, különösen azokkal, akik nehézségekkel küszködnek, vagy idősek, betegek.
6. Bátorítsuk közösségeink megnyitását a világiak felé.
7. Kellőképpen segítsük a fiatal rendtagok képzési folyamatát az örökfogadalmuk utáni első öt évben.

3. FŐ CSELEKVÉSI IRÁNYELV

A piarista szolgálat: nevelve evangelizálni a gyerekeket és a fiatalokat, különösképpen a szegényeket

Növeljük a kalazanciusi identitást és a minőséget szolgálatunk végzésében a formális és nem formális nevelés intézményeiben, valamint a plébániákon.

1. Meg kell fogalmaznunk a kalazanciusi identitás elemeit és alkalmaznunk kell a hozzájuk tartozó indikátorokat, hogy intézményeinkben a minőségbiztosítást és az átalakítást folytatni tudjuk.
2. Biztosítanunk kell szolgálatunk evangelizáló jellegét intézményeinkben.
3. Aktualizálnunk kell intézményeink jegyzékét, és elő kell segítenünk a nevelési munka hálózatban való végzését, továbbá annak a humán és anyagi erőforrások hálózataihoz való kapcsolódását.
4. Erősítenünk kell szolgálati elköteleződésünket a legszegényebbek mellett a demarkációkban, a nem formális nevelésen keresztül is.
5. Szolgálatunkat úgy kell felfogni és előmozdítani mint szerzetesek és világiak kölcsönösségen alapuló közös szolgálatát.

4. FŐ CSELEKVÉSI IRÁNYELV

A hivatásgondozás: javasolni, befogadni és kíséreni a piarista hivatást

Előmozdítani a hivatásgondozást mint központi jelentőségű tényezőt intézményeinkben.

1. Minden demarkációban növelnünk kell a hivatások ébresztésének és befogadásának képességét, buzdítanunk kell a hivatáskultúra kialakítására.
2. Képeznünk kell hivatásgondozással foglalkozó személyeket, akik ismerik a fiatalok világát, és képesek a fiatalok megszólítására és kísérésre.
3. Ki kell alakítanunk egy működő hálózatot a hivatásgondozással kapcsolatos tapasztalataink, elgondolásaink és segédanyagaink kölcsönös megosztására, ugyanakkor nagy figyelmet kell fordítanunk az eddig tartott találkozók eredményeire és a már kidolgozott anyagokra.
4. Ki kell dolgoznunk minden demarkációban a megszólítás, a személyes kísérés és az értékelés folyamatait (az ifjúságpasztoráció és a hivatásgondozás szabályzatai vagy projektjei).

5. FŐ CSELEKVÉSI IRÁNYELV

Minőségi kezdeti képzés, hogy szerzetesi életünket megújítsuk

Ösztönöznünk kell a kezdeti képzés minőségének javítását a rend revitalizálása érdekében.

1. Segítséget kell nyújtanunk a demarkációk kezdeti képzésre vonatkozó statútumának kidolgozásához, valamint a FEDE gazdagításához.
2. A kezdeti képzésre vonatkozó demarkációs és interdemarkációs szabályzatokat a FEDE-hez kell igazítanunk, a rendtagok közös megfontolásai alapján, a növendékek bevonásával.
3. A demarkációs kongregációknak és a generálisi kongregációnak felül kell vizsgálnia a képzési terveket és a növendékházakat, és meg kell hozniuk a szükséges döntéseket.
4. Támogatnunk kell a képzést végző csapatok integrálását és hatékonyságát.
5. Támogatnunk kell növendéknevelők képzését, különös tekintettel a személyes kísérés feladatára.
6. Ügyelnünk kell arra, hogy növendékeinket képezzük a szegény gyerekek tanítására irányuló lelkületre és a rend missziós küldetésére.

6. FŐ CSELEKVÉSI IRÁNYELV

Piaristák, szerzetesek és világiak, akik egyazon küldetésben és karizmában osztoznak

Továbbra is ösztönöznünk kell a piarista világiak intézményi tervének megvalósítását.

1. Elő kell mozdítanunk, hogy a rendtagok és a világiak is részt vegyenek ennek az intézményi tervnek az ösztönzésében.
2. A *Világiak a piarista rendben* és a *Világiak direktóriuma* című dokumentumok fényében ismerjük meg és ellenőrizzük a demarkációk által eddig bejárt utat.
3. Ki kell dolgoznunk és alkalmaznunk kell a piarista világiak szabályzatát minden területi egységben.
4. Dolgozzuk fel és alkalmazzuk a „Világiak képzésére vonatkozó útmutatások” című dokumentumot.
5. Segítsünk elő piaristák (rendtagok és világiak) közötti találkozókat, amelyek intézményeink identitásának fejlesztésére irányulnak.
6. Támogassuk a demarkációk közötti tapasztalatcserét.
7. Tanulmányozzuk a világiak piarista renddel való kapcsolatformáinak és lehetséges rendünkhöz tartozásuknak jogi vonatkozásait.

DOCERE AUDEO

(A generális atya káptalant lezáró beszéde)

Kedves Testvéreim!

46. egyetemes káptalanunk nemsokára lezárul. Kétségtelenül örömteli tapasztalat volt mindannyiunk számára. A fáradtságon, a munkán, a vitákon, a diktámeneken és a szenvedéseken túl – mert ezekben is részünk volt – mindnyájunkban megmarad – ezt kívánom is nektek – egy alapvető tapasztalat: építjük a piarista rendet. Ezen zárszavakon keresztül szeretnék hordozójává válni annak az érzésnek, amely véleményem szerint mindnyájunkban jelen van: reménnyel telve hagyjuk el ezt a házat. Nem minden aggodalom nélkül, de reménnyel telve. És azt gondolom: ez jót jelent.

Nem fogok a káptalan elképzeléseiről vagy alapvető témáiról szólni; ezekről már elég szó esett. Nem fogok összefoglalót sem készíteni vagy átismételni azokat a fő irányvonalakat, amelyeket jóváhagytunk. Első körlevelünkben már bemutattuk a generálisi kongregáció elköteleződéseit, céljait és prioritásait. A körlevélnek ez a funkciója. Én itt azzal kapcsolatban szeretnék javaslatot tenni: miként szeretném, hogy Peraltából távozzunk, miként szeretném, hogy saját házainkba visszatérjünk, és miként szeretném, hogy a rend mindennapi életébe újra bekapcsolódjunk. Mindezt hét szóban szeretném összefoglalni.

1. Remény. Az javasolom, hogy *reménnyel telve* térjete vissza mindennapi piarista életetekbe, ugyanakkor *tudatában azoknak a kihívásoknak, amelyekkel szembe kell néznünk.* A remény és az optimizmus nem ugyanaz, kedves rendtársaim. Mi, piaristák,

mivel keresztények és Kalazancius fiai vagyunk, ezért a remény emberei is – és ez sokkal komolyabb dolog, mint optimistának lenni.

Reményünk Istenen és az ő szeretetén, Lelkének ígéletén, Fiának szeretetteljes önfeláldozásán, és a piarista rend karizmája szerinti életen alapszik. Remélünk, és ezt meg kell indokolnunk testvéreinknek. Szegénységünk ellenére reménykedünk, hiszen a testvériség gazdagságát és a küldetés iránti szenvedélyt kapjuk. A társadalmi fejlődés nehézségei ellenére is reménykedünk, mert megvan a képességünk, hogy együtt új utakra leljünk, s ezekre másokat is meghívjunk.

Mire alapozza Thomas a reményét, amikor úgy gondolja, hogy Indiában még nem tudták megélni a közösségi élet gazdagságát? Honnan veszi Dante a reményt, amikor „öreg” provinciájára gondol, amely mindazonáltal képes volt arra, hogy kísérletet tegyen az újjászületésre? Miért reménykedik Pini, amikor arra gondol, hogy az országban, ahol él, csodaszámba megy, ha egy fiatal úgy dönt, hogy mindent, abszolút mindent hátrahagy annak érdekében, hogy a piarista útra lépjen?

Kedves rendtársaim, tekintsünk egymásra: a remény emberei vagyunk, mert hívők vagyunk, és mert génjeinkben hordozunk egy mélységes meggyőződést, amelyet alapító atyánk oly különleges módon fogalmazott meg: „Maradjatok állhatatosak és látni fogjátok, hogy Isten megsegít benneteket. És most imádkozunk értetek, hogy ne szomorodjatok el a nehézségek láttán, hanem erényetek épp akkor tündököljön még fényesebben.” Reményünk hitéletünkéből fakad, amelyet egy szenvedélyes küldetésre szentelt hivatásként értelmezünk. „A remény pedig nem engedi, hogy megszegyenüljünk, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a nekünk adott Szentlélek által” (Róm 5,5).

2. Hála. Mindannyian tudjuk, hogyan érkeztünk erre a káptalanra. Milyen hozzáállással, milyen célokkal, milyen ötletekkel és milyen érzékenységgel. Biztos, hogy magunkkal hoztuk törekvéseinket és elvárásainkat is. Azonban nem távozhatunk ugyanígy. Ha semmi nem történt bennünkben, ha nem sza-

badultunk meg sablonjainktól, ha ugyanúgy megyünk haza, ahogyan érkeztünk, akkor nem sikerült megnyitnunk sem a szívünket, sem pedig értelmünket a Szentlélek sugallatára és a változás képességére, amelyet a testvérek találkozása magában hordoz.

Azt javaslom nektek: úgy hagyjuk el Peraltát, hogy őszintén megbocsátunk mindent, ami miatt nem éreztük jól magunkat, és hálásak vagyunk mindenért, amit kaptunk. Hálásak az előző generálisi kongregáció munkájáért, amelyről oly sok dokumentum és javaslat tanúskodik; hálásak a rendtársak részvételéért, akik mindig azt keresték, hogyan tudnák hűségre törekedve a javaslatokat gazdagítani; hálásak egyesek csöndes, mások lelkes, de ugyanazon hűséget és előrehaladást kereső részvételéért; hálásak a lehetőségért, amelyet a rend biztosított számunkra, hogy megélhessük a közösség és az imádságos mérlegelés e rendkívüli tapasztalatát. Biztosan sokkal több jó dolgot találtunk, mint rosszat, ha számba vesszük e három hét történéseit. Hálával telve és kiengesztelődve hagyjuk hát el Peraltát.

3. Mérlegelés. Azt javaslom, hogy éljünk *imádságos mérlegelésben*. A mérlegelés azt jelenti, hogy a dolgokat az evangélium fényében vizsgáljuk, hogy a legmegfelelőbb utakat válasszuk, azokat, amelyek még hűségesebbé tesznek bennünket saját identitásunkhoz és küldetésünkhöz. Nem tudunk a mérlegelés szellemében élni anélkül, hogy komolyan ne vennénk, amit ez jelent, anélkül, hogy fel ne vállalnánk a ránk váró munkát, és ne dolgoznánk keményen a piarista rendért. Csak így tudunk az „újjászületés” dinamikájába lépni, amelyről Jézus Nikodémusnak beszél, és amelyen keresztül mindnyájunkhoz szól.

Mit is jelent az újjászületés, a revitalizáció, testvérek? Azt jelenti, hogy új életet keresünk, új életet kérünk és új életért dolgozunk. Azt jelenti: azért dolgozunk, hogy rendünk számára új lehetőségeket biztosítsunk a merészségre, a kreativitásra és az életszentségre. A merészség azt jelenti, hogy a jelenben olyan döntéseket hozunk, amelyekben a jövőre is gondolunk;

a kreativitás azt jelenti, hogy a dolgokat új módon végezzük; az életszentség pedig azt, hogy életünk során Isten akaratának kívánunk megfelelni. Azt kívánom: ezek legyenek imádságos mérlegelésünk alapvető elemei.

4. Hűség. Mindazt, amit káptalanunk kidolgozott, *kreatív hűség*-gel igyekezzünk előmozdítani. Ennek érdekében evangéliumi radikalitással kell hűségünket felvértezni. Amikor magunkra tekintünk, előfordulhat, hogy munkájukért felelős, imájukra gondosan ügyelő, vállalt kötelezettségeikhez hű embereknek látjuk magunkat, de lehet, hogy a növekedés dinamizmusa hiányzik belőlünk. Elgyöngíthet bennünket a lelki és apostoli növekedés. Talán hűségünk túlságosan is racionális. Sokan úgy látják, hogy jár az autónk motorja, de a kéziféket mindenestre behúztuk... Talán sokan közülünk magunkra ismerünk ebben a képben. Az evangéliumi hűség bizonyos merészséget követel tőlünk, és azt, hogy döntéseinket is ennek megfelelően hozzuk meg.

Azt hiszem, valami olyasmit kell tennünk, amit Józsué tett, amikor megérkezett az ígéret földjéhez: felderítőket kell kijelölnünk. Ugyanabban a helyzetben vagyunk, mint ők: elhagytuk Egyiptom biztonságát, és új utakat keresünk, hogy eljussunk arra a helyre, ahova Isten küldött, illetve amelyet nekünk felajánlott. Azonban mi sem fogunk a sivatagon való áthaladás nélkül megérkezni, és felfedezni sem fogunk semmit anélkül, hogy meg ne tapasztalnánk a félelmet. A hűség a „megtartás” és a „felfedezés” közötti egyensúly játéka.

A hűség alapvetően a kormányzás művészete. Vajon sikerül hat fő cselekvési irányvonalunkkal és azokkal a személyekkel, akiket felelősnek nevezünk ki, ösztönözni azokat? Képesek leszünk vajon új utakat keresni a hivatásgondozás területén, és új dinamikákat vagy struktúrákat javasolni a rendnek, amelyek számunkra új lehetőségeket adnak?

5. Építés. Azt javaslom, hogy vegyük fel a „piarista rend építésének” magatartását, és hogy azt komolyan tegyük. Súlyos

szavakat használunk. Ezek a dolgok nem épülnek fel és nem érhetőek el pusztá voluntarizmusból, és nem lehet őket egyszerűsítéssel vagy a „bármí megteszi” hozzáállással megoldani.

Az egész szerzetesség és a piarista rend is tisztában van azzal, hogy életünknek mély változtatások irányába kell nyitnia, ha az evangélium szellemében kíván növekedni. És ezek a változások kétségtelenül sokat követelnek tőlünk, hiszen az evangéliumból következnek. Mélyeknek kell lenniük, vagy nem érnek semmit.

Éppen emiatt sokan, akik ezen gondolkodnak és írnak nekünk, hogy ezzel is ösztönözzék a szerzeteseket, arra emlékeztetnek bennünket, hogy szükségünk van egy „lelkiségre a változáshoz és az úthoz”, vagyis „teológiai erőforrásokra”, amelyek segítenek bennünket az evangélium fényében történő imádságos mérlegelésben. Ha nem kívánjuk magunkat becsapni azzal, hogy képtelenek vagyunk megtenni azt, amit jóváhagyunk, meg kell erősítenünk a szerzetesek személyét olyan teológiai erőforrásokkal, amelyek szükségesek ahhoz, hogy képesek legyünk bizonyos dolgokról lemondani és új utakra lépni.

Komolyan kell vennünk azt, amik vagyunk, az életet, amelyet választottunk, az okokat, amelyek miatt elköteleztük magunkat ezen élet mellett; másképpen ez nem működhet. A hitben és a hivatásban egyaránt erős embereknek kell lennünk. Ehhez pedig szükség van a rend által végzett és ösztönzött munkára.

Felsorolok néhány példát, mit is értek pontosan ezen, és említek néhány területet, ahol szükségünk van arra, hogy teológiailag megerősödjünk: a szerzetesei élet karizmatikus identitásában való elmélyülés a más hivatásokkal kialakított, egymást gazdagító kapcsolat által, és annak tisztázása, mit is jelent a szerzetesi élet jelszeretének a kihívása.

Van egy olyan meglátás, amelyből néha merítenünk kell: Bonhoeffertől, teológustól és vértanútól származik, aki *olcsó kegyelemről* és *drága kegyelemről* beszél. Az első a „bármí megteszi” hozzáállására jellemző (kegyelem követés nélkül, meg-

bocsátás változás nélkül, hitélet követelmények és radikalitás nélkül). Bonhoeffer szerint ez az olcsó kegyelem halálos ellensége az egyháznak, míg a drága kegyelem rejtett kincs azon a földön, amelyért mindenünket eladjuk, hogy megvehessük. Ez alapítóinknak és oly sok ismeretlen személynek a kegyelme, akik komolyan vették hitüket. Ez az a kegyelem, amely a megszentelt életnek értelmet ad. Komolyan kell vennünk saját hivatásunkat.

6. Küldetés. Annyi mindent el lehetne mondani a jóváhagyott irányvonalakkal és a tanulmányozott dokumentumokkal kapcsolatban! Hogyan tehetjük őket az új élet eszközeivé? A rend revitalizálása, megerősítése és növekedése nem csupán egy fő cselekvési irányvonal: a piarista rend iránti és a Kalazancius iránti szeretetünket mutatják meg. Benne foglaltatik a hivatás-gondozással és a kezdeti képzéssel kapcsolatos erőfeszítésünk. Belőle kell megértenünk, hogy egy olyan piarista személy eszménye lebeg a szemünk előtt, amelyet szerzetesek és világiak egyaránt messzemenően szeretnének. E horizontból kell megértenünk az általunk ösztönözni kívánt strukturális változásokat.

Fő cselekvési irányelveinket egymásba futó utakként kell értelmeznünk, hiszen ezek alapvető piarista célunk különböző módon való megközelítését szorgalmazzák. Ez a cél pedig abban áll, hogy Kalazancius műve továbbra is lehetőség maradjon a gyerekek és a szegények számára, valamint nélkülözhetetlen hozzájárulás Isten országának ügyéhez. Ebből a szempontból kell értékelnünk mindazt, amit eddig tettünk, és ezért nem maradhatnak ezek a dokumentumok élettelen papírhalmazok, sem pedig olyan elköteleződések, amelyeket csak félig-meddig tudunk előmozdítani. Hivatásunk részét képezi a káptalanunk által elhatározottak előbbre vitelére irányuló kemény munka, és ez alól senki sem kivétel. Káptalanunk iránt kölcsönös felelősségvállalással tartozunk, és a kölcsönös felelősségvállalás és a küldetés két együtt járó dimenziót jelent. Azt javasolom hát, hogy érezzük magunkat az egyetemes káptalan küldötteinek.

7. *Az út folytatása.* Ez az utolsó gondolat. Még azt szeretném mondani nektek, hogy az egyetemes káptalan nem ér véget ma: folytatnunk kell. Tudom, hogy tegnap örömmel tapsoltuk meg magunkat, de nem fejezzük be ma. Mindnyájunknak folytatnia kell. A rend által kért szolgálat alapján mindnyájunknak továbbra is dolgoznunk kell a piarista rend érdekében. Ez az én hetedik és egyben utolsó javaslatom: próbáljuk előmozdítani mindazt, amit itt jóváhagytunk, időnket szentelve és erőfeszítést téve a közös projekt érdekében. Folytassuk a munkát rendtársainkkal együtt, mindazokkal, akikkel együtt élünk és dolgozunk, mindenkiel, akik osztoznak velünk a piarista álomban. Továbbra is hallgassuk meg az embereket, és dolgozzunk együtt a közös terv megvalósításán. Továbbra is hallgassuk meg a nekünk intézett kérdéseket, és igyekezzünk piarista válaszokat adni rájuk. Csak példaként szeretnék hozni néhány kérdést, amelyeket a fiatal piaristák néhanapján feltesznek nekünk:

1. Számításba vesztek engem is, amikor a piarista rend jövőbeli modelljének kialakításán gondolkodtok, amelyben én is élni fogok?
2. Azért léptem be a piarista rendbe, hogy mélyen és hitelesen megéljem a hitemet, és hogy a szegények ügyének szenteljem magamat. Megtehetem?
3. Kísérsz engem fejlődésem folyamatában vagy magamra hagyva kell megélnem ezt a híres viszontagságos időszakot, amelyről azt mondod, hogy folyamatosan hozzá kell szoknom?
4. Igaz, hogy rendünk rendelkezik egy tervvel, és hogy én is részt vehetek az álom megvalósításában?

Tovább kell kérdezniük bennünket, és nekünk is tovább kell kérdéseket feltennünk. Folytatjuk az egyetemes káptalant; legalábbis a keresést és a közös munkát.

Egy egyszerű evangéliumi részlettel szeretném zárni soraimat, Márk evangéliumát idézve (4,26–29). Szorosan kapcsolódik káptalanunk *Docere audeo* jelmondatához, hiszen azt hangsúlyozza, hogy a küldetés mellett köteleztük el magunkat, és a

küldetés iránti szenvedély tölt el bennünket. Így szól a részlet: „Isten országa olyan, mint amikor az ember magot vet a földbe. Utána, akár alszik, akár ébren van, éjjel vagy nappal, a mag kicsírázik és szárba szökik, maga sem tudja, hogyan. A föld magától terem, először a szárat, aztán kalászt, majd telt szemet a kalászban. Mikor a termés beérik, rögtön fogja a sarlót, mert itt az aratás.”

Nekünk is el kell fogadnunk azt, hogy nincs minden a kezünkben. Tevékenységünknek a következőképpen kell folynia: mindent meg kell tennünk, ami a mi kezünkben van (elvetni a magot, gondozni, sarlót hozni). Ugyanakkor el kell fogadnunk, hogy mindennek megvan a maga ideje, megvannak a saját korszakai, és rendelkezik olyan dinamikával, amelyben (a középpontban) Isten Lelke működik.

Jó utat kívánok nektek! Isten áldjon meg mindnyájunkat!

Sok kegyelmet és nagy bátorságot kívánok!

Pedro Aguado
generális

Kiadja: Piarista Rend Magyar Tartománya
1052 Budapest, Piarista köz 1.
Levélcím: 1364 Budapest 4, Pf. 220
Honlap: www.piarista.hu
Felelős kiadó: Tózsér Endre SP

Tördelés: Takács Zita

Nyomás: mondAt Nyomdaipari és Szolgáltató Kft.
1158 Budapest, Jánoshida u. 18.
Felelős vezető: Nagy László ügyvezető igazgató

ISBN 978-963-88543-3-9
ISSN 1585-2210